

Jari Väliverronen, Reeta Pöyhtäri & Mikko Villi

PALJON VANHAA, JOTAIN UUTTA JA JOTAIN LAINATTUA

**Suomalaisjournalistien ammattikuva
Worlds of Journalism Study -kyselyssä**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

JYU REPORTS 17

Jari Väliverronen, Reeta Pöyhtäri & Mikko Villi

**PALJON VANHAA, JOTAIN UUTTA
JA JOTAIN LAINATTUA**

**Suomalaisjournalistien ammattikuva
Worlds of Journalism Study -kyselyssä**

**JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ**

JYVÄSKYLÄ 2023

Kannen kuva: Timo Hautala

Copyright © 2023, by University of Jyväskylä and authors

This is a printout of the original online publication.

Permanent link to this publication: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-9475-4>

ISBN 978-951-39-9475-4 (PDF)

URN:ISBN:978-951-39-9475-4

ISSN: 2737-0046

DOI: 10.17011/jyureports/2023/17

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0

International license (CC BY 4.0).

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo.....	3
Aluksi.....	5
1 Taustatietoa tutkimuksesta.....	7
1.1 Aineistonkeruun periaatteet ja toteutus	7
1.2 Vastaajien taustatietoja.....	12
2 Tutkimuksen päätulokset	17
2.1 Ammattiroolit.....	17
2.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut	21
2.2 Eettiset käsitykset.....	25
2.2.1 Yleiset eettiset kannat.....	25
2.2.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	27
2.2.2 Eettiset toimintatavat.....	27
2.2.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	29
2.3 Journalistiseen työhön vaikuttavat tekijät	31
2.3.1 Ryhmäkohtaiset vertailut	34
2.4 Ammatin varjopuolet.....	39
2.4.1 Ongelmien kokeminen työssä	39
2.4.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	41
2.4.2 Avun saaminen	44
2.4.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	45
2.4.3 Turvatoimenpiteet	46
2.4.3.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	48
2.4.4 Huolet ja pelot.....	49
2.4.4.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	50
2.5 Autonomia työssä ja median vapaus	51
2.5.1 Autonomia työssä	51
2.5.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	52
2.5.2 Median vapaus.....	52
2.5.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	53
2.6 Suhde tietoon ja tietämiseen	53
2.6.1 Ryhmäkohtaiset vertailut	56
2.7 Alustat	58
2.7.1 Tieto käytettävästä alustasta.....	58

2.7.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	58
2.7.2 Toiminta alustoilla.....	58
2.7.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	61
2.8 Teknologiset apuvälineet.....	63
2.8.1 Teknologioiden henkilökohtainen käyttö.....	63
2.8.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	65
2.8.2 Teknologioiden käyttö toimituksessa	67
2.8.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut.....	68
3 Yhteenvetoa.....	69
Lähteet	73
Kirjoittajat.....	87

ALUKSI

Tässä raportissa perehdytään suomalaisten journalistisen työn tekijöiden ammattiarvoihin, -etiikkaan, työoloihin ja käsityksiin journalismista. Työ perustuu kansainväliseen *Worlds of Journalism Study* (WJS) -projektiin, jossa selvitetään säännöllisesti journalismin tilaa eri puolilla maailmaa (WJS 2022a). Ensimmäinen kysely tehtiin vuosina 2007–2011, jolloin mukana oli 21 maata ja 2 100 journalistia. Suomi liittyi projektiin vuonna 2013 sen toisessa aallossa. Siihen osallistui vuosina 2012–2016 kaikkiaan 67 maata ja yli 27 500 journalistia. Tässä raportissa keskitytään projektin kolmanteen aaltoon, joka on käynnissä vuosina 2021–2023. Mukana on yli 120 maata eri puolilta maailmaa.

WJS-projektin kantavana ajatuksena on käsitys journalismista diskursiivisena instituutiona. Tämän ajatuksen mukaan journalistit käyvät jatkuvaa neuvottelua keskenään ja muiden toimijoiden kanssa siitä, mikä on journalismin paikka yhteiskunnassa ja miten journalismia tulisi tehdä. Näiden neuvotteluiden tuloksena journalistit määrittävät ammattinsa rajoja, jotka ovat jatkuvassa liikkeessä. WJS-projektissa selvitetään kyselytutkimusperiaatteella sitä, kuinka journalistit eri maissa hahmottavat omat tehtävänsä ja rajansa tiettyinä ajankohtana. Kyselyitä vertailemalla ja toistamalla voidaan hahmottaa journalismin kehityskulkuja eri paikoissa ja eri aikoina. (WJS 2022b.) 2010-luvulla eri puolilla maailmaa on puhuttu paljon journalismin monista murroksista. Niinpä WJS-projektin kolmannessa aallossa selvitetäänkin erityisesti sitä, kuinka journalismi sopeutuu muuttuvassa toimintaympäristössä erilaisiin riski- ja epävarmuustekijöihin – olivatpa ne sitten taloudellisia, poliittisia, teknologisia tai kulttuurisia. (WJS 2022c.)

Tässä raportissa kuvaillaan Suomessa toukokuusta 2021 maaliskuuhun 2022 teetetyn valtakunnallisen kyselyn (N=453) toteutus ja esitellään

päätulokset tutkimuksen kahdeksasta eri teemasta. Lisäksi tarkastellaan riskitaulukointien avulla vastaajaryhmien välille syntyviä eroja esimerkiksi sukupuolen, iän, työkokemuksen ja toimituksellisen aseman perusteella. Ryhmäkohtaisista eroista mainitaan tässä raportissa vain tilastollisesti merkitsevät erot. Silloin kun mahdollista, tuloksia vertaillaan myös edellisestä WJS-kyselestä Suomessa saatuihin havaintoihin (ks. Pöyhtäri ym. 2014) ja muihin viime vuosina tehtyihin journalisteja koskeviin tutkimuksiin. Suhteutamme tuloksia tarvittaessa myös viime vuosina journalismista käytyyn ajankohtaiskeskusteluun. Tavoitteenamme on näin luoda yleiskuva kaikille journalismin nykytilasta Suomessa kiinnostuneille.

Yksityiskohtaisemmat tilastotieteelliset analyysit kyselyaineistosta esitetään myöhemmin muilla foorumeilla. Tilastollista aineistoa täydentämään tehtiin syksyllä 2022 ja alkutalvesta 2023 journalistisen työn tekijöiden kanssa myös laadullisia ryhmähaastatteluita, joiden tavoitteena oli syventää ja problematisoida kyselytutkimuksen havaintoja. Toimintatapa oli pitkälti sama kuin edellisessä WJS-tutkimuksessa (ks. Pöyhtäri ym. 2016). Ryhmähaastatteluiden tuloksia käsitellään myöhemmin projektin muissa julkaisuissa.

Työn toteutuksesta on vastannut Jyväskylän yliopiston journalistiikan oppiaineen tutkimusryhmä, johon kuuluvat projektin vastaava tutkija, professori Mikko Villi sekä tutkijat Reeta Pöyhtäri ja Jari Väliaverron. Raportin kirjoituksesta on vastannut ensisijaisesti Jari Väliaverron. Korvaamatonta apua kyselyn valmistelutyössä ja aineistonkeruussa tarjosivat tutkimusavustajat Riikka Maukonen ja Tuomas Rouvali. Kyselyn levittämisessä avustivat lukuisat tahot, mm. Journalistiliitto, sen alajaokset ja paikallisyhdistykset, Viesti ry sekä yksittäiset toimitukset. Tutkimuksen toteuttamisen mahdollisti Helsingin Sanomien Säätiön projektiapuraha. Lämmin kiitos kaikille avustanne ja tues-tanne!

Worlds of Journalism Study -tutkimusryhmä

1 TAUSTATIETOA TUTKIMUKSESTA

1.1 Aineistonkeruun periaatteet ja toteutus

Tutkimukseen olivat WJS-projektin sääntöjen mukaisesti oikeutettuja osallistumaan Suomessa toimivat journalistisen työn tekijät. Tällaisiksi henkilöiksi luettiin ne, jotka:

- 1) pyrkivät tietoisesti etsimään, kuvailemaan, analysoimaan, tulkitsemaan, taustoittamaan, editoimaan, tuottamaan, esittämään tai kuvaamaan faktapohjaista informaatiota ajankohtaisista aiheista,
- 2) osallistuvat kohdassa 1 mainitulta pohjalta uutisten, analyysien ja/tai mielipiteellisen aineiston tuotantoprosessiin mille tahansa tekniselle alustalle (sanomalehti, TV, radio, verkkosivu, some-alustat...) ja missä tahansa muodossa (teksti, ääni, kuva, video, grafiikka...), ja
- 3) tekevät säännöllisesti kohdissa 1 ja 2 mainittua toimintaa yleisölle, joka on suurempi kuin em. asioista ennalta tietävien joukko, eivätkä pyri saavuttamaan suoraa henkilökohtaista hyötyä välittämänsä informaation seurauksista. (HUOM! Tässä ”suora henkilökohtainen hyöty” ei viittaa journalistisesta työstä saatavaan palkkaan tai palkkioon.)

Journalistisen työn tekijä saattoi työskennellä vapaaehtoisena, freelancerina, yrittäjänä tai olla palkkatyössä yhdessä tai useammassa faktapohjaista informaatiota ja ajankohtaisia aiheita käsittelevässä mediatalossa, julkaisussa tai muussa vastaavassa. Tekijän työsuhteen tyypillä, ammattinimikkeellä tai mahdollisella ammatillisella järjestäytymisellä ei ollut merkitystä. Silläkään ei ollut väliä, keskittyikö hänen journalistinen työnsä johonkin tiettyyn aihepiiriin vai ei. Journalismista saatavien tulojen määrä tai niiden osuus kaikista

ansioistakaan eivät olleet kynnyskysymyksiä osallistumiselle. (Ks. tutkimuksen määrittelyistä tarkemmin Oller Alonso ym. 2019.)

Käytännössä journalistisen työn tekijät jaettiin tutkimuksen sääntöjen mukaisesti päävastaaja- ja vertailuryhmiin. Päävastaajaryhmään sijoittuivat ne, jotka saivat tuloistaan vähintään puolet journalismista ja/tai käyttivät vähintään puolet viikoittaisesta säännöllisestä työajastaan journalismin tekoon. Loput olivat vertailuryhmää. Rajatapausten sijoittuminen määriteltiin WJS-projektijohdon kanssa tapauskohtaisesti.

Päävastaajajoukon oli määrä olla mahdollisimman edustava otos tutkimuksen ehtojen mukaisista suomalaisista journalistisen työn tekijöistä. Otoksen määrittämiseksi arvioitiin ensin kevättalven 2021 aikana journalistisen työn tekijöiden määrä. Useista eri lähteistä – muun muassa Journalistiliitosta, Tilastokeskukselta ja yksittäisten mediatalojen HR-vastaavilta – kerättyjen tietojen pohjalta tutkimusryhmä päätyi arvioon 8047. Luku on yli 300 henkeä suurempi kuin vuoden 2013 WJS-kyselyssä (Pöyhtäri ym. 2014, 2). Luvut eivät kuitenkaan ole vertailukelpoisia, sillä kyselyiden valintakriteerit olivat jossain määrin erilaiset (WJS:n edellisen aallon valintakriteereistä ks. Pöyhtäri ym. 2014, 1–2).

Saadun arvion pohjalta päävastaajajoukon minimikooksi määriteltiin projektin sääntöjen mukaisesti 95 % luottamustasolla ja 5 % otantavirhettä käyttäen 367 vastaajaa. Näiden vastaajien jakauma eri ryhmiin arvioitiin aieman kartoituksen perusteella seuraavanlaiseksi (ks. Taulukko 1):

Taulukko 1. Päävastaajajoukon arvioitu jakauma.

Työsuhteiset	253
<i>Sanomalehdet ja uutistoimistot</i>	123
<i>Yleisradio</i>	65
<i>Aikakauslehdet</i>	41
<i>Muu journalistinen työ (esim. verkkomediat, kustannustoiminta)</i>	9
<i>Muu yksityinen radio ja TV</i>	8
<i>MTV + Nelonen</i>	7
Free-journalistit ja yrittäjät	114
Yhteensä	367

Jakauma-arviota voi pitää pääosin hyvin luotettavana. Poikkeuksen tekevät free- ja yrittäjäjournalistit, joiden osalta tutkimuksen säännöt täyttävien tekijöiden määrän arviointi sisältää muita ryhmiä enemmän epävarmuutta. Pääosin tämä johtuu siitä, että freelancereista ei ole saatavilla samalla tavoin kattavia tilastoja kuin palkkasuhteisista journalisteista, koska heidän

ammattillinen järjestäytymisasteensa on työsuhteisia huomattavasti alhaisempi. Toinen jossain määrin epävarmuutta aiheuttanut ryhmä on luokka ”Muu journalistinen työ”. Siihen kuuluu erilaisia journalistisen työn tekijöitä vaikkapa itsenäisistä verkkomedioista sekä tiedotus- ja kustannusalalta. Tässä ryhmässä rajanvedot journalistisen työn ja muun mediatyön välillä ovat nykyisessä mediaympäristössä tulleet aiempaa hankalammiksi (liudentuvista rajoista journalistien näkökulmasta ks. Grönlund ym. 2021), mikä vaikeuttaa tekijämäärän arviointia. Ryhmän merkitys kokonaisuuteen on kuitenkin pieni.

Vertailuryhmään kuuluvien kokonaismäärästä ja välinekohtaisesta ja-kaumasta Suomessa ei ollut mahdollista tehdä ennakoarviota käytössä olleiden tietojen pohjalta. WJS-hankkeen Münchenistä käsin toimivan johdon suosituksen mukaisesti tavoitteeksi otettiin kerätä vertailuryhmään vähintään 30–40 hengen joukko, jotta voitaisiin tutkia päävastaaja- ja vertailuryhmien välisiä eroja mielekkäällä tavalla tilastollisesti. Näillä ehdoilla kyselyn tavoiteltavaksi kokonaisotokseksi muodostui vähintään nelisensataa vastaajaa.

Aineistonkeruussa oli kaksi projektinjohdosta Saksasta tullutta rajoitetta. Otantamenetelmänä tuli lähtökohtaisesti käyttää yksinkertaista tai systemaattista satunnaisotantaa, ja kustakin toimituksesta kyselyyn sai vastata korkeintaan 1–5 journalistisen työn tekijää. Vastaajamäärä riippui mediatalon tai julkaisun toimituksen koosta. Säännöillä haluttiin varmistaa aineiston luotettavuus ja edustavuus. Vastaajakiintiöiden määrittelyä varten kävimme alkukevään 2021 aikana läpi suomalaisten mediatalojen ja julkaisujen toimitusten kokoa. Tämän selvitystyön pohjalta kiintiöt määriteltiin seuraavasti (ks. Taulukko 2):

Taulukko 2. Kyselyyn vastaavien maksimimäärä toimituksen koon mukaan.

Journalistisen työn tekijöitä mediatalon/julkaisun toimituksessa	Vastaajia kyselyyn enintään
1–5	1
6–10	2
11–20	3
21–40	4
Yli 40	5

Käytännössä aineistonkeruu satunnaisotannalla osoittautui hankalaksi. Koska toimittajien yhteystietoja ei enää nykyisin ole kattavasti saatavilla julkisista lähteistä, ei ollut mahdollista lähestyä aiemmin määriteltyä 8047-päistä toimittajajoukkoa suoraan. Parhaaksi vaihtoehdoksi vastaajien tavoittamiseen

nähtiin keväällä 2021 yhteistyö erilaisten journalismin ja viestintäalan järjestöjen kanssa. Merkittävin yhteistyökumppani oli Journalistiliitto, jonka uutiskirjeiden kautta viesti kyselystä välitettiin yksinkertaisen satunnaisotannan periaatteiden mukaisesti kaikille liiton yli 14 000 jäsenelle. Myös Viesti ry ja Utismedian liitto lähettivät tiedotteen kyselystä jäsenistölleen samalla tavoin uutiskirjeissään.

Vastaaminen kyselyyn tapahtui Webropol-alustalle laaditulla verkkokyselylomakkeella, jolle pääsi viesteissä olleen kaikille yhteisen linkin kautta. Henkilökohtaisten vastauslinkkien laatiminen olisi ollut teknisesti mahdollista, mutta järjestöillä ei ollut resursseja henkilökohtaisten viestien lähettämiseen. Ehkä tämänkin vuoksi touko-kesäkuussa 2021 tehty ensimmäinen aineistonkeruukierros tuotti hyvin niukasti vastauksia. Niinpä lomien jälkeen vastauspyyntöjä alettiin tehdä tarkemmin kohdistetusti. Alkuun otettiin yhteyttä Journalistiliiton paikallisyhdistyksiin ja alajaoksiin, joiden kautta viestiä kyselystä välitettiin eteenpäin jäsensähköposteissa. Myöhemmin syksyllä 2021 tavoiteltiin erikseen freelancereita ja free-kuvaajia näiden suljetussa Facebook-keskusteluryhmässä (Facebook 2014) sekä työpaikkatarjouspalstalla (Facebook 2013), ruotsinkielisiä journalisteja Finlands Svenska Publicistförbundin kautta sekä työssäkäyviä journalistiikan opiskelijoita korkeakoulujen ainejärjestöjen sähköpostilistojen kautta.

Tulos jäi edelleen vajaaksi, joten joulukuussa 2021 aineisto päätettiin kerätä loppuun houkuttelemalla vastaajia suorilla yhteydenotoilla mediataloihin ennalta arvotun satunnaisen järjestyksen mukaisesti. Tässä aineistonkeruun vaiheessa yksinkertaisen satunnaisotannan periaatetta ei voitu enää kaikilta osin noudattaa loppuun saakka. Vaikka toimitukset valikoituivat yhteydenottojen kohteeksi satunnaisotannan mukaisesti, kaikista toimituksista kyselyyn vastaajia ei ollut aina mahdollista arpoa ennalta puutteellisten yhteydetietojen vuoksi. Näissä tapauksissa tutkimusavustaja oli yhteydessä toimituksen johtoon ja pyysi sitä valitsemaan vaaditun määrän vastaajia. Tästä toimintatavasta aiheutui omat ongelmansa, joihin palaamme tuonnempana.

Eri tapojen yhdistelmällä aineistonkeruu saatiin valmiiksi maaliskuun alussa 2022, jolloin kokonaan täytettyjä kyselyitä oli saatu kasaan 462. Vastauksista yhdeksän osoittautui tarkastuksessa duplikaateiksi tai muuten epäkelvoiksi, joten lopullinen vastaajamäärä oli 453. Vastausprosentti kyselyyn oli hyvin alhainen, hieman alle 3 %, ja sitä voidaan pitää tulosten yleistettävyyden kannalta hieman pulmallisena. Kehnoa lukua selittävät ensisijaisesti

järjestöjen kautta laajalla skaalalla toteutettu aineistonkeruu ja vastaajien vä-
häinen osallistumisinto. Jälkimmäistä ongelmaa on havaittu muuallakin ko-
rona-aikana järjestetyissä kyselyissä (Saarinen 2021). Vastaajista 422 (93 %) täytti kyselyn suomeksi ja 31 (7 %) ruotsiksi. Heistä 409 kuului päävastaaja-
ryhmään ja 44 vertailuryhmään. Päävastaajajoukon jako eri ryhmiin näkyy alta
(ks. Taulukko 3).

Taulukko 3. Päävastaajajoukon jakauma ryhmiin.

	Kerätty aineisto	Arvion mukai- nen jakauma
Työsuhteiset	312	282
<i>Sanomalehdet ja uutistoimistot</i>	153	137
<i>Yleisradio</i>	78	72
<i>Aikakauslehdet</i>	64	46
<i>MTV + Nelonen</i>	7	8
<i>Muu journalistinen työ</i>	6	10
<i>Muu yksityinen radio ja TV</i>	4	9
Free-journalistit ja yrittäjät	95	127
Epäselvät vastaukset	2	0
Yhteensä	409	409

Taulukosta 3 nähdään, että merkittävimmät edustavuusongelmat päävastaajajoukossa ovat free- ja yrittäjäjournalistien alipainottuminen ja työsuhteisten aikakauslehtijournalistien ylipainottuminen. Freelancereiden alipainotusta päävastaajajoukossa selittää ensinnäkin haastateltavien tavoittamisen vaikeus. Toinen syy on se, että 35 kyselyyn vastanneista free- ja yrittäjäjournalisteista päätyi lopulta tulotasonsa ja/tai työtuntiansa määrän vuoksi vertailuryhmään. Aikakauslehdissä olevien työsuhteisten ylipainotusta selittää puolestaan heidän keskimääräistä korkeampi vastausintonsa tutkimusavustajan tiedusteluihin.

Vertailujoukkoon (yhteensä 44 vastaajaa) siirretyt 35 freelanceria tai yrittäjäjournalistia kattoivat yli kolme neljäsosaa tästä ryhmästä. Loput yhdeksän vastaajaa jakaantuivat tasaisesti kokoaikaisessa työsuhteessa toimiviin, osa-aikaisiin työsuhteisiin ja vapaaehtoistyöntekijöihin. Lähes puolella vertailuryhmän vastaajista ei ollut nimetä yhtä pääasiallista toimeksiantajaa. Pääasiallisen toimeksiantajan nimenneistä useimmat toimivat jäsen- ja järjestölehdissä.

1.2 Vastaajien taustatietoja

Kun tarkastellaan kaikkia vastaajia – siis sekä pääryhmää että vertailuryhmää – huomataan, että otokseen valikoitui monenkirjava joukko eri tehtävissä, asemissa ja tiedotusvälineissä toimivia journalistisen työn tekijöitä. Taulukko 4 kertoo heistä muutamia tunnuslukuja (sarakkeessa WJS3) ja vertailee otosta kolmeen muuhun lähteeseen: edelliseen WJS-tutkimukseen (WJS2), kyselyyn toimittajiin kohdistuvasta ulkoisesta vaikuttamisesta (Hiltunen ym. 2022) ja Hiltunen ym. (2022, 50) tutkimustaan varten Journalistiliiton jäsenistä loka-kuussa 2021 keräämään tietoon (SJL). Luvut eivät ole kaikilta osin yksi yhteen vertailtavissa tutkimusten erilaisten luokittelukäytäntöjen vuoksi. Kuitenkin niistä saa osviittaa tämän aineiston luotettavuudesta ja journalismin viimeaikaisista kehityssuunnista.

Taulukko 4. Perustietoja aineistoista.

	WJS3	WJS2	Hiltunen ym.	SJL
Sukupuolijakauma (mies / nainen, %)	40 / 60	45 / 55	46 / 54	42 / 58
Keski-ikä (vuotta, mediaani)	49	42,5	52	48
Työsuhte: työsuhteinen (%)	71	82	74	80
Työsuhte: freelancer tai yrittäjä (%)	29	18	26	20
Tiedotusväline: lehdistö (%)	65	69	69	62
Tiedotusväline: radio ja TV (%)	19	24	28	35
Toimenkuva: toimittaja tai kuvajournalisti (%)	55	72	69	76
Toimenkuva: keskiportaalla tai ylimmän johdon päällikkö (%)	42	23	28	16

Vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma noudattelevat varsin tarkasti liiton jäsenistöstä saatuja lukuja. Vastaajista 60 % oli naisia, 40 % miehiä ja alle 1 % muunsukupuolisia. Journalistiliiton jäsenistä oli viime vuoden lopussa hieman yli 58 % naisia (SJL 2022). 2010-luvun aikana naisten osuus niin Journalistiliiton jäsenkunnasta kuin WJS-tutkimusten vastaajistakin on kasvanut. Tutkimukseen vastanneiden keski-ikä oli 48,2 vuotta, mikä on hyvin lähellä Journalistiliiton jäsenistön mediaani-ikää. Verrattuna vuonna 2013 toteutettuun edelliseen WJS-kyselyyn (Väliverronen ym. 2016, 1) vastaajien keski-ikä oli noussut lähes viidellä vuodella. Niin otantasattumalla kuin muuttuneilla valintakriteereillä on mahdollisesti ollut vaikutusta asiaan, mutta niitä olennaisempia lienevät 2010-luvun aikana tapahtuneet toimitusten leikkaukset, jotka ovat iskeneet erityisesti kolmekymmppisiin (Honkonen 2019).

Kohonnut vastaajien keski-ikä ei näkynyt aivan täysimääräisesti työkokemuksessa. Kyselyyn vastanneiden journalistinen työkokemus vaihteli välillä 0–55 vuotta, ja keskiarvo oli 20,8 vuotta (vrt. 17,3 vuotta vuoden 2013 kyselyssä). Tämä voi kertoa ainakin kasvaneesta liikkeestä journalismin ja muiden viestintäalan ammattien välillä (ks. esim. Harju ym. 2017, 129–133).

Enemmistö vastaajista eli 57 % työskenteli kokoaikaisessa toistaiseksi voimassa olevassa työsuhteessa. Edelliseen WJS-kyselyyn verrattuna kokoaikaisessa työsuhteessa olevien vastaajien osuus oli vähentynyt noin 15 prosenttiyksikköä, mikä kertoo sekä tutkimuksen valintakriteereiden muutoksesta että alan murroksesta. Siirtymää oli tapahtunut erityisesti freelancereihin ja itsensä työllistäjiin. Tällaisia vastaajia oli useampi kuin joka neljäs, kun vuonna 2013 heitä oli noin joka kuudes. Lähes 30 % vastaajista kertoi työtilanteensa muuttuneen koronapandemian alettua. Korona-ajan muutoksista yleisimmät ovat olleet siirtymät freelancereiden ja muiden itsensä työllistäjien välillä sekä määräaikaisen työsuhteen vakinaistaminen toistaiseksi voimassa olevaksi työsuhteeksi. Työsuhteiden vakinaistaminen viittaa journalistien rekrytoinnissa viimeisen runsaan vuoden aikana havaittuihin positiivisiin merkkeihin (ks. Arola 2022a).

Alan viimeaikaisista muutoksista huolimatta journalismi oli edelleen tärkein tulonlähde suurelle enemmistölle. Lähes kaksi kolmesta vastaajasta sanoi ansaitsevansa kaikki tulonsa journalismista ja noin yhdeksän kymmenestä vähintään puolet. Yleisimpiä töitä journalismin ohella olivat koulutus (57 mainintaa), PR / yritysviestintä (49 mainintaa) ja mainonta sekä ei-journalistinen kirjallinen työ (molemmilla 23 mainintaa). Valtaosa muita töitä tekevistä oli freelancer- tai yrittäjäjournalisteja. Havainto vahvistaa aiempaa tutkimustietoa siitä, että monen suomalaisen freelancerin toimeentulo pohjautuu nykyisin journalististen ja ei-journalististen toimeksiantojen sekä työtehtävien yhdistelmiin (ks. SJL 2019, 6; SJL 2021, 5). Lähes 60 %:lla vastaajista kuukausitulot journalismista ennen veroja asettuivat välille 2701–4500 euroa. Noin 10 % vastaajista kertoi tienäävänsä journalismista korkeintaan 1800 euroa kuussa, ja samankokoinen joukko kertoi ansaitsevansa journalistisilla töillään yli 5400 euroa kuussa.

Työtunteja vastaajille kertyi viikossa keskimäärin hieman alle 33. Yleisimmät viikkotyöajat olivat 40 tuntia (92 vastaajaa) ja 37,5 tuntia (87 vastaajaa). 37,5 tuntia oli myös työtuntien mediaaniarvo. Journalististen töiden

parissa vastaajat viettivät keskimäärin noin 20 tuntia viikossa, mikä oli myös mediaaniarvo.

Vastaajista 65 % koki työskentelevänsä ensisijaisesti printtitaustaisessa mediatalossa (vrt. n. 70 % edellisessä WJS-kyselyssä ja 62 % SJL:n jäsenistössä). Yleisin työnantaja oli Yle, josta vastaajia oli noin joka kuudes. Vaikka radion ja TV:n journalistien vastaajaosuus jäi Journalistiliiton lukuja huomattavasti pienemmäksi, se oli kuitenkin juuri ennakoarviomme suuruinen. Tässä siis tutkimusten välistä eroa selittävät vahvasti WJS:n valintakriteerit. Valtakunnallisen median edustajia oli vastaajista 53 %, eli hieman vähemmän kuin vuoden 2013 kyselyssä (57 %). Alueellisesta ja paikallisesta mediasta vastaajia oli 18 % kummastakin.

Vastaajien yleisimmin mainitsema toimenkuva oli toimittaja (41 % vastaajista). Seuraavaksi yleisimmät nimikkeet olivat päätoimittaja (21 %) ja muu (17 %, lähinnä freelancereita). Taulukossa 3 näkyvä toimittajien ja kuvajournalistien 55 %:n osuus on saatu laskemalla kyselyvastauksista yhteen näitä toimenkuvia vastanneiden nimikkeiden osuus. Vertailua muihin tutkimuksiin kannattaa tässä kohtaa tehdä varoen, sillä tutkimusten luokittelukriteerit ovat olleet jossain määrin toisistaan poikkeavat. Voidaan kuitenkin todeta, että edelliseen WJS-kyselyyn verrattuna päätoimittajien osuus on kasvanut merkittävästi. Toimitusten koon pieneneminen pienissä aikakauslehdissä ja pienissä sanomalehdissä 2010-luvulla on kasvattanut osaltaan päätoimittajien todennäköisyyttä tulla vastaajaksi kyselyyn, mutta myös aineistonkeruun loppuvaiheen tapahtumat vaikuttivat lopputulokseen. Pienistä toimituksista tavoitetut päätoimittajat päätyivät usein vastaamaan kyselyyn alaisten sijasta näiden aikaa säästääkseen. Tällaisissa tapauksissa päätoimittajat kuitenkin usein korostivat, että he tekevät samaa työtä kuin muutkin toimituksen toimittajat.

Niukka enemmistö eli 54 % arvioi olevansa asemaltaan rivitoimittajia. Keskijohtoon itsensä sijoitti joka kahdeksas vastaaja, ja ylempään johtoon kuului lähes 30 % osallistujista. 4 % ei voinut tai halunnut kertoa paikkaansa toimitushierarkiassa. Vastaajien joukossa naiset ovat edelleen aliedustettuina toimitusten ylimmässä johdossa: korkeimmille pomopaikoille itsensä sijoittaneista vastaajista naisia oli 51 % (vrt. naisten osuus koko aineistossa 60 %). Edelliseen WJS-kyselyyn verrattuna keski- ja ylempään johdon vastaajien osuus oli liki kaksinkertaistunut, mitä selittää edellä mainittu päätoimittajien ylipainottuminen. Sitä voidaan pitää muutoin koostumukseltaan varsin

edustavan aineiston suurimpana potentiaalisena vinoumana. Vaikka aiemmin on arvioitu, ettei journalistin asemalla toimitushierarkiassa ole Suomessa juuri merkitystä hänen näkemyksiinsä journalismista (Lauk ym. 2014), asia on hyvä pitää mielessä tuloksia arvioidessa.

40 % vastaajista kertoi erikoistuneensa työssään johonkin tai joihinkin aihepiireihin, kun taas 60 % luokitteli itsensä yleistoimittajaksi. Yleistoimittajuus näyttää 2010-luvun aikana lisääntyneen, sillä vuoden 2013 WJS-kyselyssä erikoistuneita toimittajia oli 48 % vastaajista. Vastaajien kolme yleisintä erikoistumisalaa olivat kulttuuri (20/181 mainintaa), talous (16) sekä uutis- ja ajankohtaisasiat (16). Edellisessä WJS-kyselyssä suosituimmat erikoistumisalat olivat samat, mutta niiden sisäinen järjestys oli toinen. Erityisesti uutis- ja ajankohtaisasioiden suosio näyttää hiipuneen edelliseen kyselyyn verrattuna (tuolloin 41/175 mainintaa). Kaikkiaan mainintoja sai kyselyssä 65 erikoistumisalaa, mikä kertoo vastaajajoukon ja suomalaisen journalismin moninaisuudesta.

Tehtyihin töihin oli viime aikoina vaikuttanut myös korona. Vastaajien vuonna 2020 tekemistä journalistisista jutuista keskimäärin noin 18 % käsiteli koronaa. Tässä hajonta oli kuitenkin suuri. Yli puolella vastaajista koronajuttuja oli vuonna 2020 ollut heidän arvionsa mukaan korkeintaan 10 % kaikista jutuista. Vähintään puolet korona-aiheisia juttuja kirjoittaneita oli vain noin kahdeksas vastaajista.

Vastaajat olivat varsin pitkälle koulutettuja. Lähes 80 %:lla vastaajista oli jonkinlainen korkeakoulututkinto, yleisimmin maisterintutkinto tai ylempi AMK-tutkinto (49 %). Vastaajien koulutustaso oli edellisestä WJS-kyselystä hiukan noussut, sillä tuolloin 75 %:lla vastaajista oli suoritettuna korkeakoulututkinto. Niukka enemmistö (54 %) oli suorittanut jonkinlaisen journalistiseen alaan liittyvän tutkinto- tai ammattikoulutuksen (vrt. 46 % edellisessä WJS-kyselyssä). Naisten yleinen koulutustaso oli miehiä korkeampi, mutta journalistisen alan tutkinto- tai ammattikoulutuksen yleisyydessä vastaavaa eroa ei havaittu.

Poliittiselta kannaltaan kyselyyn vastaajat olivat hienokseltaan vasemmalle kallellaan. Kaikkien vastaajien keskiarvo asteikolla 0–10 (0=vasemmisto, 10=oikeisto) oli 4,17, ja 60 % vastaajista sijoitti itsensä keskustasta vasemmalle. Rivitoimittajien keskuudessa oli yleisempää vasemmistolainen kanta, kun taas toimituksen ylintä johtoa edustaneet vastaajat asemoituivat todennäköisemmin poliittiseen keskustaan ja oikeistoon. Tätä kysymystä ei ole

aiemmin tutkittu Suomessa kaikkien työssä olevien journalistien osalta. Toimituksen johdon osalta tulos tukee Ruostetsaaren eliittitutkimuksen (2014, 121-122; 328) havaintoja. On kuitenkin huomattava, että Ruostetsaaren tutkimuksessa kysyttiin haastateltavilta suoraan puoluekantaan toisin kuin tässä tutkimuksessa. Tulokset eivät näin ole täysin yhteismitallisia.

2 TUTKIMUKSEN PÄÄTULOKSET

Seuraavassa osiossa puramme läpi tutkimuksen päätulokset temaattisesti. Käsiteltäviä teemoja on kaikkiaan kahdeksan: ammattiroolit, eettiset käsitkset, journalistiseen työhön vaikuttavat tekijät, ammatin varjopuolet, autonomia ja median vapaus, suhde tietoon ja tietämiseen, alustat sekä teknologia. Kussakin teemassa käsitellään ensin tulokset kaikkien vastaajien osalta ja käydään sitten läpi mahdollisia ryhmäkohtaisia eroja.

2.1 Ammattiroolit

Ammattirooleja tutkittiin edellisen WJS-kyselyn tapaan esittämällä vastaajille journalismin tehtäviä, joiden *tekemisen tärkeyttä päivittäisessä työssään* he arvioivat asteikolla 1–5 (1=ei lainkaan tärkeää, 2=ei kovin tärkeää, 3=kohtalaisen tärkeää, 4=hyvin tärkeää, 5=erittäin tärkeää). Arvioitavia tehtäviä oli kaikkiaan 24 (vrt. 21 edellisessä WJS-kyselyssä). Taulukossa 5 on esitetty kunkin tehtävän osalta vastaajien prosenttijakauma kolmeen vastausluokkaan ja kaikkien vastaajien keskiarvot.

Taulukko 5. Journalistien ammattiroolit (N=453).

Kuinka tärkeää seuraavien asioiden tekeminen on päivittäisessä työssäsi journalistina?	Hyvin / erittäin tärkeää (%)	Kohtalaisen tärkeää (%)	Ei kovin / ei lainkaan tärkeää (%)	Kaikkien vastaajien keskiarvo
Toimia disinformaatiota vastaan	78	15	7	4,19
Olla riippumaton tarkkailija	76	19	5	4,03

Tuoda esiin yhteiskunnallisia ongelmia	71	21	8	4,02
Analysoida ajankohtaisia asioita	74	19	7	4,02
Valistaa yleisöjä	65	26	10	3,77
Antaa ihmisten ilmaista mielipiteensä	62	28	11	3,74
Pohtia tapahtumien seurauksia tulevaisuudessa	58	29	13	3,63
Valvoa ja vahtia valtaapitäviä	58	22	20	3,60
Edistää rauhaa ja suvaitsevaisuutta	54	26	20	3,56
Osoittaa mahdollisia ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin	51	31	18	3,47
Tarjota ihmisille tietoa poliittisen mielipiteen muodostamiseksi	48	24	28	3,29
Puhua vähemmistöjen ja muiden marginalisoitujen ihmisten puolesta	38	38	24	3,22
Kertoa yleisön tunteisiin vetoavia tarinoita	37	35	28	3,12
Tukea Suomen kehitystä	32	38	30	3,04
Tarjota neuvoja ja opastusta jokapäiväiseen elämään	31	38	30	3,00
Tehdä sellaisia uutisia, jotka houkuttelevat mahdollisimman suurta yleisöä	33	30	37	2,91
Ajaa yhteiskunnallisia muutoksia	26	33	41	2,83
Vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen	24	38	38	2,82
Tukea kansanterveyden suojelua	27	34	40	2,82
Tarjota viihdettä ja ajanvietettä	28	31	42	2,79
Kannustaa ihmisiä osallistumaan politiikkaan	23	28	49	2,67
Määrittää poliittista agenda	4	14	82	1,80
Tukea hallituksen linjaa	2	8	90	1,49
Luoda myönteistä kuvaa poliittisista päättäjistä	1	7	92	1,43

HUOM! Pyöristämisvirheen takia prosenttilukujen summaksi ei kaikissa tapauksissa tule 100.

Yleisesti ottaen vastaukset heijastelevat varsin pitkälti edellisen WJS-tutkimuksen linjoja (ks. Pöytäri ym. 2014, 9–12), joskin vuoden 2013 kyselyssä kysymyksen ja joidenkin tehtävien muotoilu oli hiukan erilainen. Suomalaisjournalistien roolikäsityksissä korostuvat ensinnäkin pyrkimykset puolueettomaan ja neutraaliin tiedonvälitykseen, kriittisyyteen ja analyttisyyteen (ks. myös Koljonen 2013; Reunanen & Koljonen 2014, 47–92). Tällaisia arvoja on tutkimuksessa luonnehdittu tyypillisiksi länsimaisen journalismin periaatteiksi

(ks. Hanitzsch 2011). Niiden suosiota Suomessa korostaa entisestään listalla tärkeimmäksi ammattirooliksi arvioitu ”toiminta disinformaatiota vastaan”. Tätä roolia ei esitetty vuoden 2013 kyselyssä lainkaan, mutta teema on sittemmin noussut merkittävään asemaan muun muassa niin sanottujen vastatai vaihtoehtomedioiden (ks. esim. Mansikka 2019) ja Venäjän kasvaneen informaatiovaikuttamisen (esim. Korkiakoski 2021) takia.

Toiseksi erityisesti poliittisiin toimijoihin ja poliittiseen vaikuttamiseen pidetään selkeästi etäisyyttä, kuten ilmeni myös aiemmasta WJS-kyselystä (ks. myös Reunanen & Koljonen 2018). Kun muistetaan edellä mainitut ja jo pitkään suomalaista journalismia ohjanneet neutraalisuus- ja puolueettomuuspyrkimykset (ks. esim. Salminen 1988), tällainen suhtautuminen on ymmärrettävää. Näiden perusarvojen pysyvyys ei ole yllätys. Aiemmin tutkimuksessa on havaittu, että ammattiroolit ovat ylipäänsä hitaasti muuttuvia ja että erityisesti muutosten keskellä journalistit usein tukeutuvat joukolla vanhoihin tuttuihin oppeihin (Wiik 2009).

Yksityiskohtaisemmassa tarkastelussa vastauksista on havaittavissa myös merkkejä ajattelun muutoksista. Viime WJS-kyselyssä tutkijat arvioivat, että journalistien ammattikäsitystä määrittelee suhde demokratiaan *suoritukseksi* eikä niinkään *toimintana* (Pöyhtäri ym. 2014, 12). Toisin sanoen he keskittyivät työssään vahvasti tarjoamaan yleisöille luotettavat ja asianmukaiset perustiedot poliitikoista ja politiikasta, joiden pohjalta kansalaiset voivat itse päättää toimistaan edustuksellisessa demokraattisessa järjestelmässä. Huomattavasti varautuneemmin journalistit suhtautuivat vaikkapa ongelmiin ratkaisuehdotusten tarjoamiseen tai kansalaisten poliittiseen aktivoimiseen. (Erottelen pohjana olleista ajatuksista ks. Strömbäck 2005.)

Tässä kyselyssä journalistit kannattavat laajasti toimintaa disinformaatiota vastaan. Lisäksi heidän vastauksistaan on myös luettavissa halu toimia tietynlaisena rakentavana ja eri tahoja yhteen tuovana elementtinä yhteiskunnassa (ks. roolien ”antaa ihmisten ilmaista mielipiteensä”, ”edistää rauhaa ja suvaitsevaisuutta”, ”osoittaa mahdollisia ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin” ja ”puhua vähemmistöjen ja muiden marginalisoitujen ihmisten puolesta” varsin suuri suosio). Suoraa vertailua edelliseen WJS-kyselyyn on tässä vaikea tehdä kyselyiden erojen takia. Näyttää kuitenkin siltä, että toiminnallisempi demokratiasuhde hyväksytään journalistien parissa nykyisin varsin laajalti, kunhan erityisesti puoluepoliittisia kannanottoja vältellään (ks. myös Reunanen & Koljonen 2018). Tämä ajatusmalli selittänee myös tehtävän ”olla

riippumaton tarkkailija” viime kyselystä merkittävästi pudonnutta kannatusta. Kyselyssä tätä tehtävää piti hyvin tai erittäin tärkeänä kolme neljästä vastaajasta, kun vielä vuonna 2013 samoin ajatteli 92 % osallistuneista.

Suhde yleisöön näyttää sen sijaan olevan hankalampaa tasapainottelua erilaisten vaateiden keskellä. Kyselyvastaukset kertovat, että suurin osa yleisöön liittyvistä rooleista päätty listan keskivaiheille kuten edellisessäkin WJS-kyselyssä (Pöyhtäri ym. 2014, 9–10). Painotukset ovat kuitenkin jossain määrin muuttuneet. Suomalaisjournalistit suhtautuvat selvästi edellistä WJS-tutkimusta negatiivisemmin mahdollisimman suurten yleisöjen tavoitteluun (37 % pitää tehtävää vain vähän tai ei lainkaan tärkeänä; vuonna 2013 näin vastanneiden osuus oli 20 %) sekä tiedon tarjoamiseen ihmisille poliittisten päätösten tekoa varten (vain vähän tai ei lainkaan tärkeää: 28 % tässä kyselyssä / 18 % v. 2013). Aavistuksen – joskaan ei tilastollisesti merkitsevästi – on vähentynyt into tarjota ihmisille viihdettä ja ajanvietettä sekä neuvoja arkipäivään. Halu valistaa yleisöjä on sen sijaan merkittävästi lisääntynyt: hyvin tai erittäin tärkeänä tehtävää piti 65 % vastaajista, kun 2013 näin arvioi puolet vastaajista. Tätä voidaan selittää ainakin lisääntyneellä tarpeella toimia disinformaatiota vastaan ja yleisöjen suurella halulla saada korona-aiheista tietoa (jälkimmäisestä ks. Uusi-virta 2022). Journalismin murrosaikana on puhuttu paljon ammattikunnan tarpeesta muodostaa eri tavoin läheisempää suhdetta yleisöön (ks. esim. Ahva 2010; Ahva & Pantti 2015). Näyttää siltä, että tätä suhdetta määritellään aiempaa vahvemmin asialinjalta ja pienempiä (erikoistuneita) osayleisöjä tavoitellen. Kyseessä olisi tällöin jonkinlainen käänne edellisestä WJS-tutkimuksesta, jolloin arveltiin journalismin painopisteen siirtyneen yleisön valistamisesta yleisön palveluun (Pöyhtäri ym. 2014, 11).

Kiinnostava muutos edelliseen WJS-kyselyyn on sekin, että tärkeimpinä pidetyt ammattiroolit arvioidaan keskiarvoisesti nyt huomattavasti vähemmän tärkeiksi kuin vuonna 2013. Vähiten tärkeät roolit puolestaan ovat muuttuneet keskiarvoisesti tärkeämmiksi. (Vrt. Pöyhtäri ym. 2014, 9–10.) Muutokset viittaavat hienoiseen journalismin tehtävien monimuotoisuuden kasvuun. Tästä on jo havaintoja vaikkapa politiikan journalismista niin ajatuksen kuin käytännönkin tasolla (Väliverronen 2022a, 2022b). Otoksen keruussa syntyneiden ongelmien ja WJS-tutkimusten toisistaan poikkeavien valintakriteerien vuoksi havaintoon on kuitenkin tässä suhtauduttava vielä hieman varoen.

2.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

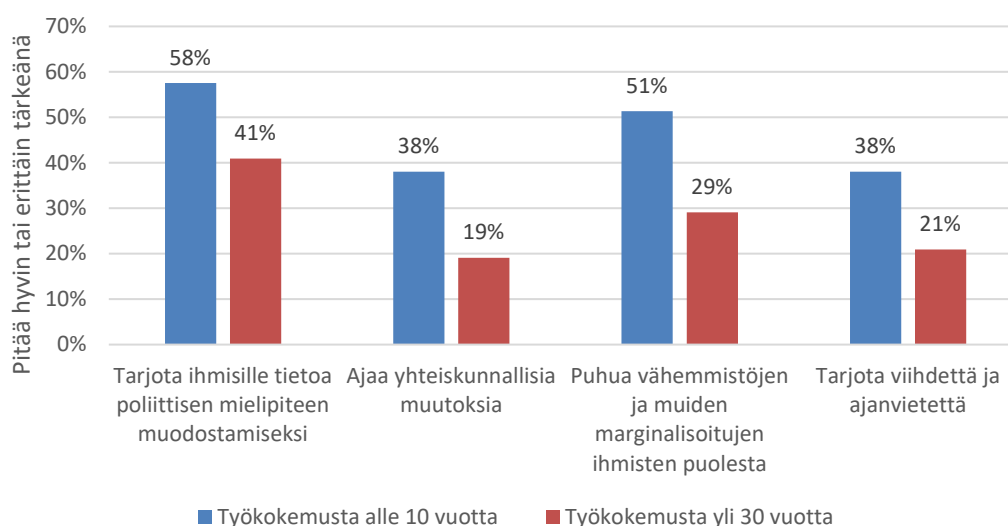
Taustamuuttujien mukaan tarkastelussa eri *ikäryhmien* välille syntyy jossain määrin viime WJS-tutkimuksesta poikkeavia eroja. Nuorempien – erityisesti alle 30-vuotiaiden – journalistisen työn tekijöiden roolikäsityksissä korostuvat erilaiset poliittiseen toimintaan ja aktiivisuuteen viittaavat roolit. Enemmistö alle 30-vuotiaista arvioi hyvin tai erittäin tärkeäksi valtaapitävien valvonnan (75 % ajattelee näin), tiedon tarjoamisen ihmisille poliittisen mielipiteen muodostamiseksi (60 %), puhumisen yhteiskunnallisen muutoksen puolesta (53 %) sekä puhumisen marginalisoitujen ja vähemmistöjen puolesta (65 %). Vanhemmissa ikäryhmissä vastaavat luvut ovat monin paikoin huomattavasti näitä pienempiä. Nuorten pyrkimykset vaikuttaa ovat viime WJS-tutkimukseen verrattuna (ks. Pöyhtäri ym. 2014, 13) uusi muttei välttämättä kovinkaan yllättävä ilmiö. Nuorissa politiikan toimittajissa tällaisia piirteitä havaittiin jo 2010-luvun taitteessa (Kantola 2012), ja journalismin ulkopuolella nuoret ovat viime vuosina monin paikoin vaatineet nopeampaa toimintaa ilmastonmuutoksen kaltaisten ongelmien käsittelyssä esimerkiksi kansalais- ja someaktiivisuuden keinoin (ks. esim. Piispa ym. 2020).

Poliittisen roolin korostumisen lisäksi nuoret suhtautuvat muita myönteisemmin viihteen ja ajanvietteen tarjoamiseen (alle 30-vuotiaista hyvin tai erittäin tärkeää 45 %:lle, vrt. yli 60-vuotiaista 15 % on tätä mieltä) sekä suurimman yleisön hakemiseen (31–40-vuotiaista hyvin tai erittäin tärkeää 46 %:lle, kun taas yli 60-vuotiaista 18 % ajattelee näin). Tällaiset roolit vaikuttavat netti- ja somemaailmassa kasvaneille hyvinkin ymmärrettäviltä. Näiden roolien ilmenemistä käytännössä on syytä tutkia jatkossa tarkemmin. Aiemmassa tutkimuksessa on nimittäin huomattu, että esimerkiksi nuoret politiikan journalistit eivät käytännön työssä pääse toteuttamaan vaikuttamishaluaan niin usein kuin toivoisivat (Väliverronen 2022b).

Muissa ikäryhmissä erot toisiin ovat pienempiä. Vanhemmilla journalisteilla korostuu edellisen WJS-kyselyn tapaan muita vahvemmin halu vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen (36 % yli 60-vuotiaista pitää tehtävää hyvin tai erittäin tärkeänä, vrt. n. 20 % alle 40-vuotiaista). Sitä voivat selittää muun muassa mielipidevaikuttajan roolin tunnistaminen myöhemmällä iällä (Pöyhtäri ym. 2014, 13) ja vanhempien journalistien nuoria keskimäärin korkeammat toimittukselliset asemat, joissa mielipiteiden esittämiseen syntyy enemmän mahdollisuuksia (ks. myös Väliverronen 2022b). Myös arkivinkkien antamisen ja yleisön tunteisiin koskettamisen hyväksyttävyydessä on joitakin tilastollisesti

merkitseviä ikäryhmäkohtaisia eroja, jotka eivät kuitenkaan muodosta selkeitä ryhmittymiä. Esimerkiksi 31–40-vuotiaiden journalistien keskuudessa arki-vinkkien antaminen saa samaan aikaan sekä merkittävää kannatusta (37 % pitää hyvin tai erittäin tärkeänä) että vastustusta (39 % pitää vain vähän tai ei lainkaan tärkeänä). Muissa ikäryhmissä tehtävää jossain määrin tärkeänä pitävien osuus on 31–40-vuotiaita merkittävästi suurempi. Näyttää siltä, että näistä suomalaisessa journalismissa varsin uusista tehtävistä käydään siis vielä alan tekijöiden kesken neuvottelua.

Työkokemuksen pohjalta tehdyt ryhmittelyt antavat ikäryhmävertailun kanssa pitkälti samankaltaisia tuloksia. Vähiten työkokemusta hankkineet korostavat tiedon tarjoamista poliittisten mielipiteiden muodostamiseksi, yhteiskunnallisen muutoksen ja vähemmistöjen puolesta puhumista sekä viihteen ja ajanvietteen tarjontaa. Näissä kysymyksissä toiseksi ääripääksi asettuvat kokeneimmat, yli 30 vuotta työskennelleet journalistit (ks. Kaavio 1). Kokeneimmat journalistisen työn tekijät sen sijaan haluavat vaikuttaa yleisimmin yleiseen mielipiteeseen (30 %:lle heistä hyvin tai erittäin tärkeää), ja vähiten tästä innostuvat 11–20 vuotta työskennelleet (hyvin tai erittäin tärkeää 15 %:lle ryhmästä). Yhtenäiset tulokset viittaavat ainakin toimittajien varsin pysyviin työuriin paljon puhutusta median murroksesta huolimatta.

Kaavio 1. Vastaajien näkemyksiä eri journalististen tehtävien tärkeydestä työkokemuksen mukaan.

Sukupuolten välisessä tarkastelussa miesten ja naisten väliset erot ovat viime WJS-kyselyn suuntaisia (Pöyhtäri ym. 2014, 14–16), mutta laajentuneet entisestään. Naisjournalistien roolikäsityksessä korostuvat miehiin verrattuna erilaiset kantaaottavuuteen ja aktiivisuuteen liittyvät tehtävät: puhuminen yhteiskunnallisen muutoksen sekä marginalisoitujen ja vähemmistöjen puolesta, rauhan ja suvaitsevaisuuden edistäminen, ratkaisujen osoittaminen yhteiskunnallisiin ongelmiin, vinkkien tarjoaminen arkeen, yleisön tunteiden koskettaminen ja kansanterveyden tukeminen. Miesten roolikäsityksissä painottuu naisiin verrattuna vain valtaapitävien valvonta. (Ks. Kaavio 2 seuraavalla sivulla.) Naisjournalistien näkemykset heijastelevat jossain määrin Suomessa aiemmin tehtyjä yleisiä arvo- ja asennetutkimuksia (ks. esim. Metelinen 2022; Haavisto 2018; Haavisto 2014), mutta erojen laajuus miehiin verrattuna on pieni yllätys.

Eri *mediatyyppeiden* kesken tehtävissä vertailuissa Ylen journalistien itseyttä korostavissa korostuvat yhtiön omissa periaatteissa mainitut valtaapitävien valvonta ja tiedon tarjoaminen poliittisen mielipiteen muodostamiseksi (YLE 2020). Kaupallisen median journalistit ovat muita valmiimpia tarjoamaan viihdettä ja ajanvietettä, hakemaan suurinta yleisöä, tarjoamaan vinkkejä arkeen sekä koskettamaan yleisön tunteita. Muun tyyppisten medioiden, kuten voittoa tavoittelemattomien kulttuuri- ja järjestölehtien, journalistien arvoissa puolestaan nousevat esiin puhuminen yhteiskunnallisen muutoksen puolesta ja yleiseen mielipiteeseen vaikuttaminen. Kaikki nämä ovat mediatalojen lähtökohdat huomioon ottaen ymmärrettäviä havaintoja. Journalistit myös hakeutuvat töihin sellaisiin medioihin, jotka tarjoavat heille heidän arvojensa mukaisia työtehtäviä (Pöyhtäri ym. 2016, 16).

Kaavio 2. Vastaajien näkemyksiä eri journalististen tehtävien tärkeydestä sukupuolen mukaan.

Kun tarkastellaan journalistien näkemyksiä suhteessa heidän mediansa *tavoitavuuteen*, huomataan, että erityisesti alueellisissa tiedotusvälineissä ja hieman vähemmässä määrin paikallisissa tiedotusvälineissä korostuvat poliittis-yhteiskunnalliset valvonta- ja tiedonvälitystehtävät sekä tarve hakea suurinta yleisöä. Näiden taustalla voidaan aluemediassa nähdä jo aiemmassa WJS-kyselyssä havaitut keskittyminen oman alueen poliittisiin kysymyksiin sekä markkina-asema, jonka pohjalta tavoitteena on tarjota kaikille kaikkea (Pöyhkäri ym. 2014, 17). Paikallismedioiden journalistit vaikuttavat pyrkimyksiltään hieman lähentyneen aluemedioita sitten viime WJS-kyselyn. Taustalla lienevät 2010-luvulla tapahtuneet murrokset, kuten mediankulutuksen muutokset ja ilmoitustulojen pieneneminen (esim. Grundström 2020) sekä lehdistön omistuksen lisääntyvä keskittyminen (Hellman 2022), jotka ovat pakottaneet paikallis- ja maakuntalehdet monin paikoin miettimään toimintatapojaan uudelleen ja tekemään läheisempää yhteistyötä. Aiemmasta WJS-tutkimuksesta tuttua on sen sijaan se, että paikallistason journalistit painottavat edelleen vahvimmin ihmisten päästämistä ääneen (Pöyhkäri ym. 2014, 17). Valtakunnallisesti toimivilla journalisteilla korostuvat tehtävät ovat moninaisia, ja niistä on hankala löytää yhtä selkeää linjaa. Tätä selittänee lähinnä valtakunnallisen median moniulotteisuus verrattuna paikallis- ja aluetason medioihin.

Toimitusten sisäisissä tarkasteluissa journalistin *asemalla* ei näytä olevan kovin suurta vaikutusta roolikäsityksiin. Niin sanotut rivitoimittajat eivät erotu vertailuissa muista ryhmistä missään tehtävässä. Toimitusten ylin johto on muita halukkaampi valvomaan valtaapitäviä ja antamaan ihmisten ilmaista mielipiteensä. Yhdessä keskijohdon kanssa se on myös rivitoimittajia innokkaampi hakemaan suurinta yleisöä, mikä on näiden kahden talousvastuu huomioon ottaen järkeenkäypää. Enemmän eroja syntyy sen sijaan *yleis- ja erikoistoimittajien* välille. Erikoistoimittajat erottuvat yleistoimittajista vain ristiriitaisemmalla suhteellaan viihteen ja ajanvietteen tarjoamiseen – molemmat ääri vaihtoehdot painottuvat heidän vastauksissaan yleistoimittajia enemmän. Yleistoimittajien roolikäsityksessä taas korostuvat erikoistoimittajiin verrattuna lähes kaikenlaiset poliittis-yhteiskunnalliset tehtävät ja monin tavoin läheisempi suhde yleisöihin. Eroja voi selittää kyselyyn vastanneiden erikoistoimittajien laajalla jakaumalla hyvin erityyppisiin medioihin ja julkaisuihin, joiden päämäärät poikkeavat väistämättä toisistaan. Yleistoimittajien julkaisujen ja medioiden kirjo on kapeampi.

Muutamissa taustamuuttujissa eroja vastaajaryhmien kesken tuli niukasti. *Koulutuksen* – olipa kyse sitten yleisestä koulutustasosta tai muodollisesta journalistisesta koulutuksesta – merkitys roolikäsityksiin oli käytännössä olematon. Myös *pää- ja vertailuryhmän* väliset erot roolikäsityksissä olivat pienet. Pääryhmässä korostuivat valtaapitävien valvonta ja suurimman yleisön haku, kun taas vertailuryhmässä haluttiin vaikuttaa yleiseen mielipiteeseen ja tukea Suomen kehitystä. Havaintoja voi selittää varsin pitkälti pää- ja vertailuryhmän vastaajien julkaisujen ja medioiden erilaisilla luonteilla. Tältä pohjalta voidaan uutena joskin odotettuna havaintona todeta, että journalistiseen työhön käytettävä aika ja/tai siitä saatavat tulot eivät näytä olevan kovin merkittävässä asemassa journalistien roolikäsitysten muotoutumisessa.

2.2 Eettiset käsitykset

2.2.1 Yleiset eettiset kannat

Suomalaisjournalistien eettisiä arvoja kartoitettiin tutkimuksessa kahdella kysymyksellä. Ensin toimittajien suhtautumista yleisiin eettisiin periaatteisiin tarkasteltiin vuoden 2013 WJS-kyselyn tapaan neljällä väittämällä, joita vastaajat arvioivat asteikolla 1–5 (1=vahvasti eri mieltä, 2=eri mieltä, 3=ei samaa

eikä eri mieltä, 4=samaa mieltä, 5=vahvasti samaa mieltä). Taulukkoon 6 on kirjattu vastaajien jakaumat kolmessa eri vastausluokassa ja kaikkien vastaajien keskiarvot.

Taulukko 6. Journalistien yleiset eettiset kannat (N=453).

Seuraavissa väittämässä kuvataan erilaisia tapoja suhtautua journalismin eettisiin kysymyksiin. Arvioi kunkin väittämän osalta, mitä mieltä olet niistä.	Vahvasti samaa / samaa mieltä (%)	Ei samaa eikä eri mieltä (%)	Eri mieltä / vahvasti eri mieltä (%)	Kaikkien vastaajien keskiarvo
Journalistien eettisyys tulisi aina määrittää ammatillisin standardein riippumatta tilanteesta, jossa toimittaja on, tai omasta henkilökohtaisesta harkinnasta	75	18	7	3,98
Journalistien eettisyys tulisi määrittää ammatillisin standardein, mutta poikkeuksellisissa olosuhteissa ne tulisi voida sivuuttaa	36	27	36	3,00
Journalistien eettisyyden tulisi määräytyä tilannekohtaisesti	13	19	68	2,23
Journalistien eettisyyden tulisi määräytyä itse kunkin henkilökohtaisen harkinnan mukaan	8	12	80	1,83

HUOM! Pyöristämisvirheen takia prosenttilukujen summa ei ole kaikissa tapauksissa 100.

Verrattuna edelliseen WJS-kyselyyn voidaan todeta, että suomalaisjournalistien suosituin yleinen eettinen kanta on pysynyt ennallaan. Luottamus ammattietikkaan – eli Journalistin ohjeisiin (JSN 2014) ja mahdollisiin työpaikkakohtaisiin eettisiin ohjeisiin, kuten STT:n tyylikirjaan (STT, n.d.) tai Ylen ohjelmatoiminnan säännöstöön (YLE 2021) – on aiemman kyselyn tapaan vahvinta, ja muihin eettisiin toimintatapoihin suhtaudutaan huomattavasti sitä kriittisemmin (vrt. Pöyhtäri ym. 2014, 17–18). Ammattietiikan vahvaa asemaa selittävät ammattikunnan professionalisoitumiskehitys (Koljonen 2013) ja Journalistin ohjeiden monin paikoin väljä kirjoitustapa, joka tarjoaa käytännössä journalisteille runsaasti tulkinnallista pelivaraa (ks. Mäntylä 2008). Ammattietiikan suosio on kuitenkin pudonnut edellisestä kyselystä, jolloin peräti 98 % vastaajista oli sitä koskevan väitteen kanssa samaa mieltä (Pöyhtäri ym. 2014, 18). Vuonna 2013 tämä väittämä esitettiin kuitenkin toisin, joten suora vertailu kyselyiden välillä ei ole mahdollista.

Muiden suhtautumistapojen järjestys on sitten edellisen WJS-kyselyn muuttunut. Sääntöjen sivuuttaminen poikkeustilanteessa on kasvattanut kannatustaan merkittävästi ja noussut vähiten suositusta vaihtoehdosta toiseksi suosituimmaksi. On kuitenkin oletettavaa, että muutokseen vaikuttaa vahvasti kysymyksen erilainen sanamuoto. Tässä kyselyssä poikkeuksia määriteltiin suhteessa *ammattillisiin standardeihin*, kun taas vuonna 2013 poikkeuksia arvioitiin suhteessa *yleisiin moraalisääntöihin*. Tilannekohtainen ja henkilökohtainen harkinta putoavat suosituimmuuslistan pohjalle, ja niiden kannatus vastaajien keskuudessa on sitten vuoden 2013 laskenut. Näissäkään väittämässä lukujen suoraa vertailua ei ole syytä tehdä kyselyiden erilaisten sanamuotojen vuoksi.¹

2.2.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Taustamuuttujien tarkastelussa eri vastaajaryhmien välille syntyy vain muutamia tilastollisesti merkitseviä eroja. Esimerkiksi *koulutustasoon* pohjautuvassa tarkastelussa maisterin- tai tohtorintutkinnon suorittaneet journalistit suhtautuvat muita kriittisemmin ammatillisten standardien hylkäämiseen poikkeusolosuhteissa (42 % ei halua turvautua tähän, vrt. 21 % toisen asteen koulutuksen hankkineista), ja *ikäryhmistä* alle 30-vuotiaat hyväksyvät tilannekohtaisen harkinnan muita todennäköisemmin (30 % hyväksyy tämän, vrt. 4 % yli 60-vuotiaista). Erojen vähäisyys kertoo siitä, että suomalaisten journalistien yleinen eettinen pohja on hyvin yhdenmukainen.

2.2.2 Eettiset toimintatavat

Toisessa etiikkaan liittyneessä kysymyksessä tutkittiin journalistien suhtautumista toimintatapoihin, joita voidaan pitää eettisesti kyseenalaisina. Kysymys oli mukana myös vuoden 2013 tutkimuksessa, jolloin mukana oli 12 toimenpidettä. Tällä kertaa tarkastelussa oli kymmenen toimintatapaa, joita arvioitiin asteikolla 1–3 (1=toimenpide ei ole oikeutettu missään olosuhteissa, 2=toimenpide on oikeutettu joskus, 3=toimenpide on oikeutettu aina). Taulukkoon

¹ Vuoden 2013 kyselyssä yleiset etiikkaväittämät kuuluivat seuraavasti: "Journalistien tulee aina noudattaa ammattieettisiä ohjeita tilanteesta ja tapauksesta riippumatta", "Journalismissa toiminnan eettisyys määräytyy tilannekohtaisesti", "Journalismissa toiminnan eettisyys määräytyy henkilökohtaisen harkinnan mukaan" ja "On hyväksyttävää unohtaa moraalisäännöt poikkeuksellisissa oloissa".

7 on koottu vastaajien jakaumat luokittain hyväksytyimmistä toimenpiteistä alkaen.

Taulukko 7. Journalistien eettiset käytännöt (N=453).

Kuinka usein pidät seuraavia toimenpiteitä oikeutettuina?	Ei missään olosuhteissa (%)	Joskus (%)	Aina (%)
Piilotettujen tallennusvälineiden käyttö	24,5	75,1	0,4
Luottamuksellisten liike- tai viranomaisdokumenttien käyttö ilman lupaa	27,8	68,7	3,5
Valtaapitävien ihmisten henkilökohtaisten materiaalien kuten dokumenttien ja kuvien käyttö ilman lupaa	39,7	59,4	0,9
Tekeytyminen joksikin toiseksi henkilöksi	41,3	58,5	0,2
Jutun julkaiseminen ilman että kaikkia tietoja on vielä varmistettu	50,3	49,7	0
Ilmaisen tuotteen tai palvelun vastaanotto lähteiltä	66,7	32,7	0,7
Luottamuksellisesta tiedosta maksaminen	77,5	22,3	0,2
Tavallisten ihmisten henkilökohtaisten materiaalien kuten dokumenttien ja kuvien käyttö ilman lupaa	86,1	13,5	0,4
Uutisia muistuttavan mainossisällön julkaiseminen ilman mainintaa yleisölle	94,0	5,7	0,2
Rahan vastaanotto lähteiltä	97,8	1,8	0,4

HUOM! Pyöristämisvirheen takia prosenttilukujen summa ei ole kaikissa tapauksissa 100.

Kuten taulukosta näkyy, suomalaisjournalistien suhtautuminen useimpiin kysytyihin toimenpiteisiin on kielteinen. Asia selittyy journalistien vahvalla ammattietiikan kannatuksella ja sillä, että moni kyselyssä esitetyistä toimenpiteistä on Journalistin ohjeissa (JSN 2014) joko kielletty (rahan vastaanotto lähteiltä, tiedosta maksaminen ja tuotteen tai palvelun vastaanottaminen, JO 4 §; mainossisällön julkaiseminen ilman mainintaa yleisölle, JO 16 §) tai niiden käyttöä on pyritty tavalla tai toisella rajoittamaan (piilotettujen tallennusvälineiden käyttö, tekeytyminen joksikin toiseksi, dokumenttien ja henkilökohtaisen materiaalin käyttö, JO 9 §). Yleisimmin hyväksytyt toimenpiteet puolestaan liittyvät viranomaisten ja valtaapitävien toiminnan valvomiseen kuten edellisessäkin WJS-kyselyssä (Pöyhtäri ym. 2014, 20). Ne ovat sopusoinnussa toimittajien vahtikoira-ajattelun kanssa ja niillä on myös erittäin suurta uutisarvoa, kuten vaikkapa pääministeri Sanna Marinin yksityiselämän kuviodien käsittelystä on nähty (ks. esim. Marttinen 2022; Mattila 2022).

Journalistin ohjeiden 4 § vasten tarkasteltuna on varsin mielenkiintoista, että kolmannes vastaajista oli kuitenkin valmis vastaanottamaan ainakin joskus ilmaisen tuotteen tai palvelun lähteiltään. Tässä useampi toimittaja kuitenkin korosti avovastauksissa, että hyväksyttävää on korkeintaan pienten palveluiden kuten pullakahvien hyväksyminen haastattelun tai tiedotustilaisuuden yhteydessä. Tällaista toimintatapaa ovat esimerkiksi monet vanhemmat politiikan toimittajat pitäneet myös hyvien tapojen ja kohteliaisuuden osoituksena (Väliverronen 2022b, 1045). Lisäksi neljännes oli valmis maksamaan luottamuksellisesta tiedosta, mitä voivat osin selittää vaikkapa viihde- ja iltapäivälehdissä tehtävät julkkishaastattelut.

Verrattuna edelliseen WJS-kyselyyn (Pöytäri ym. 2014, 20) toimittajien asenteet näyttävät muuttuneen 2010-luvun aikana aavistuksen varovaisemmiksi, joskaan eivät täysin yhdenmukaisesti. On kuitenkin hyvä huomata, että tarkempiin ajallisiin vertailuihin ei tässä ole mahdollisuutta. Vuonna 2013 arvioidut toimenpiteet olivat nimittäin osin erilaiset kuin tässä tutkimuksessa, ja sanamuodoissakin oli paikoin pieniä eroja. Tätä merkittävämpi ongelma vertailulle syntyy kysymyksen muotoilusta. Vuonna 2013 toimenpiteiden eettistä oikeutusta arvioitiin, kun kyseessä oli *tärkeä juttu*, ja tässä tutkimuksessa kysymys on esitetty yleisemmällä tasolla.

2.2.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Edellisen WJS-kyselyn tapaan suurimmat erot eri vastaajaryhmien kesken syntyivät *iän* perusteella. Kuten vuonna 2013 (ks. Pöytäri ym. 2014, 22), nuoret suhtautuvat sallivammin moniin edellä mainittuihin toimenpiteisiin kuin vanhemmat kollegat. Erityisesti 31–40-vuotiaat vastaajat erottuvat joukosta. He sallivat muita ikäryhmiä todennäköisemmin piilotettujen tallennusvälineiden hyödyntämisen (89 % pitää vähintään joskus oikeutettuna), luottamuksellisten dokumenttien (85 %) ja valtaapitävien henkilökohtaisten viestien käytön (80 %), toiseksi ihmisiksi tekeytymisen (76 %) ja tavallisten kansalaisten henkilökohtaisten viestien käytön (25 %). Alle 30-vuotiaiden vastaajien kannat ovat monilta osin varsin lähellä 31–40-vuotiaita, ja lisäksi he ovat muita valmiimpia hyväksymään tavaroiden tai palveluiden vastaanoton lähteiltä (55 % ikäryhmästä pitää tätä ainakin joskus oikeutettuna). Kriittisimmin näihin toimenpiteisiin suhtautuvat lähes säännönmukaisesti yli 60-vuotiaat journalistisen työn tekijät.

Nuorten muita sallivampaan asenteseen voi nähdä monia mahdollisia syitä, kuten nopeasti muuttuvan toimintaympäristön, jossa kiveen hakattuja ohjeistuksia on vaikea ylläpitää (Pöyhtäri ym. 2014, 22), ulkomailta saadut vaikutteet (Kantola 2011) ja nuorille yleisemmän halun kokeilla olemassa olevia rajoja (Lee-Wright ym. 2012, 153; Väliverronen 2022b). Lisäksi voidaan ajatella, että kolmikymppisillä eettisten rajojen kokeiluun saattaa vaikuttaa myös heidän 2010-luvun aikana heikentynyt asemansa työmarkkinoilla (Honkonen 2019). Ikävertailun kanssa kutakuinkin samanlaiset tulokset saadaan, kun vertaillaan vastaajia *työkokemuksen* pohjalta. Tässä tarkastelussa kokemattomimmat journalistit erottuvat sallivimpina.

Muissa vertailuissa huomattavia eroja syntyy lähinnä neljällä tasolla. *Pääryhmän* journalistit suhtautuvat vertailuryhmää myönteisemmin piilotettujen tallennusvälineiden käyttöön (78 % pääryhmästä ja 57 % vertailuryhmästä hyväksyy ainakin joskus), luottamuksellisten liike- ja viranomaisdokumenttien hyödyntämiseen (hyväksyjä 74 % vs. 52 %) ja valtaapitävien henkilökohtaisten viestien julkaisuun (hyväksyjä 62 % vs. 43 %). He siis ovat vertailujoukkoa valmiimpia tarttumaan Journalistin ohjeiden (JO 9 §) tarjoamiin poikkeuskeinoihin yhteiskunnallisesti merkittäviä asioita käsiteltäessä. *Mediatyypeittäin* tarkasteltuna tällaiset poikkeuskeinot hyväksytään muita yleisemmin Ylessä. Muihin mediatyyppeihin verrattuna ero on kaikissa väittämässä noin 20 prosenttiyksikön suuruinen. Kaupallisessa mediassa puolestaan tavaroiden tai palvelun vastaanotto sallitaan muita helpommin (37 % hyväksyy tämän ainakin joskus; Ylessä vastaavasti ajattelee 17 % vastaajista). Molempia havaintoja selittävät medioiden erilaiset roolit. Ylen tehtäviin kuuluu olennaisena osana yhteiskunnan eliittien valvonta (YLE 2020). Monissa aikakausmedioissa, kuten naistenlehdissä, matkailumedioissa ja viihdelehdissä, erilainen mainostajien kanssa tehtävä yhteistyö on taas varsin yleistä.

Miehet sallivat naisia todennäköisemmin niin luottamuksellisten liike- ja viranomaisdokumenttien käytön (miehistä 7 % hyväksyy tämän aina, naisista vain 1 %) kuin tavallisten ihmisten henkilökohtaisten viestien hyödyntämisen (miehistä joka viides hyväksyy ainakin joskus, naisista joka kymmenes) sekä juttujen julkaisun vahvistamattomin tiedoin (58 % miehistä ja 44 % naisista hyväksyy ainakin joskus). Viimeisen toimenpiteen hyväksyvät nykyisin myös Journalistin ohjeet (ks. JSN 2014), kunhan juttua täydennetään uuden tiedon tultua (JO 13 §). *Alueellisesti* ja *tavoittavuuden kannalta* katsottuna myönteisimmin esitettyihin toimintatapoihin suhtautuvat journalistit löytyvät

pääkaupunkiseudulta ja kriittisimmät viime WJS-tutkimuksen tapaan paikallismedioista, mitä voinee selittää lähinnä eri medioiden erilaisilla toimintaympäristöillä. Pienillä paikkakunnilla ja pienissä medioissa poikkeuksellisten keinojen käyttö on hankalampaa, kun toimijat ovat keskimäärin toisilleen tutumpia kuin valtakunnallisella tasolla (ks. Pöyhtäri ym. 2014, 23–24).

2.3 Journalistiseen työhön vaikuttavat tekijät

Erilaisia journalistien työhön vaikuttavia tekijöitä kartoitettiin vuoden 2013 kyselyn tapaan laajalla kysymyspatterilla. Tässä kyselyssä listaan kuului kaikkiaan 33 eri tekijää (vrt. 27 vuonna 2013), joista 13 luokiteltiin journalismin sisäisiksi vaikutteiksi (S) ja loput 20 ulkoisiksi vaikutteiksi (U). Näiden kaikkien vaikutuksen määrää vastaajat arvioivat asteikolla 1–5 (1=ei lainkaan vaikutusta, 2=vain vähän vaikutusta, 3=kohtalainen vaikutus, 4=hyvin suuri vaikutus, 5=erittäin suuri vaikutus). Lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus antaa vastaukset ”tekijä ei liity työhöni” ja ”en tiedä”. Näin vastanneet on poistettu taulukosta 8, jossa on esitetty vastausten jakauma kolmessa vastaajaluokassa sekä kaikkien vastaajien keskiarvo.

Taulukko 8. Journalistiseen työhön vaikuttavat tekijät.

Seuraavassa esitetään lista mahdollisista työhösi vaikuttavista tekijöistä. Kerro, miten paljon vaikutusta niillä on työhösi journalistina.	Erittäin / hyvin suuri vaikutus (%)	Kohtalainen vaikutus (%)	Vain vähän / ei lainkaan vaikutusta (%)	Kaikkien vastaajien keskiarvo	N
Journalistinen etiikka (S)	72	18	10	3,99	435
Uutistyyöhön käytössä olevat resurssit (S)	63	24	13	3,81	410
Toimituksellinen linja (S)	63	25	12	3,73	433
Aikarajoitteet (S)	60	28	12	3,73	443
Mediaa koskevat lait ja säännökset (U)	59	26	15	3,68	437
Pääsy tietoon (U)	61	26	13	3,67	437
Esihenkilösi ja toimituksellinen johto (S)	56	27	17	3,53	407
Yleisötutkimus ja yleisödata (S)	38	37	25	3,20	412
Omat arvosi ja uskomuksesi (S)	32	41	27	3,15	440
Vertaisesi toimituksessa, jossa työskentelet (S)	38	37	25	3,12	385

Henkilökohtaiset suhteet uutislähteisiin (U)	23	36	41	2,73	430
Tieteentekijät tai terveysalan asiantuntijat (U)	24	30	46	2,67	436
Yleisön palaute (U)	13	44	43	2,67	448
Kilpailevat uutismediat (U)	14	40	45	2,60	433
Tuotto-odotukset (S)	20	28	53	2,41	373
Uutisorganisaatiosi taloudellinen johto (S)	15	24	60	2,33	382
Kollegat muissa medioissa (U)	7	30	63	2,28	438
Ystäväsi, tuttavasi ja perheesi (U)	6	21	72	2,12	439
Uutisorganisaatiosi omistajat (S)	13	18	69	2,12	373
Itsesensuuri (S)	5	17	78	2,01	420
Suhdetoiminta, PR (U)	5	18	77	1,92	418
Valtion viranomaiset (U)	8	19	73	1,90	414
Poliitikot (U)	6	15	78	1,83	410
Hallinnon harjoittama sensuuri (U)	8	14	78	1,81	398
Liike-elämän edustajat (U)	5	16	80	1,81	416
Mainonta ja mainostajat (S)	6	12	82	1,79	378
Poliisi (U)	7	13	80	1,77	407
Etu- ja kansalaisjärjestöt, painostusryhmät (U)	4	14	82	1,76	426
Puolustusvoimat (U)	2	8	90	1,46	402
Uskonnolliset ryhmät ja instituutiot (U)	1	6	92	1,44	416
Puolisotilaalliset ryhmät ja vastaavat joukot (U)	1	2	96	1,18	385
Järjestäytynyt rikollisuus ja rikollisjengit (U)	1	2	97	1,15	396
Terroristiryhmät (U)	1	2	98	1,10	390

HUOM! Pyöristämisvirheen takia prosenttilukujen summa ei ole kaikissa tapauksissa 100.

Journalisteihin vaikuttavissa tekijöissä korostuvat vahvasti journalismin sisäiset säännöt ja toimitusten sisäiset seikat: kahdeksan kymmenestä eniten vaikuttavasta tekijästä on sisäisiä. Havainto on pitkälti samansuuntainen kuin aiemmassa WJS-kyselyssä. Vaikutteiden pysyvyyttä korostaa entisestään se, että listan viiden kärjessä olevat tekijät ovat täsmälleen samat kuin edellisessäkin kyselyssä (ks. Pöyhtäri ym. 2014, 24–25). Journalistinen etiikka jatkaa vuoden 2013 tutkimuksen tapaan journalisteihin eniten vaikuttavana tekijänä, ja muiden kärkipään vaikutteiden sisäinen järjestys on jonkin verran muuttunut. Suurempi muutos on kuitenkin tapahtunut vaikutusten laajuudessa ja

sisäisissä jakaumissa. Journalistit arvioivat kaikki listan viiden kärjessä olevat tekijät keskiarvoisesti vähemmän suuriksi vaikutteiksi kuin vuonna 2013. Tekijöiden sisäisissä jakaumissa molemmat ääripäät ovat aiempaa vahvemmin korostuneet. Muutokset ovat kaikkien muiden tekijöiden kuin toimituksellisen linjan osalta tilastollisesti merkitseviä.

Listan häntäpäässä vaihtelua on tapahtunut enemmän sitten vuoden 2013. Syynä on se, että tähän kyselyyn tuli mukaan useita uusia tekijöitä, joiden vaikutusta journalistien työhön ei edelliskerralla Suomessa tiedusteltu lainkaan. Näistä tekijöistä moni on Suomessa lähes tuntematon, mikä selittää niiden vähäisen vaikutuksen. Listan häntäpään tekijöiden mukanaoloa kyselyssä myös kritisoitiin jonkin verran avovastauksissa. Yhteistä journalistien työhön vähän vaikuttaville tekijöille on se, että ne tulevat lähes kokonaan journalismin ja toimitusten ulkopuolelta. Edellisessä WJS-kyselyssä jako ei ollut näin selkeä. Tulokseen voi kuitenkin osin vaikuttaa myös se, että ulkoisia vaikutteita udeltiin kyselyssä huomattavasti vuotta 2013 enemmän – kaikki kuusi tämän kyselyn uutta vaikutetta olivat ulkoisia tekijöitä.

Vaikuttavissa tekijöissä tapahtuneissa muissa muutoksissa huomio kiinnittyy kolmeen teemaan. Ensinnäkin journalistien sisäiset vaikutteet näyttävät keskittyvän aiempaa vahvemmin omaan toimitukseen. Sitten vuoden 2013 merkittävämmiksi vaikutteiksi ovat muuttuneet vertaiset toimituksessa (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 22 % → 38 %) ja toimituksen johto (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 47 % → 56 %), ja samalla kilpailevien uutisorganisaatioiden vaikutus on heikentynyt (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 19 % → 14 %). Toiseksi selvästi on kasvanut taloudellisten vaikutteiden merkitys – omistajien (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 7 % → 13 %), uutisorganisaation taloudellisen johdon (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 8 % → 15 %) ja tuotto-odotusten (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 10 % → 20 %). Ottaen huomioon journalismin tiukentuneen talous- ja rekrytointitilanteen viimeisen vuosikymmenen aikana (ks. esim. Kivioja 2018; Honkonen 2019; Grundström 2020) nämä havainnot eivät ole mitenkään yllättäviä.

Kolmas havainto on se, että henkilökohtaiset vaikutteet ovat sitten edellisen WJS-kyselyn muuttuneet journalisteille vähemmän tärkeiksi – olipa kyse sitten omista arvoista ja uskomuksista (hyvin tai erittäin suuri vaikutus: 42 % → 32 %), ystävistä, tuttavista ja perheestä (hyvin tai erittäin suuri vaikutus: 11 % → 6 %), yleisön palautteesta (hyvin tai erittäin suuri vaikutus: 21 % → 13 %) tai suhteista uutislähteisiin (hyvin tai erittäin suuri vaikutus: 33 % →

23 %). Muutokset viittaavat journalismin professionaalistumiskehityksen jatkumiseen, vaikka päinvastaista keskustelua kehityssuunnasta on 2000-luvulla myös käyty (ks. tarkemmin Koljonen 2013). Nyt saatuihin havaintoihin ovat toki voineet osaltaan vaikuttaa myös monien toimitusten tiukentunut taloudellinen arki ja korona-aikakin. Ne ovat vaikeuttaneet kentällä ainakin lähdesuhteita (esim. Erho 2021; Räinen 2022).

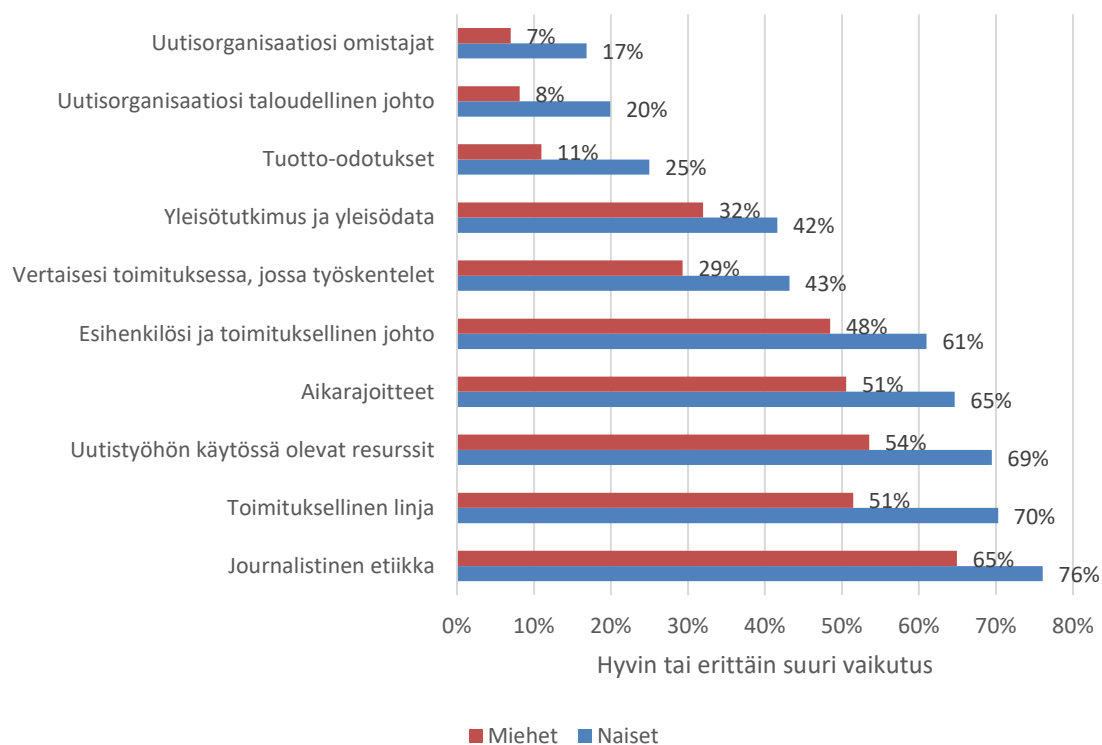
Tuloksia arvioitaessa on hyvä huomata, että kysymys herätti viime WJS-tutkimuksen tapaan (ks. Pöyhtäri ym. 2014, 24) monissa vastaajissa jonkin verran hämmennystä. Jotkut kokivat, että kysymys vaikutuksesta on ylipäänsä hyvin tulkinnanvarainen: on hankala erotella *koettua* ja *arvioitua* vaikutusta (ks. esim. Hovden & Väliaverron 2021, 143). Erityisen hankala kysymys oli monille, koska vaikutuksen *tyyppiä* (esim. painostus, kannustus, houkuttelu jne.) tai *laatua* (myönteinen tai kielteinen) ei WJS-tutkimuksessa erotella lainkaan.

2.3.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

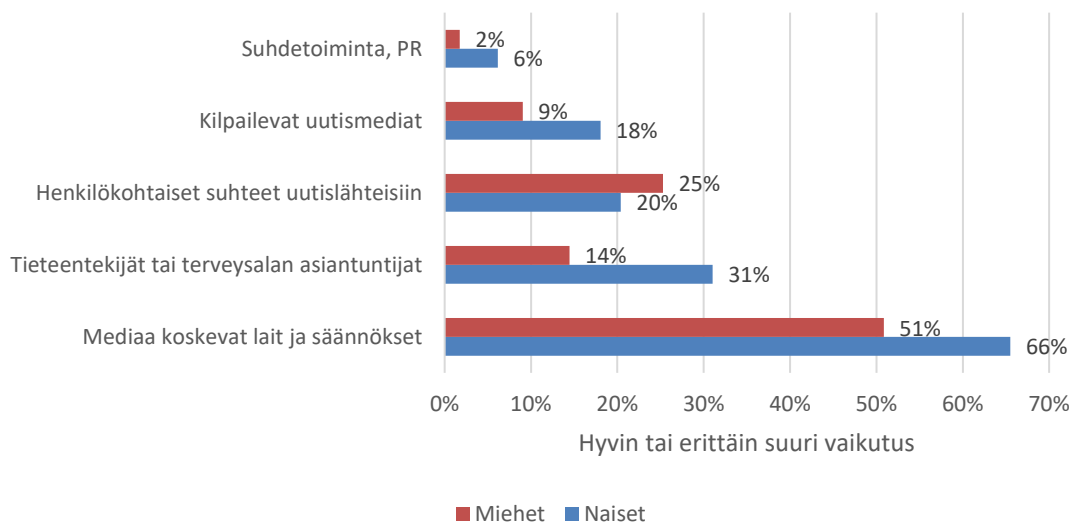
Vaikutteiden tarkastelussa merkittävimmäksi vastaajia erottelevaksi taustatekijäksi nousee *sukupuoli*. Naisille suurin osa toimituksen sisäisistä vaikutteista – vertaiset toimituksessa, omat esihenkilöt, liiketaloudellinen johto, omistajat, toimituksellinen linja, tuotto-odotukset, yleisötutkimus, resurssit uutistyyöhön, aikarajoitteet ja journalistinen etiikka – näyttäytyi miehiä selvästi suurempina (ks. Kaavio 3 seuraavalla sivulla). Toiseen suuntaan tilastollisesti merkitseviä eroja ei havaittu. Ulkoisista vaikutteista kilpailevat uutisorganisaatiot, media-lait ja -säännökset, PR ja suhdetoiminta sekä tieteentekijät tai terveysalan asiantuntijat näyttäytyivät naisilla miehiä merkittävämpinä, kun taas miehille merkittävämpiä olivat henkilökohtaiset suhteet lähteisiin (ks. Kaavio 4 sivulla 36). Sukupuolierot ulkoisten vaikutteiden kokemisessa olivat pysyneet edellisen WJS-tutkimuksen kaltaisina (Pöyhtäri ym. 2014, 29). Syitä näihin eroihin on vaikea arvioida ilman laadullista tarkastelua. Viime WJS-kyselyyn verrattuna (Pöyhtäri ym. 2014, 29) näyttää siltä, että sukupuolten väliset erot ovat kokonaisuudessaan kasvaneet.

Varsin huomattavia eroja vastaajien kesken syntyy myös neljässä muussa vertailussa. *Pääryhmän* journalistit kokevat useat sisäiset tekijät vertailuryhmää merkittävämpinä vaikutteina: uutistyyöhön käytössä olevat resurssit (pääryhmässä hyvin tai erittäin suuri vaikutus 66 %:lle vastaajista, vertailuryhmässä 35 %:lle), aikarajoitteet (vastaavat osuudet 61 % vs. 44 %), omat

esihenkilöt (58 % vs. 29 %), vertaiset toimituksessa (40 % vs. 7 %) sekä yleisötutkimuksen ja yleisödatan (39 % vs. 24 %). Näihin havaintoihin varsin luonteva selitys lienee se, että pääryhmän journalistit työskentelevät vertailuryhmän kollegoita todennäköisemmin työsuhteessa jossakin toimituksessa. Tällöin edellä mainittujen tekijöiden rooli arjen työssä korostuu vapaammin operoivia vertailuryhmäläisiä vahvemmin. Ulkoisten vaikutteiden tarkastelussa erot ovat pieniä. *Vertailuryhmässä* yleisön palautteella on pääryhmää suurempi merkitys (hyvin tai erittäin suuri vaikutus: 26 % vs. 12 %). Tähän syynä voivat olla vertailuryhmän vastaajille tyypilliset työt järjestö- ja asiakaslehdissä sekä monien päätoimisten journalistien varsin nihkeä suhtautuminen yleisön palautteeseen (ks. esim. Heikkilä & Väliverron 2019; Väliverron 2022b).

Kaavio 3. Vastaajien näkemyksiä tietyistä työn sisäisistä vaikuttavista tekijöistä sukupuolen mukaan.

Kaavio 4. Vastaajien näkemyksiä tietyistä työn ulkoisista vaikuttavista tekijöistä sukupuolen mukaan.

Mediatyyppin osalta tarkasteltuna erityisesti Yleisradion journalistit erottuvat muista. Heille monet sisäiset vaikutteet ovat muihin verrattuna merkittävämpiä vaikuttavia tekijöitä: omat esihenkilöt (74 % yläläisistä näkee vaikutuksen hyvin tai erittäin suurena), aikarajoitteet (vastaava osuus 72 %), vertaiset toimituksessa (56 %) sekä yleisötutkimus ja -data (88 %:lle yläläisistä vähintään kohtalainen merkitys). Kaupallisessa mediassa vastaavat osuudet ovat yläläisiä noin 10–20 prosenttiyksikköä pienemmät ja voittoa tavoittelemattomassa mediassa kuten järjestölehdissä noin 25–35 prosenttiyksikköä pienemmät. Omien arvojen ja uskomusten vaikutus on puolestaan yläläisille vähämerkityksisempi kuin muille ryhmille, erityisesti voittoa tavoittelemattoman median journalisteille (hyvin tai erittäin suuri merkitys: Yle 19 % vs. voittoa tavoittelematon media 47 %). Järjestölehtien kaltaisissa medioissa korostuu sisäisistä vaikutteista myös omistajien vaikutus (vähintään kohtalainen merkitys: 52 %, kaupallisessa mediassa ja Ylessä vastaava osuus n. 25 %), ja ulkoisista vaikutteista esiin nousevat tieteentekijät tai terveysalan asiantuntijat (hyvin tai erittäin suuri merkitys: 39 %, kaupallisessa mediassa vastaava osuus n. 20 %). Ylen osalta havaintoja saattavat osin selittää talon asema julkisen palvelun mediana ja siihen liittyvät vaateet ja lupaukset yleisöille. Voittoa tavoittelemattomassa mediassa havaittujen erojen taustalla piillevät pääosin varsin niukat toimintaresurssit, asema pitkälle erikoistuneina medioina sekä usein myös omistajatahon aatteelliset pyrkimykset. Kaupallisen median journalisteja

erottavat muista ryhmistä odotetusti tuotto-odotusten korkeampi vaikutus ja kilpailevat uutisorganisaatiot (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 23 %:lle ja 18 %:lle, vrt. Ylessä vastaavat osuudet 4 % ja 9 %). Kiinnostavaa on sen sijaan, että tieteentekijät tai terveysalan asiantuntijoiden merkitys koetaan kaupallisessa mediassa muita pienemmäksi.

Median tavoitavuus oli viime WJS-tutkimuksen tapaan (Pöyhtäri ym. 2014, 29) journalistien kokemia vaikutuksia varsin merkittävästi erotteleva taustatekijä. Tässä vertailussa paikallistason journalisteilla korostui ulkoisista tekijöistä erityisesti hallinnon harjoittama sensuuri. Paikallismedioissa sillä oli joka kolmannelle vastaajalle vähintään kohtalainen vaikutus, kun aluetasolla näin oli noin joka neljännellä ja kansallisella tasolla joka kuudennella vastaajalla. Samansuuntainen ero havaittiin myös viime WJS-kyselyssä, ja hallinnon toiminnasta on paikallislehdissä viime vuosina puhuttu muutamien julkisuuteen tulleiden tapausten jälkeen enemmänkin (ks. Siirilä & Varjonen 2020; Kokkonen & Korpela 2021). Ulkoisista tekijöistä muita suurempi vaikutus paikallistasolla oli myös kollegoilla muissa medioissa ja yleisön palautteella, kun taas tieteentekijöiden tai terveysalan ammattilaisten vaikutus jäi erityisesti kansallisen tason journalisteja pienemmäksi (hyvin tai erittäin suuri vaikutus: 13 % vs. 30 %). Sisäisistä tekijöistä erottuivat vain omat esihenkilöt, joiden merkitys oli paikallistasolla erityisesti alueellista mediaa pienempi (hyvin tai erittäin suuri vaikutus: 49 % vs. 65 %). Näitä havaintoja, jotka ovat suuresti edellisen WJS-kyselyn kaltaisia (vrt. Pöyhtäri ym. 2014, 29), voi selittää paljolti paikallismedioiden toimitustyön arjen realiteeteilla ja vaateilla.

Alueellisella tasolla nousivat esiin sisäisistä tekijöistä omien esihenkilöiden lisäksi aikarajoitteet (hyvin tai erittäin suuri vaikutus 73 %:lle; muissa ryhmissä vastaava osuus yli 10 prosenttiyksikköä pienempi) sekä yleisötutkimus ja -data (yhdessä kansallisen tason kanssa; vähintään kohtalainen vaikutus n. 80 %:lle molemmissa ryhmissä, kun paikallistasolla vastaava osuus on n. 65 %). Näiden merkitys aluetasolla vaikuttaa ymmärrettävältä, kun otetaan huomioon aluemedioiden viime vuosina kokemat taloudelliset ja teknologiset haasteet (ks. Grundström 2020). Yleisötutkimuksen ja -datan lisäksi kansallisessa mediassa painottuvat tuotto-odotukset (24 %:lle hyvin tai erittäin suuri vaikutus; alue- ja paikallismediassa vastaavat osuudet alle 20 %:n). Nämäkin havainnot ovat odotettuja. Kaupalliset tekijät ovat valtakunnallisessa mediassa korostuneet muun muassa koventuneen mediakilpailun, valtiontukien vähenemisen ja lisääntyneen bisnesajattelun seurauksena (ks. esim. Ala-Fossi 2020;

Grönvall 2015). Ulkoisista tekijöistä tieteentekijöiden tai terveysalan asiantuntijoiden suurta vaikutusta selittänee parhaiten koronapandemia, ja hallinnon sensuurin vähäisen merkityksen taustalla lienee valtakunnallisen median monipuolisuus verrattuna alue- ja paikallismedioihin.

Myös yleis- ja erikoistoimittajien kesken oli havaittavissa tilastollisesti merkitseviä eroja suhteessa ulkoisiin vaikutteisiin. Kun vertailu tehdään vähintään kohtalaisen vaikutuksen perusteella, oli medialakien ja säännösten, hallinnon harjoittaman sensuurin, poliitikkojen, liike-elämän edustajien, poliisin sekä henkilökohtaisten lähdesuhteiden vaikutus yleistoimittajien keskuudessa kautta linjan toistakymmentä prosenttiyksikköä korkeampi kuin erikoistuneilla kollegoilla. Erikoistoimittajille puolestaan tieteentekijät ja terveysalan asiantuntijat korostuivat vaikutteena: erikoistoimittajista 30 % piti näiden vaikutusta hyvin tai erittäin suurena, kun yleistoimittajilla vastaava osuus oli 20 %. Näitä havaintoja selittänevät vahvimmin yleis- ja erikoistoimittajien toisistaan eroavat toimenkuvat.

Muiden taustamuuttujien tarkastelussa vastaajien väliset erot ovat pienemmät. *Asema toimituksessa* synnytti edellisestä WJS-kyselystä poiketen (Pöyhtäri ym. 2014, 28) vastaajien kesken varsin niukasti eroja. Muutamat tilastollisesti merkitsevät erot ylimpien pomojen, keskijohdon ja rivitoimittajien välille syntyvät lähinnä suhteessa talouteen (esim. uutistyyöhön käytössä olevat resurssit) ja mediakilpailuun (esim. yleisön palaute). Näillä tekijöillä on keskimäärin suurin vaikutus ylimmän johdon työhön ja vähäisin rivitoimittajien työhön, mikä on eri asemien työn arkeen ja vaateisiin peilattuna ymmärrettävää. *Työkokemuksen ja iän* vaikutuksesta havaitaan, että alle 40-vuotiaat ja alle 10 vuotta työskennelleet pitävät esihenkilöitään ja vertaisiaan toimituksessa selvästi suurempina vaikutteina kuin vanhemmat ja kokeneemmat kollegat. Ero yli 60-vuotiaisiin ja yli 30 vuotta työskennelleisiin vaihtelee kysymykskohtaisesti noin 30–45 prosenttiyksikön välillä. Havainnot ovat toimituksen arjen ja journalistin urapolun näkökulmista odotettuja. Alle 50-vuotiaat taas kokevat uutistyyön resurssit vanhempiä toimittajia vahvempana vaikutteena. Ero erityisesti yli 60-vuotiaisiin on huomattava, noin 30 prosenttiyksikköä. Asiaa selittänee se, että valtaosa alle 50-vuotiaista työskentelee suorittavissa asemissa tai vastaa keskijohdossa päivittäisten (niukkojen) resurssien jaosta. Vanhemmilla toimittajilla taas on usein työssään enemmän asemasta riippumattomuutta ja senioriteettiin pohjautuvaa liikkumavaraa (esim. politiikan

journalistien osalta Väliverron 2022b). *Koulutustason* pohjalta syntyvät erot ovat myös vähäisiä, eivätkä ne muodosta selkeää yhtenäistä ryhmää.

2.4 Ammatin varjopuolet

2.4.1 Ongelmien kokeminen työssä

Journalismin varjopuolia käsiteltiin WJS-tutkimuksessa neljässä kysymyksessä. Ensimmäiseksi journalistien työssään viime vuosina kokemia ongelmia selvitettiin kysymyksellä ”Kuinka usein viimeisen viiden vuoden aikana olet kokenut seuraavia asioita työssäsi journalistina?” Listalla oli 17 ongelmaa, joiden yleisyyttä vastaajat arvioivat asteikolla 1–5 (1=en koskaan, 2=harvoin, 3=joskus, 4=usein, 5=hyvin usein). Taulukossa 9 on esitetty niiden vastaajien osuus, jotka kertoivat kokeneensa kysytyjä ongelmia vähintään joskus.

Taulukko 9. Journalistien kokemat turvallisuusongelmat (N=453).

Kuinka usein viimeisen viiden vuoden aikana olet kokenut seuraavia asioita työssäsi journalistina?	Joskus (%)	Usein tai hyvin usein (%)
Työsi julkinen vähättely	32,2	13,7
Sinuun kohdistunut halveksunta tai vihamielinen puhe	32,2	10,4
Moraalisi kyseenalaistaminen	21,2	6,2
Ulkopuolisten sinuun kohdistama tarkkailu	17,2	5,9
Painostaminen	13,7	3,1
Muut sinuun kohdistuvat uhkaukset tai pelottelu	9,5	2,0
Työpaikkakiusaaminen	5,1	2,4
Vainoaminen (<i>stalking</i>)	2,4	1,3
Sosiaalisen median tiliesi tai verkkosivujesi hakkerointi tai esto	1,8	1,8
Nimesi käyttö sepitetyissä tai manipuloiduissa jutuissa	2,6	0,7
Henkilötietojesi julkinen levittäminen	2,4	0,4
Sinuun kohdistunut seksuaalirikos tai seksuaalinen häirintä	2,0	0,4
Vaatimus tehdä työtä koronan takia vaarallisessa ympäristössä	1,5	0,7
Oikeustoimet sinua kohtaan työsi takia	0,7	0,4
Muu fyysinen hyökkäys	1,1	0
Perheeseesi kohdistuva uhkailu	0,9	0
Pidätys tai (tutkinta)vankeus	0,4	0

Tätä kysymystä ei esitetty vuoden 2013 WJS-tutkimuksessa lainkaan. Tulosten yhtäläisyydet aiempiin tutkimuksiin (Hiltunen 2019; Hiltunen & Suuronen 2019; Hiltunen 2022) olivat kuitenkin selvät. Monet ongelmat saivat hyvin vähän mainintoja: yli puolissa kysytyistä ongelmista niitä viimeisen viiden vuoden aikana kokeneiden osuus oli korkeintaan noin 10 % vastaajista. Tämä viittaa siihen, että suomalaisjournalistien toimintaympäristö on vastaajien mielestä kokonaisuutena varsin rauhallinen. Toisaalta tulokseen on syytä suhtautua hienoisin varauksin. Aiempien havaintojen perusteella journalistien keskuudessa näyttää niin Suomessa kuin monin paikoin ulkomaillakin olevan vallalla maskuliininen kulttuuri, jossa ammatin varjopuolet pyritään käsittelemään joko yksityisesti tai kollegoiden kanssa eikä ikävistä kokemuksista haluta välttämättä kertoa (ks. esim. Ross & de Bruin 2004; Hiltunen 2020; 191–192; Riives ym. 2021). On mahdollista, että tällainen lähestymistapa on vaikuttanut jossain määrin myös tässä kyselyssä.

Aiemman tutkimuksen tavoin (Hiltunen & Suuronen 2019, 117; Hiltunen ym. 2022, 53) ongelmat näyttävät kasaantuvan pienelle joukolle. Kun tarkastellaan pelkästään usein tai erittäin usein koettuja ongelmia, huomataan, että yli puolet näistä maininnoista tulee noin kahdeksalta prosentilta vastaajista. Tässä pienessä joukossa on viimeisen viiden vuoden aikana koettu tyyppillisesti neljää-viittä eri ongelmaa vähintään usein. Jatkossa tutkimuksissa olisi ensiarvoisen tärkeää päästä käsiksi tällaisten toimittajien arkikokemuksiin, niiden vaikutuksiin heidän työhönsä ja mahdollisiin ongelmiin selittäviin tai niille altistaviin tekijöihin.

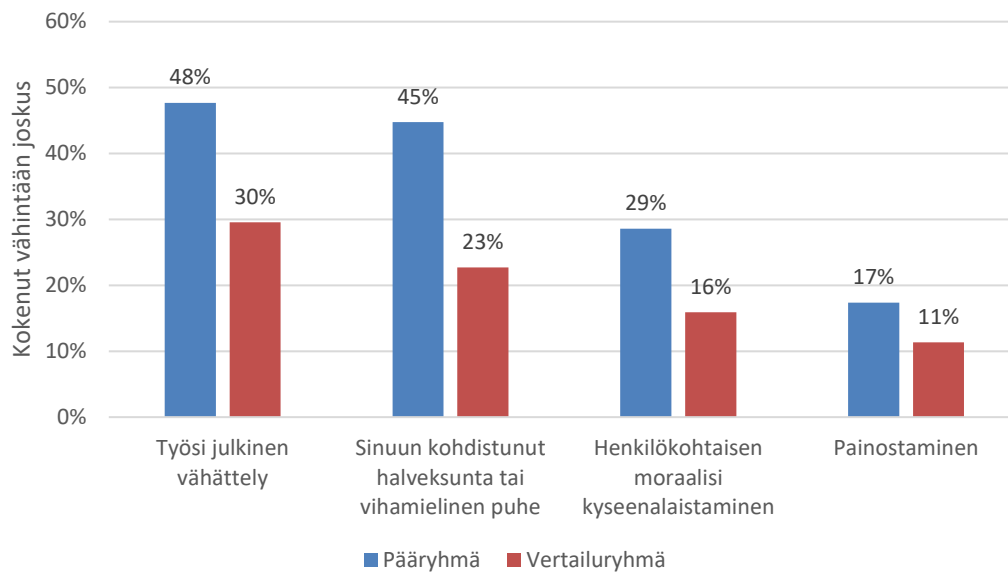
Yleisimmät koetut ongelmat liittyivät lähinnä journalisteihin kohdistuvaan sanalliseen häirintään. Teema on ollut muuttuneessa mediaympäristössä runsaasti esillä viime vuosina muun muassa journalistien kokeman vihapuheen (Haapalainen 2019) ja maalittamisen (Pohjola 2019) vuoksi. Verbaaliset painostuskeinot ovat tulleet esiin myös aiemmassa tutkimuksessa (Hiltunen 2019; Hiltunen & Suuronen 2019; Hiltunen ym. 2022) kaikkein yleisimpänä suomalaisiin journalisteihin kohdistuvana ulkoisen vaikuttamisen muotona. Fyysiset ja esivallasta tulevat uhat olivat vastaajien arvion mukaan kaikkein harvinaisimpia (ks. myös Hiltunen ym. 2022, 52–53). Tuloksia arvioitaessa on kuitenkin hyvä huomata, että kysymyksen pitkä aikajänne ja vastausvaihtoehtojen luokittelutapa tuottavat vastauksiin tavallista enemmän epätarkkuutta.

Listalla esitettyjen uhkatekijöiden lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus kertoa omin sanoin työssään havaitsemistaan ongelmista ja arvioida niiden

yleisyyttä. Vain 22 vastaajaa (5 % kaikista vastaajista) ilmoitti muista ongelmista, ja heistä enemmistö kertoi kokeneensa mainitsemaansa ongelmaa harvoin. Tämä vahvistaa yllä mainittua arviota siitä, että toimintaympäristö on verraten rauhallinen eikä koetuistakaan ongelmista juuri haluta puhua. Yleisimmät maininnat liittyivät avovastauksissakin halventavaan puheeseen kuten vähättelyyn ja työttölyyn (5 mainintaa). Siihen olivat vastaajien mukaan syyllistyneet niin kollegat kuin ulkopuoliset. Saman verran mainintoja saivat myös ulkopuolisten erilaiset yritykset vaikuttaa journalistiseen sisältöön (esimerkiksi kuvauskiellot ja uhkaukset tilauksen lopettamisesta) ja toimituksen sisäiset ongelmat (vaikkapa esihenkilöiden painostus ja ikäsyryntä). Muut mainitut ongelmat olivat luonteeltaan erilaisia yksittäistapauksia.

2.4.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Vertailuissa eri vastaajaryhmien kesken oli nähtävissä viisi merkittävää eroa. Ensinnäkin ongelmia koettiin huomattavasti useammin *pääryhmässä* – eli yli puolet tuloistaan journalismista saavien ja/tai yli puolet säännöllisestä työstään journalismiin käyttävien keskuudessa – kuin vertailuryhmässä. Ulkopuolisten painostus ja erityisesti sanallisen häirinnän muodot – halventava puhe, työn julkinen vähättely ja henkilökohtaisen moraalin kyseenalaistaminen – olivat pääryhmän journalisteille vertailujoukkoa tutumpia (ks. Kaavio 5 seuraavalla sivulla). Pääryhmässä taas *yleistoimittajat* kokivat ongelmia erikoistoimittajia todennäköisemmin, joskin tässä tarkastelussa tilastollisesti merkitseviä eroja tuli vain halventavan puheen (tätä kokeneiden osuudet ryhmittäin 85 % ja 73 %) ja työpaikkakiusaamisen (tätä kokeneiden osuudet ryhmittäin 24 % ja 14 %) osalta.

Kaavio 5. Pää- ja vertailuryhmän vastaajien kokemuksia eräistä työn varjopuolista.

Toiseksi ongelmista raportoitiin selvästi yleisimmin *maaseudun ja pääkaupungin ulkopuolisten kaupunkien paikallismedioissa*. Niissä työskentelevät olivat kokeneet eri sanallisen häirinnän muotoja ja ulkopuolista painostusta, tarkkailua sekä muita uhkia ja pelottelua muita todennäköisemmin. Tulosta voinee selittää sillä, että usein paikallismedioiden journalistit ovat yhteisöissään varsin näkyvässä asemassa ja heidän työnsä kerää huomiota niin hyvässä kuin pahassa. Tässä tulokset poikkeavat aiemmasta tutkimuksesta (Hiltunen ym. 2022; 61–62), jossa vastaavia ongelmia havaittiin eniten valtakunnallisella tasolla. Tähän vertailuun on kuitenkin syytä suhtautua tietyin varauksin, sillä tutkimusten kysymykset, luokittelut ja vastausvaihtoehdot poikkeavat hieman toisistaan. Myös aiemman tutkimuksen aineistojen yleistettävyydessä on rajoitteita (Hiltunen ym. 2022; 50–51).

Kolmanneksi *asema toimituksessa* vaikutti merkittävästi: erityisesti toimistusten ylimmän johdon edustajat mainitsivat joutuvansa sietämään alaisiaan yleisemmin ongelmia. Sanallisen häirinnän lisäksi kokemukset ulkopuolisten tarkkailusta ja painostuksesta olivat pomoportaassa muita yleisempiä. Esimerkiksi itseensä kohdistunutta halveksuvaa tai vihamielistä puhetta oli viimeisten viiden vuoden aikana kokenut ylimmistä pomoista vähintään usein noin joka seitsemäs, kun muissa ryhmissä vastaava osuus jäi alle 10 prosentin. Havainto on aiemman tutkimuksen mukainen (Hiltunen ym. 2022, 59–60) ja

vahvistaa ylimmän johdon asemaa eräänlaisena ulkoisen kritiikin ”ukkosen-johdattimena”.

Neljäs merkittävä huomio oli *iän* vaikutus. Aiemman tutkimuksen tapaan (Hiltunen ym. 2022, 58) alle 45-vuotiaat toimittajat kertoivat joutuneensa vanhempia kollegoitaan useammin verbaalisen häirinnän erilaisten muotojen kohteeksi. Alle 45-vuotiaista oli vähintään joskus kokenut vihaista ja halventavaa puhetta 47 % vastaajista ja työn julkista vähättelyä 55 %. Vertailun vuoksi yli 60-vuotiaissa vastaavat osuudet olivat 33 % ja 29 % vastaajista. Yksi mahdollinen selitys tälle on roolikäsityksissä havaittu nuorten muita suurempi halu pyrkiä työssään yhteiskunnallisiin muutoksiin ja vaikuttavuuteen, mikä voi kiihdyttää tunteita. Toinen mahdollinen syy on sosiaalinen media, jota nuoret toimittajat vaikuttavat käyttävän ainakin joihinkin tarkoituksiin kuten kuratointiin vanhempia kollegoitaan useammin (Juntunen 2017). Sosiaalisessa mediassa käytävä kommentointi on usein kiivasta, mikä heijastunee näihinkin tuloksiin.

Viidenneksi havaittiin, että myös *sukupuoli* vaikuttaa koettuihin ongelmiin. Tässä tarkastelussa naiset kokivat miehiä todennäköisemmin seksuaalista häirintää, josta oli viimeisen viiden vuoden ajalta kokemusta 15 %:lla naisista ja 2 %:lla miehistä. Havainto on ulkomailta aiemmin tehdyn tutkimuksen suuntainen (esim. Löfgren Nilsson & Örnebring 2016, 885–886; Binns 2017, 187–188). Naisille yleisempää oli myös kokemus työpaikkakiusaamisesta: siitä kertoi 23 % naisista ja 15 % miehistä. Näiden lisäksi muutamassa muussa kysymyksessä – some-tilien tai verkkosivujen hakkeroinnissa tai estossa, muissa uhissa ja pelottelussa sekä henkilökohtaisen moraalin kyseenalaistamisessa – huomataan, että naisten vastaukset hajoavat miehiä vahvemmin vastausasteikon ääripäihin. Pieni osa naisista näyttää siis näissä kysymyksissä olevan erityisen haavoittuvassa asemassa.

Päähavaintojen lisäksi vertailut tuottavat joitakin vastaajaryhmien välisiä tilastollisesti merkitseviä eroja myös *mediatyyppin* ja hankitun *koulutuksen* mukaan. Esimerkiksi Ylen journalistit raportoivat muita todennäköisemmin kokeneensa työnsä julkista vähättelyä (62 % kokenut ainakin joskus, vrt. 46 % kaupallisessa mediassa ja 38 % voittoa tavoittelemattomassa mediassa) ja itseensä kohdistuvaa halventavaa puhetta (52 % kokenut ainakin joskus, vrt. 46 % kaupallisessa mediassa ja 30 % voittoa tavoittelemattomassa mediassa), kun taas kaupallisessa mediassa toimivat journalistit kokivat muita todennäköisemmin painostamista (22 % kokenut ainakin joskus, vrt. 12 % Ylessä ja 7 %

voittoa tavoittelemattomassa mediassa). Tällaiset erot eivät kuitenkaan muodostaneet selkeitä ryhmittymiä.

2.4.2 Avun saaminen

Aihepiirin toisessa kysymyksessä osallistujilta tiedusteltiin, mistä he olivat saaneet apua edellisessä kysymyksessä mainittuja ongelmia kohdattuaan. Ellei vastaaja ollut sanonut kohdanneensa yhtään ongelmaa, tätä kysymystä ei häneltä kysytty. Tällaisia tapauksia oli 46. Kysymyksessä oli eritelty kaikkiin viisi avuntarjoajaa, joiden lisäksi vastaajat saivat vapaasti esittää muita mahdollisia tahoja. Taulukkoon 10 on koottu listalla olleiden viiden avuntarjoajan saamat prosenttiosuudet.

Taulukko 10. Journalistien saama tuki ongelmatilanteissa (N=407).

Saitko sinuun kohdistuneiden tekojen yhteydessä jonkinlaista tukea (esim. oikeusapua, henkistä tukea tai vapaata töistä) seuraavilta tahoilta?	Kyllä (%)	En (%)
Kollegasi kotitoimituksessa tai muissa toimituksissa	63	37
Uutisorganisaatiosi (omistajat, toimituksen johto)	52	48
Journalistiliitto, muut toimittajajärjestöt, viestintäalan ammattiliitot	18	82
Viranomaiset	7	93
Journalisteja tukevat kansalais- tai ihmisoikeusjärjestöt	4	96

Kollegat omassa toimituksessa tai muualla ovat yleisin avunlähde; heihin oli tukeutunut lähes kaksi kolmesta. Noin puolet kysymykseen vastanneista oli saanut tukea myös oman uutisorganisaation johdolta. Journalistiliiton ynnä muiden viestintäalan järjestöjen avusta edeltävien viiden vuoden aikana raportoi noin joka kuudes vastaaja. Viranomaisten tai kansalaisjärjestöjen apu on ollut harvinaista. Tätäkään kysymystä ei esitetty vuoden 2013 kyselyssä, joten suora ajallinen vertailu aiempaan tutkimukseen ei ole mahdollista. Vastaukset kuitenkin vahvistavat jo edellä mainittuja havaintoja journalistien eettoksesta, jossa kohdattuihin ongelmiin suhtaudutaan pääsääntöisesti ammatitiin kuuluvana ”välttämättömänä pahana” ja pulmat pyritään ratkomaan pitkälti omaehtoisesti tai toimituksen sisäisesti (Hiltunen 2020, 191–192). Journalistiliiton ja viestintäalan järjestöjen tuen rooli on viime vuosina noussut julkisuudessa esiin lähinnä korkean profiilin häirintätapauksissa, kuten vaikkapa Johanna Vehkoon kunnianloukkauseuokäynnin yhteydessä (ks.

esim. Horsma-aho 2019). Järjestöt ovat kuitenkin aktivoituneet myös opastamaan toimittajia verkkovihan käsittelyssä (Vehkoo 2020a) ja tarjoamaan heille rahallista tukea häirintätapauksissa (JOKES 2020). Viranomaisilta saatua vähäistä tukea selittänee omillaan pärjäämisen kulttuurin lisäksi sekin, että journalistit eivät useinkaan raportoi vaikkapa vihapuheeseen liittyviä ongelmia viranomaisille, koska kokevat, että raportointi ei johda mihinkään (Pöyhtäri ym. 2013).

Avovastauksissa muita avunlähteitä kuvaili kaikkiaan 34 journalistisen työn tekijää. Kiinnostavaa oli, että heistä 13 vastaajaa totesi, ettei heillä ole ollut mitään kokemuksia ongelmista, vaikka aiemmin he mainitsivatkin kokeneensa jonkun ongelman. Vastaukset viittaavat jo aiemmin mainittuun kulttuuriin, jossa ongelmista ei välttämättä haluta mainita ulkopuolisille. Ristiriitaisuus taas antaa aiheen olettaa, että asiaa on syytä tutkia myöhemmin laadullisesti. Lisäksi omillaan pärjäämisen eetoksesta kertoi se, että kahdeksan vastaajaa sanoi, ettei ole tarvinnut ongelmia kohdattuaan apua keneltäkään. Yleisimmin mainittu avunlähde oli perhe ja ystävät. Ne saivat yhteensä neljä mainintaa.

2.4.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Ryhmäkohtaisissa vertailuissa tilastollisesti merkitseviä eroja syntyi lähes yksinomaan uutisorganisaation ja kollegoiden tarjoaman avun suhteen. Tässä tarkastelussa yhteys ongelmien kokemiseen oli varsin selkeä. Pääsääntöisesti enemmän ongelmia kokeneet ryhmät olivat myös saaneet todennäköisemmin apua organisaatiolta ja kollegoilta. *Pääryhmän* journalistien ero vertailuryhmään oli molemmissa kysymyksissä yli 30 prosenttiyksikön suuruinen. Tämä on ymmärrettävää, kun muistetaan freelancereiden ja itsensätyöllistäjien merkittävä osuus vertailuryhmässä. Myös *maaseudun ja Helsingin ulkopuolisten kaupunkien paikallis- ja aluemedioissa* työskenteleville tuki oli pääkaupunkiseudun ja valtakunnallisen median journalistieja todennäköisempää. Sijainnin perusteella ero oli toistakymmentä prosenttiyksikköä molemmissa kysymyksissä, ja mediatyyppin perusteella ero vaihteli kutakuinkin 15–25 prosenttiyksikössä. Eroja syntyi myös *alle 40-vuotiaiden* journalistien ja vanhempien, erityisesti yli 60-vuotiaiden kesken: nuorten saama tuki oli 30–40 prosenttiyksikköä vanhimpia kollegoita suurempaa.

Joitakin erojakin havaittiin ongelmien kokemisen ja avun saannin välillä. Avun saaminen kollegoilta ja organisaatiolta oli yleisempää *Ylen* journalisteille kuin muille. Ero kaupalliseen mediaan oli toistakymmentä prosenttiyksikköä

ja voittoa tavoittelemattomaan mediaan 25–30 prosenttiyksikköä. Asiaa selittänevät parhaiten Ylen suuri koko ja resurssit. Myös vastaajien *poliittinen suuntautuminen* tuotti tilastollisesti merkitsevän eron: poliittiseen keskustaan itsensä asemoineet raportoivat muita todennäköisemmin saaneensa apua kollegoilta ja organisaatiolta. Molemmissa kysymyksissä ero vasemmistosuuntautuneisiin oli vain joitakin prosenttiyksikköjä, mutta oikeistolaisiksi itsensä hahmottaviin yli 20 prosenttiyksikköä. Selitystä tähän on syytä etsiä laadullisesta tarkastelusta. Laadullisesti on selvitettävä tarkemmin myös sitä havaintoa, että sukupuoli *ei* tässä tarkastelussa noussut tilastollisesti merkitseväksi eroiksi. Kuten edellä nähtiin, naiset kokevat miehiä merkittävästi yleisemmin ongelmia, mutta eivät saa samassa suhteessa enemmän apua kollegoiltaan tai organisaatioltaan.

2.4.3 Turvatoimenpiteet

Aihepiirin kolmannessa kysymyksessä vastaajilta kysyttiin, millaisiin toimenpiteisiin he ovat turvautuneet viimeisten viiden vuoden aikana suojellakseen itseään. Kysymyksessä esitettiin kaikkiaan 17 toimenpidettä, joista kuhunkin vastattiin kyllä / ei -periaatteella. Taulukkoon 11 on kuvattu molempien vastausluokkien prosenttiosuudet vastaajista.

Taulukko 11. Toimittajien käyttämät turvatoimenpiteet (N=453).

Oletko turvautunut viimeisten viiden vuoden aikana seuraaviin toimenpiteisiin suojellaksesi itseäsi?	Kyllä (%)	En (%)
Muuttanut työruutiinejasi vähentääksesi koronartartunnan riskiä	70	30
Kiinnittänyt aiempaa selvästi enemmän huomiota faktojen tarkistukseen	46	54
Harrastanut itsesensuuria	24	76
Käynyt turvallisuuskoulutuksessa ja/tai käyttänyt turvavälineitä sekä noudattanut turvallisuusohjeita	18	82
Kieltäytynyt juttukeikasta koronariskin vuoksi	17	83
Julkaissut juttuja nimettömänä tai käyttänyt julkaisussa toista nimeä	12	88
Vaihtanut puhelinnumeroasi tai suojannut tietoteknisiä laitteitasi ulkopuolisten häirinnältä tai seurannalta	11	89
Muuttanut henkilökohtaisia tai päivittäisiä rutiinejasi	9	91
Luonut turvaverkostoja kollegoiden tai esihenkilöiden kanssa	6	94
Jakanut ideoita/tietoa kansainväliseen mediaan tai julkaissut juttuja ulkomailla	5	95

Vaihtanut työpaikkaa	5	95
Vaihtanut osastoa tai toimenkuvaa toimituksessa	4	96
Hakenut oikeudellista suojaa	3	97
Viettänyt vähemmän aikaa vaarallisissa raportointipaikoissa	3	97
Jättänyt pressikortin pois juttukeikoilla tai piilottanut sen	2	98
Muuttanut toiselle paikkakunnalle Suomessa tai toiseen maahan	2	98
Hakenut suojelua valtiolta	1	99

Tulokset vahvistavat teeman aiemmissa kysymyksissä havaittua yleislinjaa: nykyinen toimintaympäristö ei juuri ole antanut useimmille suomalaisjournalisteille aihetta erityisten turvallisuustoimenpiteiden käyttöönottoon. Yli puolessa kysytyistä toimenpiteistä niihin turvautuneiden osuus on alle 10 % vastaajista. Huomattavaa on, että turvatoimenpiteiden kasaantuminen tietyille henkilöille ei ole kokonaisuutena niin vahvaa kuin ongelmien kokeminen. Kuitenkin noin joka seitsemäs vastaaja on vastaamistaan edeltäneiden viiden vuoden aikana muuttanut vähintään viittä työrutiiniaan. Tällaisia tapauksia on myöhemmin syytä pyrkiä tutkimaan tarkemmin. Ajallista vertailua muutoksista on tässä monin paikoin vaikea tehdä, sillä kysymys ei ollut edellisen WJS-tutkimuksen ohjelmassa eikä aihepiiriin teemoihin ole muutenkaan aiemmassa tutkimuksessa juuri perehdytty.

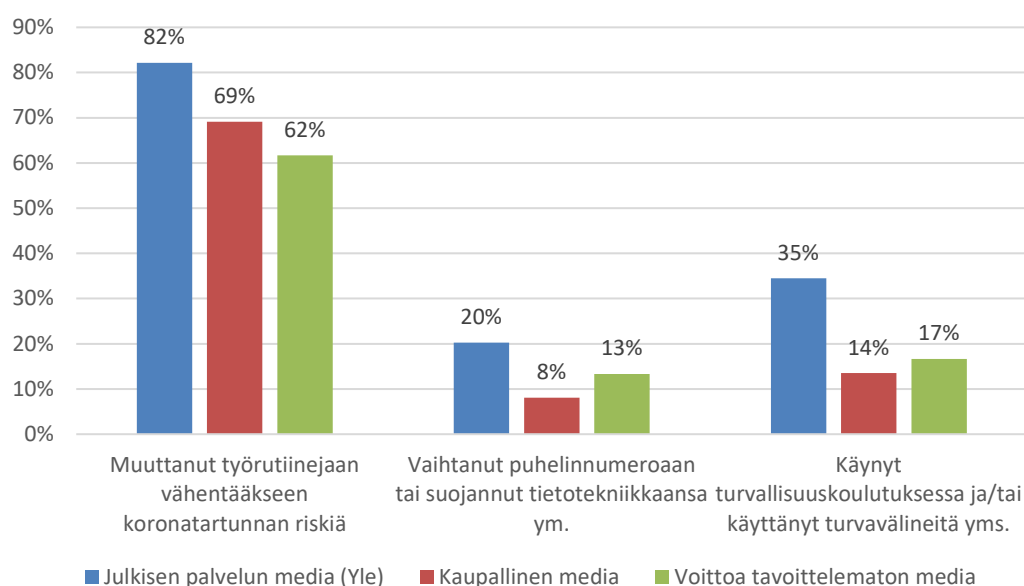
Yleisesti ottaen tuloksissa korostuu odotetusti koronapandemian huomattava vaikutus. Koronan vuoksi moni journalisti joutui muuttamaan omia työtapojaan – siirtymään etätöihin, noudattamaan tarkennettua työturvallisuusprotokollaa ja niin edelleen (ks. esim. Pohjola 2020a; Pohjola 2020b; Vehkoo 2020b). Faktantarkistuksen kasvanut merkitys toimittajien arjessa ei ole sekään yllätys, kun otetaan huomioon aiemmin mainitut informaatiovaikuttamisen, häirinnän ja vihapuheen kasvu sekä journalistien voimakas halu taistella disinformaatiota vastaan.

Tällaiseen polarisoituneeseen keskustelu-ympäristöön (ks. esim. E2 2016) liittyy osaltaan myös itesesensuurin verraten suuri osuus. Noin joka neljäs vastaaja kertoi harrastaneensa sitä vastaamista edeltäneiden viiden vuoden aikana. Tulos on varsin hyvin linjassa Hiltusen ja kumppaneiden äskettäisen kyselyn kanssa. Siinä 15,5 % vastaajista kertoi jättäneensä tiettyjä juttuja kokonaan tekemättä painostuksen ja uhkailun pelossa, ja 14,1 % sanoi muuttaneensa tai poistaneensa jutuistaan jotain samasta syystä (Hiltunen ym. 2022, 55). Eroa on siis hieman, mutta on todennäköistä, että Hiltusen ja kumppaneiden tutkimuksen kahdessa vastaajaryhmässä on ainakin jonkin verran päällekkäisyyttä.

Aiempi tutkimus on osoittanut, että itesesensuuriin turvaudutaan yleisimmin poliittisesti kuumia tunteita herättävien teemojen kuten maahanmuuton, pakolaisuuden, rasmin, vaalien ja populismin yhteydessä, mutta itesesensuuria esiin-tyy muissakin aihepiireissä² (Hiltunen & Suuronen 2019, 111).

2.4.3.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Ryhmäkohtaisissa vertailuissa journalistiryhmien välille ei synny erityisen suurta määrää tilastollisesti merkitseviä eroja. Olennaisimmat erot syntyvät neljässä taustaryhmässä. *Mediatyyppin* perusteella Yleisradion journalistit erottuvat muista. He ovat muita todennäköisemmin muuttaneet työruutiinejaan koronatartunnan riskiä välttääkseen, vaihtaneet puhelinnumeroaan tai suo-janneet tietotekniikkaansa sekä käyneet turvallisuuskoulutuksessa (ks. Kaavio 6). Puhelinnumeron vaihtamista ja tietotekniikan suojaamista voivat selittää Ylen toimittajien muita useammin kokema vähättelevä puhe ja työn julkinen halveksunta, kun taas turvallisuuskoulutuksessa käyntiä selittänevät lähinnä Yleisradion muihin medioihin verrattuna suuret resurssit.

Kaavio 6. Eräiden turvatoimenpiteiden yleisyys vastaajaryhmittäin mediatyyppin mukaan.

² Hiltusen ja Suurosen tutkimuksessa keskityttiin pelkästään Ylen journalisteihin.

Sukupuolellakin on merkitystä. Naiset ovat miehiä todennäköisemmin muuttaneet työrutiinejaan koronan vuoksi (77 % vs. 61 %) ja harrastaneet itsesensuuria (27 % vs. 18 %). Jälkimmäinen havainto on linjassa niin Suomessa kuin ulkomailla tehdyn aiemman tutkimuksen kanssa (asiasta laajemmin ks. Hiltunen ym. 2022, 57). *Yleistoimittajat* puolestaan ovat erikoistoimittajia todennäköisemmin kieltäytyneet juttukeikasta koronan takia (21 % vs. 10 %) ja julkaisevat juttujaan anonyymisti (15 % vs. 8 %). *Nuoret* journalistit (alle 30-vuotiaat) ovat muita todennäköisemmin kiinnittäneet erityishuomiota faktantarkastukseen, ja ero on suurin verrattuna yli 60-vuotiaisiin (65 % vs. 40 %). Syitä näihin eroihin on etsittävä laadullisen tutkimuksen keinoin.

2.4.4 Huolet ja pelot

Aihepiirin lopuksi neljännessä kysymyksessä perehdyttiin journalistien huoliin ja pelkoihin. Niitä kartoitettiin neljällä väittämällä, joihin vastattiin asteikolla 1–5 (1=vahvasti eri mieltä, 2=eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=samaa mieltä, 5=vahvasti samaa mieltä). Taulukossa 12 on mainittu jokaisesta väittämästä koko vastaajajoukossa eri mieltä olleiden, neutraalien ja samaa mieltä olleiden osuudet ja sen jälkeen kaikkien vastaajien keskiarvot.

Taulukko 12. Journalistien huolia ja pelkoja (N=453).

Kerro, mitä mieltä olet seuraavista työhösi liittyvistä väittämistä.	Samaa mieltä (%)	Ei samaa eikä eri mieltä (%)	Eri mieltä (%)	Kaikkien vastaajien keskiarvo
Olen huolissani siitä, että journalisteja Suomessa vahingoittavia tahoja ei rangaista teoistaan	61	20	20	3,51
Olen huolissani henkisestä hyvinvoinnistani työssäni	39	18	43	2,85
Olen huolissani fyysisestä hyvinvoinnistani työssäni	22	16	62	2,33
Pelkään menettäväni journalistisen työni seuraavan vuoden aikana	11	16	73	2,00

HUOM! Prosenttilukujen summaksi ei aina tule tasan 100 pyöristämisvirheen takia.

Vuoden 2013 WJS-kyselyssä journalistien huolia ja pelkoja ei tiedusteltu, joten suoraa ajallista vertailukohtaa näille tuloksille ei ole. Havainnot ovat kuitenkin linjassa muun aiemman tutkimuksen ja työelämästä tulleiden tietojen kanssa. Journalistien suuri huoli työtä haittaavien tahojen rankaisemattomuus-

desta muistuttaa edellä mainituista vihapuhe- ja maalituskampanjoista, joiden tekijöitä on usein hankalaa saada vastuuseen teoistaan lainsäädännönkin puutteiden vuoksi (ks. esim. Reinboth 2021). Myös journalistisen työn henkisestä ja fyysisestä kuormittavuudesta toimialan murrosaikana on viime vuosilta tutkimustietoa (Rantanen ym. 2020) ja käytännön kokemuksia (ks. esim. Erho 2022). Nyt saatuihin huolestuttaviin lukuihin on varmasti osansa pitkityneellä koronapandemiallakin (ks. esim. Pettersson 2020; Marttinen & Honkonen 2020).

Toisaalta tulokset näyttävät vahvistavan viimeisen runsaan vuoden aikana huomattuja positiivisia merkkejä journalismin taloustilanteesta (ks. esim. Arola 2021; Virranta 2022). Vain joka yhdeksäs vastaaja pelkää menettävänsä journalistisen työnsä seuraavan vuoden aikana, mikä on 2010-luvun vaikeiden aikojen ja leikkausten jälkeen (ks. esim. Honkonen & Lankinen 2012; Honkonen 2019; Grundström 2020) myönteinen havainto.

2.4.4.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Ryhmäkohtaisissa vertailuissa merkittävimmät erot syntyivät kahdella tapaa. Ensinnäkin *sukupuolten* välisissä tarkasteluissa naiset kokivat aiemman tutkimuksen tapaan suurempia huolia kuin miehet (tarkemmin ks. Hiltunen ym. 2022, 57). Tilastollisesti merkitsevät erot syntyivät huolissa journalisteja vaingoittavien jäämisestä rangaistuksetta (naisista huolissaan asiasta 66 %, miehistä 53 %), omasta henkisestä hyvinvoinnista (huolestuneita 45 % vs. 31 %) ja työn menettämisestä seuraavien 12 kuukauden aikana (14 % vs. 8 %). Kuten edellä nähtiin, naiset kertovat kokevansa monia ammatin varjopuolia miehiä useammin. Se vaikuttanee ainakin osaltaan myös tässä havaittujen erojen taustalla.

Toiseksi teemoista esiin nousi vahvasti huoli henkisestä hyvinvoinnista. Tässä tarkastelussa tilastollisesti merkitseviä eroja löytyi sukupuolen lisäksi viidessä muussakin vertailussa. *Pääryhmän* journalistit kokivat vertailujoukon kollegoita suurempaa huolta (huolestuneita 41 % vs. 25 %). Tässä taustalla voi piillä se, että vertailuryhmän journalisteista merkittävästi suurempi osa toimi erilaisissa osa-aikaisissa freelancer-tehtävissä, joissa työtehtäviä voi valita pääryhmän edustajia helpommin ja sitä kautta hallita omaa henkistä raskautta. Eroja syntyi myös *ikäryhmien* (alle 30-vuotiaista huolissaan 53 %, yli 60-vuotiaista 19 %) ja *työkokemuksen* (alle 10 vuotta työskennelleistä huolissaan 50 %, yli 30 vuotta työskennelleistä 27 %) perusteella. Nämä havainnot

heijastelevat jo aiemmin mainittua nuorten muita epävarmempaa asemaa työmarkkinoilla. Lisäksi paikallismedioissa toimivat journalistit olivat muita huolestuneempia henkisestä hyvinvoinnistaan (paikallistasolla huolestuneita 46 %, aluetasolla 40 % ja kansallisella tasolla 37 %). Asiaa selittänevät ainakin paikallismedioiden journalistien muita yleisemmät kokemukset häirinnästä ja paikallismedioiden korona-aikaan merkittävästi heikentynyt taloudellinen tilanne (ks. esim. Grundström 2020, 5–6), joka on lisännyt monin paikoin arjen työn kuormitusta. Lopuksi vastaajien poliittinen suhtautuminenkin vaikutti henkiin hyvinvointiin. Tässä tarkastelussa oikeistolaisesti suhtautuvat kokivat muita vähemmän huolta (heistä huolestuneita 34 %, keskustaorientoituneista 41 % ja vasemmistolaisesti ajattelevista 43 %).

2.5 Autonomia työssä ja median vapaus

2.5.1 Autonomia työssä

Autonomiaan liittyviä asioita selvitettiin WJS-tutkimuksessa kolmella eri kysymyksellä. Kahdessa ensimmäisessä kysymyksessä kartoitettiin vastaajien käsityksiä omasta toimintavapaudestaan. Heiltä kysyttiin, kuinka vapaasti he voivat valita työssään uutisaiheitaan ja päättää juttuaiheidensa käsittelytavasta. Molempiin kysymyksiin vastattiin viisiportaisella asteikolla (1=ei lainkaan vapautta, 2=vähän vapautta, 3=jonkin verran vapautta, 4=suuri vapaus, 5=täydellinen vapaus). Taulukkoon 13 on koottu vastaajien prosenttijakaumat kolmeen luokkaan ja kaikkien vastaajien vastausten keskiarvo.

Taulukko 13. Journalistien autonomia työssään (N=453).

Omaan autonomiaan liittyvät kysymykset	Täydellinen tai suuri vapaus (%)	Jonkin verran vapautta (%)	Vähän tai ei lainkaan vapautta (%)	Kaikkien vastaajien keskiarvo
Kuinka vapaasti voit yleisesti ottaen työssäsi valita uutisaiheitasi?	75	20	5	3,92
Entä kuinka vapaasti voit päättää, miten käsittelet juttuaihettasi?	83	15	2	4,05

Vastaukset osoittavat, että suomalaisjournalistit kokevat autonomiansa varsin suureksi. Kolmella neljästä on vähintään suuri vapaus valita uutisaiheensa, ja viidellä kuudesta on vähintään suuri vapaus päättää juttuaiheensa käsittelytapa. Vähäisistä tai olemattomista vapauksista kertoo vain muutama prosentti vastaajista kummassakin kysymyksessä. Vertailu edelliseen WJS-kyselyyn (Pöyhtäri ym. 2014, 7) osoittaa, että tilanne on pysynyt uutisaiheiden käsittelyn suhteen hyvin samankaltaisena. Juttuaiheiden käsittelyn vapaus on vuodesta 2013 jopa lisääntynyt hieman, joskaan ei tilastollisesti merkitsevässä määrin. 2010-luvun murrokset eivät siis ole vaikuttaneet negatiivisesti toimintavapauksiin ainakaan journalistien itsensä mielestä. Jossain määrin päinvas-taisia arvioita on aiemmin saatu politiikan toimittajien haastatteluissa (Väliver-ronen 2022b, 1047–1048).

2.5.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Ryhmäkohtaiset vertailut osoittavat, että journalistien työssään kokema suuri autonomia on vahvasti jaettua. Ainoa tilastollisesti merkitsevä ero syntyy uutisaiheiden valinnassa, jossa *erikoistoimittajat* kokevat yleistoimittajia suurem-paa vapautta (vähintään suuri vapaus: 80 % vs. 71 %). Havainto tuntuu varsin ymmärrettävältä ottaen huomioon näiden toimittajaryhmien aseman ja työ-tehtävät. Muutamia muita havaittuja potentiaalisia eroja – kuten esimerkiksi aiemmin huomattua *toimituksellisen aseman* vaikutusta koettuihin vapauksiin (ks. Pöyhtäri ym. 2014, 8) – ei voida vahvistaa tässä raportissa käytetyllä ris-tiintaulukoinnilla. Niihin palataan kehittyneempien tilastollisten menetelmien ja laadullisen tarkastelun avulla.

2.5.2 Median vapaus

Kolmannessa autonomiateeman kysymyksessä vastaajilta tiedusteltiin uutis-mediaan vapauden astetta Suomessa ylipäätään. Vastausasteikko oli aiempien kysymysten tapaan viisiportainen (1=ei lainkaan vapaa, 2=vain vähän vapaa, 3=jossain määrin vapaa, 4=suuresti vapaa, 5=täysin vapaa). Tässä kysymyk-sessä viisi vastaajaa ei osannut sanoa kantaansa, ja heidät on poistettu taulu-kosta 14, johon on koottu vastaajien prosenttijakaumat kolmeen luokkaan ja kaikkien vastaajien keskiarvo.

Taulukko 14. Uutismedian vapaus Suomessa (N=448).

Median vapautteen liittyvä kysymys	Täysin / suuresti vapaa (%)	Jossain määrin vapaa (%)	Vain vähän / ei lainkaan vapaa (%)	Kaikkien vastaajien keskiarvo
Kuinka vapaa uutismedia on mielestäsi Suomessa?	75	18	7	3,86

Journalistien vastaukset ovat varsin tarkasti linjassa omaan autonomiaan liittyvien kokemusten kanssa. Kolme neljästä arvioi uutismedian olevan Suomessa vähintään suuresti vapaa, ja hyvin kriittisesti uutismedian vapautteen suhtautuu vain 7 % vastaajista. Vertailua edelliseen WJS-kyselyyn ei tässä voi tehdä, sillä kysymys ei ollut mukana vuoden 2013 tutkimuksessa. Muuhun aiempaan tutkimukseen peilattuna tulokset ovat kuitenkin ymmärrettävät, sillä Suomessa uutismedian toimintavapaudet ovat kansainvälisessä tarkastelussa erittäin hyvät. 2010-luvulla Suomi oli kuusi vuotta peräjälkeen Toimittajat ilman rajoja -järjestön lehdistönvapausindeksin kärkipaikalla. Viimeisimmässä indeksissä sijoitus on 180 arvioidun maan joukossa viides (RSF 2022).

2.5.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Aiempien autonomiakysymysten tapaan journalistiryhmien väliset erot jäävät tässä vähäisiksi. Tilastollisesti merkitseviä eroja ei synny ainuttakaan. Myöhemmin on kuitenkin syytä selvittää tarkemmin muutamaa havaittua potentiaalista eroa, joita ristiintaulukoinnilla ei voitu varmentaa. Näihin kuuluu esimerkiksi pääryhmän vertailujoukkoa suurempi luottamus uutismedian vapautteen.

2.6 Suhde tietoon ja tietämiseen

Journalistien suhdetta epistemologisiin eli tietoon ja tietämiseen liittyviin kysymyksiin käsiteltiin tutkimuksessa 11 väittämällä, joita vastaajat arvioivat asteikolla 1–5 (1=vahvasti eri mieltä, 2=eri mieltä, 3=ei samaa eikä eri mieltä, 4=samaa mieltä, 5=vahvasti samaa mieltä). Taulukossa 15 on esitetty vastaajien prosenttijakaumat kolmessa eri vastausryhmässä ja kaikkien vastaajien keskiarvot.

Taulukko 15. Journalistien käsitykset epistemologisista kysymyksistä (N=453).

Seuraavat väittämät käsittelevät journalistien suhdetta tietoon ja tietämiseen. Arvioi, mitä mieltä olet kustakin väittämästä.	Vahvasti samaa tai samaa mieltä (%)	Ei samaa eikä eri mieltä (%)	Eri mieltä tai vahvasti eri mieltä (%)	Kaikkien vastaajien keskiarvo
Journalistien pitäisi tuoda esiin yleisölle, mikäli lähteen esittämä väite on valheellinen tai epätosi	90	7	3	4,25
Journalistien pitäisi antaa faktojen puhua puolestaan	79	15	6	3,90
Faktojen ymmärtäminen vaatii tulkintaa	73	17	9	3,81
Valtaapitävät muovaavat väistämättä totuutta	62	26	12	3,58
On mahdollista esittää objektiivinen todellisuus raportoinnissa	44	30	26	3,18
Journalistien pitäisi tuoda taustansa ja asenteensa avoimesti ja läpinäkyvästi esiin työssään	24	35	40	2,79
Journalistien pitäisi tietää vaistonvaraisesti, mikä jutun ydin on	29	25	47	2,75
Journalistien on mahdotonta pitää omia uskomuksiaan erillään raportoinnista	23	27	50	2,70
Journalistien pitäisi luottaa vaistoonsa päättäessään, mikä on totta ja mikä ei	11	21	68	2,24
Asiat ovat joko totta tai valetta – välimuotoa ei ole	10	17	73	2,14
Jotta journalistit voisivat kuvata jotakin yhteisöä tarkasti, heidän pitäisi olla osa sitä	6	12	82	1,99

HUOM! Prosenttilukujen summaksi ei aina tule tasan 100 pyöristämisvirheen takia.

Näitä väittämiä ei esitetty vuoden 2013 kyselyssä lainkaan, joten suoraa vertailukohtaa ajassa taaksepäin ei ole. Saadut tulokset ovat kuitenkin varsin yhteneväisiä tämän kyselyn muiden tulosten ja 2010-luvulla tehtyjen havaintojen kanssa. Ensinnäkin listan kaksi eniten kannatettua väittämää korostavat kyselyssä havaittua journalistien vahvaa sitoutumista faktapohjaiseen uutisointiin ja disinformaation vastaiseen taisteluun. Niin sanotussa totuudenjälkeisessä ajassa tällaista suhtautumistapaa ovat kannattaneet laajemmin niin tutkijat kuin toimittajat (esim. Vihma ym. 2018; JSN 2018).

Toinen samaan aihepiiriin liittyvä ja aiemman tutkimuksen tukema havainto on objektiivisuuskäsityksen muutos. 2010-luvulta lähtien monet

tutkijat ja toimittajat (ks. esim. Lassila-Merisalo 2012; Lehtinen 2016; Tuomasjukka 2022) ovat kritisoineet objektiivisuuden periaatetta journalismissa. Tässä kyselyssä objektiivisuuden mahdollisuuteen kielteisesti tai epävarmasti suhtautuu niukka enemmistö vastaajista. Samalla käsitys objektiivisuudesta on muuttunut luonteeltaan. Pitkään Suomessa vallalla olleen niin sanotun mekanistisen objektiivisuuskäsityksen (=raportoidaan faktat ja lähteiden lausumat muodollisesti mahdollisimman tarkasti ja pitäydytään sillä tasolla) sijasta toimittajat ovat pyrkineet yhä enemmän tässäkin kyselyssä havaittuun tulkitsevampaan käsitykseen objektiivisuudesta (ks. myös Reunanen & Koljonen 2014, 47–92). Tarkkarajaisen objektiivisuuskäsityksen liudentumisesta kertoo omalla tavallaan sekin, että vain 10 % vastaajista arvioi kyselyssä asioiden olevan joko totta tai valetta ja että lähes kaksi kolmesta arvioi valtaapitävien muovaavan väistämättä totuutta.

Objektiivisuusajattelun muuttuminen joustavammaksi voi toki kertoa myös itse käsitteen määrittelyn ongelmallisuudesta, joka on aiheuttanut aieminkin journalisteissa hämmennystä (ks. tarkemmin Juntunen 2017, 44–46). Olipa syy muutokseen mikä tahansa, se ei kuitenkaan näytä johtaneen vahvaan siirtymään kohti tietokäsityksen henkilökohtaistumista. Vain alle neljäsosa vastaajista on sitä mieltä, että journalistien on mahdotonta pitää omia uskomuksiaan erossa raportoinnista. Samoin journalistisen työn tekijät suhtautuvat varsin kriittisesti omien vaistojen varassa toimimiseen. Vaateeseen ymmärtää jutun ”pihvi” vaistonvaraisesti suhtautuu negatiivisesti lähes puolet vastaajista, ja toden sekä valeen eron määrittelyä samalta pohjalta ei hyväksy noin kaksi kolmesta. Pyrkimys yhteisiin pelisääntöihin siis elää ammattikunnassa edelleen varsin vahvana, vaikka kokonaisuudessaan tulkinnat näyttävät muuttuvan monipuolisemmiksi (ks. myös Reunanen & Koljonen 2018).

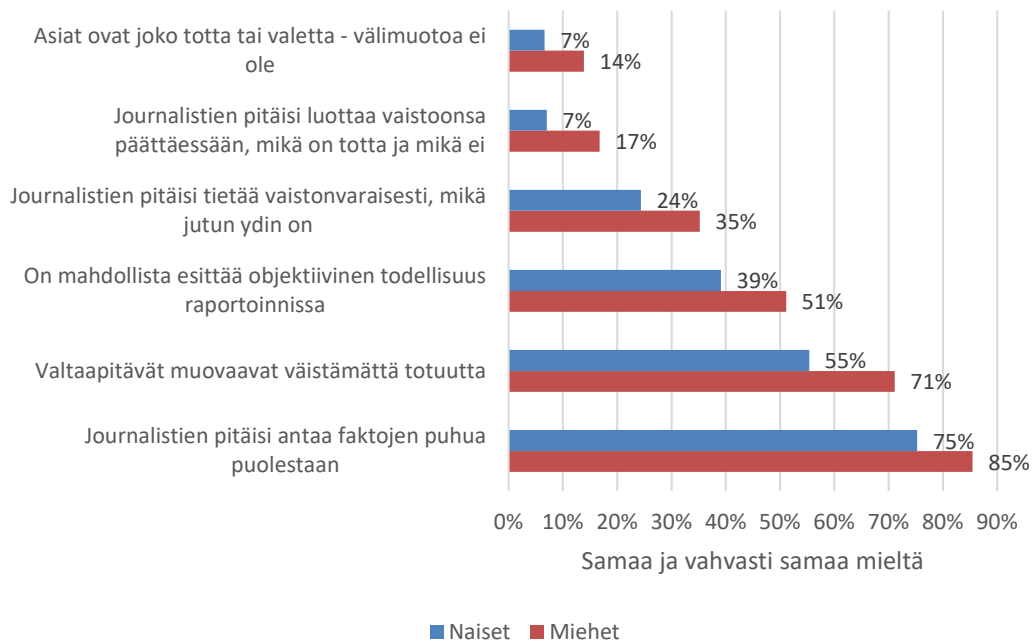
Näitä pelisääntöjä vaikuttaa ohjaavan tietynlainen etäisen vahtikoiran ajatus, joka on todettu länsimaisen journalistin arkkityypiksi (Hanitzsch 2011). Se näkyy kyselyssä myös journalistisen työn tekijöiden suhtautumisessa läpinäkyvyyteen, jonka lisääminen on noussut erityisesti Yhdysvalloissa suureksi keskustelunaiheeksi. Läpinäkyvyyttä on USA:ssa äärimmillään pidetty jopa ”uutena objektiivisuutena” (Weinberger 2009). Suomessa keskustelu asian tiimoilta sai julkisuutta lyhyen aikaa 2010-luvun alkupuolella, kun Elinkeinoelämän valtuuskunnan tuolloinen johtaja Matti Apunen ehdotti Journalistiliitolle, että liitto selvittäisi toimittajien puoluekantaa ja asenteita laajoihin yhteiskunnallisiin kysymyksiin (Pöppönen 2010). SJL ei kuitenkaan suostunut

pyyntöön (YLE Uutiset 2010), ja asia hautautui. Sittemminkin on havaittu, että journalistit ovat suhtautuneet läpinäkyvyyden lisäämiseen vähintään jossain määrin varauksellisesti (ks. esim. Heikkilä & Väliverronen 2019; Väliverronen 2022b), eivätkä tämänkään kyselyn vastaukset poikkea näistä huomioista: kielteisesti läpinäkyvyyteen suhtautuvia on enemmän kuin siihen myönteisesti asennoituvia.

Etäisen tarkkailijan ajatus korostuu myös listan häntäpäässä, jossa vain kuusi prosenttia vastaajista on sitä mieltä, että journalistien tulisi olla osa kuvaamaansa yhteisöä voidakseen kuvata sitä tarkasti. Tällaista keskustelua on käyty viime vuosina erityisesti Yhdysvalloissa Black Lives Matter -liikkeen nousun myötä (ks. esim. WNYC Studios 2021). Suomessa tällainen keskustelu on yhteiskunnallisesta tilanteesta ja (journalistikunnan) demografiasta johtuen odotetusti vielä varsin vierasta.

2.6.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Ryhmäkohtaisissa vertailuissa selvästi merkittävimmäksi eroja tuottavaksi tekijäksi muodostuu *sukupuoli*. Tässä tarkastelussa miesten ja naisten välille syntyy useita tilastollisesti merkitseviä eroja (ks. Kaavio 7 seuraavalla sivulla). Tiivistetysti voidaan sanoa, että miesten tietokäsityksessä korostuu yhtäältä naisia perinteisempi tulkinta objektiivisuudesta ja sen mahdollisuuksista. Miehet arvioivat naisia todennäköisemmin, että objektiivisuus on mahdollista saavuttaa raportoinnissa ja että asiat ovat joko totta tai valetta. He myös kokevat naisia vahvemmin, että journalismissa pitää antaa faktojen puhua puolestaan. Toisaalta – ja jossain määrin objektiivisuusajattelun vastaisesti – miehet ovat myös intuition ja vaistojen käytön kannalla. He ovat naisia todennäköisemmin yhtä mieltä siitä, että journalistien tulisi vaistonvaraisesti tietää jutun ydin ja että journalistien pitäisi luottaa vaistoihinsa toden ja valheen erottelussa. Kolmanneksi miehet ovat myös naisia todennäköisemmin sitä mieltä, että valtaapitävät muokkaavat totuutta. Näiden havaintojen taustoihin ja selityksiin on tarvetta paneutua tarkemmin tutkimuksen laadullisessa osiossa.

Kaavio 7. Vastaajien ajatuksia eräistä epistemologisista kysymyksistä sukupuolen mukaan.

Muiden vastaajaryhmien väliset tilastollisesti merkitsevät erot ovat yksittäistapauksia, joista on vaikea johtaa yleisempiä suuntauksia. Esimerkkinä näistä eroista voidaan mainita se, että *erikoistoimittajat* ovat yleistoimittajia taipuvaisempia ajattelemaan, että journalistien tulisi tuoda taustansa ja asenteensa avoimesti esiin työssään (samaa mieltä tästä väitteestä olevia: 32 % vs. 19 %). Asiaa voinee osaltaan selittää sillä, että erikoistoimittajilla on jo paikoin ollut tällaisia julkilausuttuja avoimuuskäytäntöjä, kuten vaikkapa Taloustoimittajat ry:n jäsenten pörssieettinen suositus (Taloustoimittajat 2002). Toinen ero on se, että *alle 10 vuotta työskennelleet journalistit* ovat kokeneempia kollegoitaan valmiimpia hyväksymään sen ajatuksen, että journalistien tulisi olla osa kuvaamaansa yhteisöä, jotta he voisivat kuvata sitä tarkasti. Tässä kuitenkin ajatusta kannattavien osuudet ovat kauttaaltaan varsin pieniä (alle 10 vuotta työskennelleistä 11 % kannattaa, yli 30 vuotta työskennelleistä 2 %).

2.7 Alustat

2.7.1 Tieto käytettävästä alustasta

Useimmat journalistit tuottavat nykyisin erilaista sisältöä monenlaisille julkaisualustoille. Heidän suhdettaan näihin alustoihin kartoitettiin kyselyssä kahden kysymyksen avulla. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin: "Kun tuotat tai editoit sisältöä itse tai valvot toisten sisällöntuotantoa, tiedätkö yleensä etukäteen, millä alustoilla sisältö julkaistaan?" Tässä kysymyksessä journalistit olivat likipitään yksimielisiä: 94 % vastaajista tiesi yleensä etukäteen, mille alustoille juttu tai aineisto on tulossa, ja loput 6 % eivät tieneet. Tämä kertoo siitä, että toimituksissa juttujen ennakosuunnittelu alustoittain ja siitä tiedottaminen juttujen tekijöille on jo viety pitkälle. Ajallista muutosta ei tässä suhteessa ole mahdollista arvioida, sillä teemaa ei ole Suomessa aiemmin tutkittu.

2.7.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Journalistien suuresta yksimielisyydestä johtuen ei ole yllätys, että ryhmien välisiä tilastollisesti merkitseviä eroja ei juuri ole. Niitä syntyi vain yksi: tarkastelussa *median kattavuuden* perusteella yleisimmin julkaisualustan tietävät alueellisten medioiden journalistisen työn tekijät, joista kaikki kertoivat tietävänsä alustan ennalta. Harvimmin tieto on ennalta kansallisella tasolla, jolla noin joka kymmenes vastaaja ei tiennyt julkaisualustaa ennalta. Yksi mahdollinen syy havaittuun eroon piilee siinä, että suurissa valtakunnallisissa media-konserneissa yhdessä paikkaa tuotettuja sisältöjä jaetaan usein konsernin eri alustoilla toimiviin julkaisuihin. Sisältöjen jakoprosessi ei välttämättä ole aina sisältöjen tekijän tiedossa ennalta.

2.7.2 Toiminta alustoilla

Teeman toisessa kysymyksessä selvitettiin, kuinka usein journalistisen työn tekijät toimivat eri alustoilla. Kysymyksessä oli mainittu yhdeksän eri alustaa, ja lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus nimetä omin sanoin muita. Vastaaja arvioi toimintatiheyttään kullakin alustalla viisiportaisella asteikolla (1=en koskaan, 2=harvoin, 3=joskus, 4=usein, 5=aina). Kysymystä ei kysytty niiltä, jotka vastasivat aiemmin, etteivät yleensä tieneet etukäteen julkaisualustoja. Tällaisia vastaajia oli kaikkiaan 29 koko kyselyn 453:sta. Näiden lisäksi lähes kaikille alustoille tuli vaihtelevasti "en tiedä" -mainintoja, jotka on

poistettu taulukosta 16. Siihen on koottu vastaajien prosenttijakaumat kolmessa eri vastausluokassa.

Taulukko 16. Journalistien toiminta eri julkaisualustoilla.

Kuinka usein tuotat tai editoit itse sisältöä tai valvot toisten sisällöntuotantoa seuraaville alustoille?	Aina / usein (%)	Joskus (%)	Harvoin / en koskaan (%)	N
Verkkosivut	80	13	7	424
Printti	68	5	27	422
Sosiaalinen media, kuten Facebook, Instagram ja Twitter	54	19	27	420
Uutissovellukset (applikaatiot)	34	8	58	408
Uutiskirjeet	14	13	72	416
Radio	14	9	77	421
Televisio	12	6	83	423
Pikaviestisovellukset, kuten WhatsApp ja Facebook Messenger	7	6	87	420
Podcastit	6	7	87	421

HUOM! Prosenttilukujen summa ei aina tule tasan 100 pyöristämisvirheen takia.

Tässäkin kysymyksessä ajallista kehitystä on hieman vaikea arvioida, sillä kattavaa vertailukelpoista tutkimustietoa aiheesta ei ole. Kuitenkin tulokset vaikuttavat varsin loogisilta aiempiin havaintoihin peilattuina. Yleisin julkaisualusta on verkkosivut, joilla operoi sisällöntuotannossa vähintään usein neljä viidestä vastaajasta. Lisäksi vain 3 % vastaajista kertoo, ettei koskaan toimi verkkosivuilla. Tulos tukee vahvasti havaintoja verkon läpitunkevista kehityksestä suomalaisessa journalismissa 2010-luvulla (ks. esim. Pöyhtäri ym. 2016, 8–9). Vuonna 2007 esimerkiksi noin joka neljännellä sanomalehdellä ei vielä ollut verkkosivuja lainkaan (STT 2008) ja monin paikoin verkkoon päivitettiin uutisia harvakseltaan. Suuret mediatatolot alkoivat siirtyä uutistoiminnassaan netti edellä -malliin 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen loppupuolella erityisesti Jokelan koulusurmien kaltaisten suurten uutistapahtumien vauhdittamana (Raittila ym. 2008, 43–44), ja 2010-luvulla verkkolähtöisyys vakiintui niissä toimintatavaksi. Pienemmät mediatkin ovat myöhemmin 2010-luvulla lisänneet vahvasti verkkoläsnäoloaan (ks. esim. Simola 2018).

Verkon lisäksi 2010-luvulla on merkittävästi yleistynyt sosiaalisen median käyttö julkaisualustana. Niukka enemmistö vastaajista on toiminut sisällöntuotannossa somessa vähintään usein, ja vain joka kuudes ei ole tehnyt

näin koskaan. Journalisteille yleisimmät some-alustat Suomessa ovat jo pitkään olleet Facebook ja Twitter (Paaso 2021; Juntunen 2017; Vainikka ym. 2013). Facebookia on kertonut käyttäneensä journalistiseen sisällöntuotantoon ainakin satunnaisesti yli neljä viidestä journalistista ja Twitteriäkin lähes 60 % journalisteista. Muut alustat ovat selvästi näitä harvinaisempia. (Juntunen 2017, 12.) Tämän ja Juntusen kyselyn erilaiset vastausvaihtoehtojen luokittelut ja sanamuodot eivät mahdollista suoraa vertailua, mutta kaikkiaan tulokset ovat varsin samansuuntaisia ja viittaavat siihen, että radikaaleja muutoksia some-alustojen käytössä ei viime vuosina ole tapahtunut. Somen lisäksi myös uutisapplikaatioiden käyttö on varsin yleistä: kolmannes vastaajista on tavalla tai toisella mukana sisällöntuotannossa niihin vähintään usein. Toisaalta puolet vastaajista ei koskaan ole mukana sisällöntuotannossa applikaatioihin.

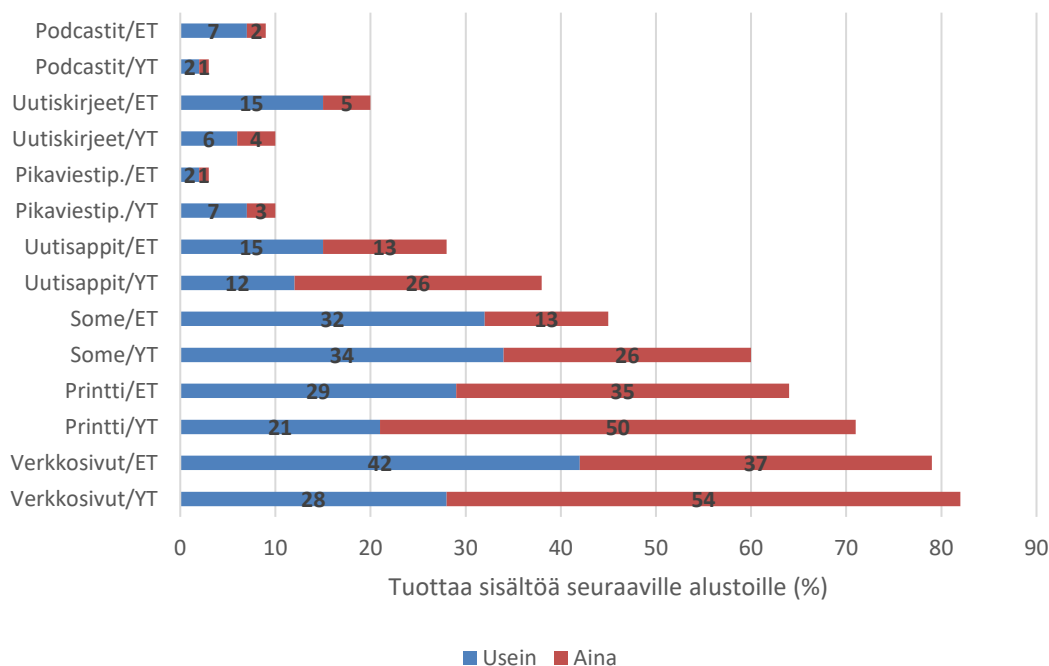
Somen ja uutisapplikaatioiden edellä julkaisualustana on printti, johon sisällöntuotannossa on mukana aina 44 % vastaajista ja usein neljännes. Nämä havainnot ovat varsin hyvin linjassa vastaajien ilmoittamien päätyönantajien kanssa. Niistä vastaajista, jotka ilmoittivat kyselyssä päätyönantajansa, hieman yli 70 % on töissä sanoma- tai aikakauslehdissä. Printtisisältöjen tuotantoon ei osallistu koskaan lähes neljännes vastaajista. Muista perinteisemmistä alustoista radioon tekee vähintään usein sisältöjä 14 % vastaajista ja TV:hen 12 % vastaajista. Radioon ja TV:hen yhdistettäviä vastaajia on päätyönantajansa ilmoittaneista noin joka viides. Eroa selittänee tässä lähinnä se, että monella freelancer-vastaajista ei ollut yksittäistä päätyönantajaa, ja radio- ja TV-toiminnassa free-työ on verraten yleistä.

Muut verkkoalustat ovat kokonaisuudessaan varsin harvinaisia. Uutiskirjeiden teossa on mukana vähintään usein joka seitsemäs vastaaja. Pikaviestipalvelut ovat huomattavasti niitä harvinaisempia. Podcastien ja äänijournalismin noususta on viime vuosina puhuttu maailmalla paljon (ks. esim. Newman & Gallo 2019; Lindeberg 2019; Manninen ym. 2022, 7–10). Suomessakin podcastit ovat olleet nousussa (ks. esim. RadioMedia 2020; Arola 2022b; Manninen ym. 2022, 8–10, 14–15), ja ne herättivät huomiota vuodenvaihteessa 2022, kun Yle päätti muuttaa Yle Puhe -radiokanavan podcast- ja tallennepohjaiseksi (Aromaa 2021). Kasvun merkeistä huolimatta podcastit ovat journalistien arjessa kuitenkin vielä hyvin harvojen työtä. Aina niiden tekoprosessissa kertoo olevansa mukana vain 1 % vastaajista, ja kolme neljästä ei ole koskaan ollut mukana tuottamassa sisältöjä niihin.

Kaikkiaan vastaukset osoittavat, että 2010-luvun alkupuolella paljon puhuttu ”moniosaaminen” (ks. esim. Nikunen 2011) on ainakin alustojen osalta journalisteille nykyään perusvaatimus. Pelkästään yhdelle alustalle vastaajista tuotti sisältöä yksi ainoa. Kysymykseen vastanneet journalistisen työn tekijät tuottivat yleisimmin sisältöä neljälle alustalle listalla mainitusta yhdeksästä (28 % vastanneista), ja keskiarvo on 4,5 alustaa. Vähän yli joka neljäs tuotti sisältöä vähintään kuudelle alustalle. Kun taas tarkastellaan, kuinka monelle alustalle vastaajat tuottivat sisältöä *usein* tai *aina*, yleisin vastaus oli kolmelle (31 % vastaajista; keskiarvo 2,9 alustalle). Joka kolmas vastaaja tuotti sisältöä ainakin neljälle alustalle vähintään usein. Todellisuudessa molemmissa kysymyksissä alustamäärät lienevät mainittuja suurempia, koska sekä sosiaalisen median alustat että pikaviestipalvelut on kysymyksessä niputettu laajemmiksi luokiksi. Listalla mainittujen alustojen lisäksi muista alustoista mainitsi 12 vastaajaa. Näistä eniten mainintoja saivat teksti-tv, blogit ja YouTube (2 mainintaa kukin); loput olivat yksittäistapauksia.

2.7.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Ryhmäkohtaisissa vertailuissa pääosa tilastollisesti merkitsevistä eroista syntyy kolmessa eri ryppäässä. Ensimmäinen ryppäs havaitaan *yleis- ja erikoistoimittajien* välillä. Erikoistoimittajat pystyvät keskittymään sisällöntuotantonsaan yleistoimittajia harvemmille alustoille: heillä vähintään usein sisällöntuotantoon käytettävien alustojen määrä on 2,7 ja yleistoimittajilla 3,0. Yleistoimittajat tuottavat erikoistoimittajia yleisemmin sisältöä printtiin, verkkosivuille, someen, uutisapplikaatioihin ja pikaviestipalveluihin, kun taas erikoistoimittajien suosimia alustoja ovat uutiskirjeet ja podcastit (ks. Kaavio 8 seuraavalla sivulla). Ryhmien toimenkuvat huomioon ottaen havainto ei ole yllättävä: podcastit ja uutiskirjeet ovat tyypillisesti tiettyihin erikoisaloihin keskittyviä (suosittujen podcastien tyypeistä ks. Manninen ym. 2022, 30). Yksi esimerkki tästä on viime vuosina Suomessa podcasteissa yleistynyt true crime -genre, jonka tekijät ovat usein erikoistuneita rikostoimittajia (Honkonen 2020; Arola 2022).

Kaavio 8. Yleistoimittajien (YT) ja erikoistoimittajien (ET) sisällöntuotannon yleisyyden vertailu eri alustoilla.

Toinen merkittävä eroja tuottava tekijä on sosiaalisen median käyttö. Kuten todettua, *yleistoimittajat* tuottavat somessa sisältöä erikoistoimittajia useammin. Kun tarkastellaan usein tai aina someen sisältöä tuottavia, tilastollisesti merkitseviä jakolinjoja on useita muitakin: *vastaajaryhmä* (pääryhmästä näin vastanneita 56 %, vertailujoukosta 41 %), *sukupuoli* (naisista 59 %, miehistä 47 %), *ikä* (alle 30-vuotiaista 73 %, yli 60-vuotiaista 38 %), *asema toimituksessa* (toimitusten ylimmästä johdosta 70 %, rivitoimittajista 44 %), *median kattavuus* (paikallismedioiden vastaajista 77 %, kansallisen tason medioiden vastaajista 45 %) ja *sijainti* (Helsingin ulkopuolisissa kaupungeissa ja maaseudulla toimivista vastaajista 66 %, sijaintia mainitsemattomista 34 %). Moni näistä havainnoista on järkeenkäyviä, ja esimerkiksi nuorten ahkera some-alustojen käyttö journalismiin on helppo ymmärtää siltä pohjalta, että nuoret käyttävät muutenkin eri sosiaalisen median alustoja vanhempia ikäryhmiä aktiivisemmin (Pönkä 2022).

Kolmas merkittävä rypäs syntyy uutiskirjeissä. Niiden tekeminen usein tai aina on yleisintä Helsingissä toimivissa (17 % ryhmän vastaajista, vrt. muiden vaihtoehtojen keskiarvo 12 %) kansallisen tason medioissa (18 % vastaajista, vrt. alueellinen media 11 % ja paikallismedia 9 %), jotka eivät tavoittele

voittoa (22 % ryhmän vastaajista, vrt. kaupallinen media 15 % ja Yle 9 %). Kuten todettua, uutiskirjeiden tekemiseen osallistuvat todennäköisimmin erikoistoitumattajat, mutta myös toimituksen ylimmät pomot (22 % ryhmän vastaajista tekee usein tai aina, vrt. keskijohdosta 15 % ja rivitoimittajista 10 %). Nämäkin tulokset vaikuttavat ymmärrettäviltä, kun otetaan huomioon, että voittoa tavoittelemattomat mediat ovat usein pieniä erikoistuneita jäsen- ja järjestölehtiä, joille uutiskirje on luonteva tapa tavoitella jäseniä vaikkapa keran kuussa ilmestyvän painetun lehden lisäksi. Muut ryhmäkohtaiset erot ovat lähinnä yksittäistapauksia, jotka eivät muodosta selkeitä ryhmittymiä.

2.8 Teknologiset apuvälineet

2.8.1 Teknologioiden henkilökohtainen käyttö

Verkkojournalismin yleistyttyä toimitukset ja journalistit ovat ottaneet enenevässä määrin käyttöön erilaisia teknologioita helpottaakseen ja kehittääkseen työtään. Journalistien suhdetta näihin teknologioihin selvitettiin WJS-kyselyssä nyt ensi kertaa, ja kysymyksiä oli kaksi. Ensimmäisessä kysymyksessä kartoitettiin, kuinka usein vastaajat käyttävät erilaisia teknologioita journalistisiin tarkoituksiin. Väittämiä oli kolme ja vastausvaihtoehtoja viisi (1=en koskaan, 2=harvoin, 3=joskus, 4=usein, 5=aina). Kahteen väittämistä tuli muutamia ”en tiedä” -vastauksia, jotka on poistettu taulukosta 17 alla. Siihen on tiivistetty vastaajien prosenttijakaumat kolmessa kategoriassa.

Taulukko 17. Journalistien teknologisten apuvälineiden käyttö.

Kuinka usein käytät seuraavia teknologioita journalistisiin tarkoituksiin?	Aina tai usein (%)	Joskus (%)	Harvoin tai en koskaan (%)	N
Sosiaalista mediaa esimerkiksi juttuaiheiden, lähteiden, tietojen ja/tai mielipiteiden etsintään	61	27	12	453
Sosiaalista mediaa puffaamaan muille alustoille tuotettua journalistia	50	23	27	450
Teknologiaa, joka seuraa ja analysoi verkkoyhteisöjen luonnetta ja toimintaa (esim. mitä juttuja luetaan ja kuinka pitkään). Tällaisia työkaluja ovat mm. Chartbeat, Parse.ly ja Google Analytics.	37	18	45	452

Yleisin udeltujen teknologioiden käyttötapa oli sosiaalisen median hyödyntäminen juttuaiheiden, lähteiden, tietojen ja/tai mielipiteiden etsintään. Sitä harrasti vähintään usein kolme viidestä vastaajasta ja joskus runsas neljännes. Koskaan sosiaalista mediaa ei ollut hyödyntänyt näihin tarkoituksiin vain 3 % vastaajista. Tässä havaintojen lähin ajallinen vertailukohta tulee Juntusen (2017) laajasta toimittajakyselystä, jossa kysymyksenasettelut ja sanamuodot olivat hiukan toisenlaiset kuin WJS-tutkimuksessa. Suora vertailu ei siis ole mahdollista, mutta tulokset ovat pitkälti samansuuntaisia. Juntusen kyselyssä yli neljännes työssä käyvistä vastaajista kertoi etsivänsä päivittäin juttuaiheita seuraamalla keskusteluja sosiaalisessa mediassa, ja selvästi yli puolet teki näin vähintään viikoittain. Vain kymmenesosa vastaajista ilmoitti, ettei käytä koskaan sosiaalista mediaa tällä tavalla juttuaiheiden etsimiseen. Yleisesti ottaen journalistien toiminnassa korostui somen käyttö enemmänkin idea- kuin tietolähteenä. Syynä tähän oli toimittajien huoli somesta saatavan tiedon edustavuudesta, luotettavuudesta ja laadusta. (Juntunen 2017, 28–29; 32–33.)

Varsin yleistä oli myös somen käyttö muille alustoille tuotetun journalismin puffaamiseen. Joka toinen vastaaja harrasti tätä usein tai aina ja vajaa neljännes joskus. Kymmenes vastaajista kertoi, ettei harrasta puffaamista koskaan. Juntusen kyselyssä vuonna 2017 luvut olivat hieman tätä alhaisempia. Lähes 80 % työssä käyvistä toimittajista kertoi jakavansa omia juttujaan ainakin joskus sosiaalisessa mediassa. Noin joka neljäs teki tätä viikoittain ja vajaa kymmenesosa päivittäin. Oman toimituksen muiden toimittajien tekemien juttujen jakaminen oli vielä yleisempää: yli 40 % työsuhteisista vastaajista teki tätä vähintään viikoittain ja yhteensä 85 % ainakin silloin tällöin. Kuudennes vastaajista ei ollut koskaan jakanut sen enempää omia kuin muidenkaan juttuja sosiaalisessa mediassa. (Juntunen 2017, 20–21.) Juttuja jakamattomien määrä on siis jonkin verran pienentynyt, mikä viitannee sosiaalisen median yhä kiinteämpään rooliin journalismin työprosesseissa.

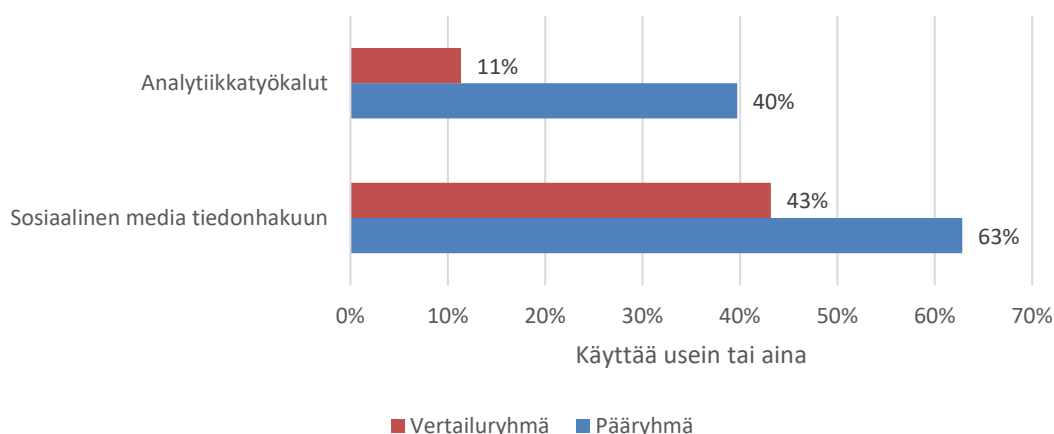
Hieman harvemmin puolestaan vastaajat kertoivat hyödyntävänsä erilaisia analytiikkatyökaluja journalistisiin tarkoituksiin. Näitä käytti usein tai aina hieman yli kolmannes vastaajista ja vähän reilu puolet ainakin joskus. Toisaalta 30 % vastaajista kertoi, ettei käytä analytiikkatyökaluja koskaan. Juntusen tutkimuksessa vastaavanlaista kysymystä ei suoraan esitetty, mutta toimitusten johdolle suunnatussa kyselyssä vastaajat arvioivat erilaisten indikaattorien merkitystä omalle toimitukselle. Vastaukset kertoivat, että

toimituksissa hyödynnetään monia analytiikkatyökaluja varsin laajasti. (Juntunen 2017, 47–49.)

Kaikkiaan nämä tulokset vahvistavat sitä kuvaa, että sosiaalisen median käyttö on muuttunut suomalaisten journalistisen työn tekijöiden keskuudessa 2010-luvun aikana varsin arkipäiväiseksi – siitäkin huolimatta, että somen käytössä on monia journalisteja askarruttavia tekijöitä (ks. Juntunen 2017, 27–49). Myös analytiikkatyökalujen vaikutus arjen työhön mietityttää suomalaisjournalisteja runsaasti (ks. esim. Nalbantoglu 2016; Mäki 2019; Niemi 2020; Heikura 2021; Ovaska 2021). Tällaisten työkalujen käyttö arjessa on kuitenkin vielä somea selkeämmin jakautunut eri journalistien kesken.

2.8.1.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Vertailuissa teknologian käytöstä journalistisiin tarkoituksiin huomataan ryhmien välillä useita tilastollisesti merkitseviä eroja. Monien aiempien vertailujen tapaan *pääryhmä* erottuu vertailujoukosta. Siinä somea hyödynnetään vertailujoukkoa ahkerammin tiedonlähteenä, ja myös analytiikkaan tukeudutaan vertailuryhmää useammin (ks. Kaavio 9). Analytiikan osalta tulos on odotettu. Vertailuryhmässä on mukana runsaasti (osa-aikaisia) freelancereita, jotka tekevät työtä moniin pienempiin aikakausmedioihin. Tällaisten journalistien toimenkuvaan analytiikka ei useinkaan kuulu, eikä analytiikkaa monissa pienissä medioissa välttämättä edes käytetä.

Kaavio 9. Teknologian käytön yleisyys journalistisessa työssä pää- ja vertailuryhmissä.

Pääryhmässä taas nousee esiin seitsemän merkittävää eroavaisuutta. Tarkastelussa *toimituksellisen aseman* mukaan erityisesti ylin johto ja hieman vähemmässä määrin keskijohto käyttävät somea ja analytiikkaa rivitoimittajia yleisemmin. Kun tarkastellaan käyttöä usein tai aina, somessa erot johtoportaan ja rivitoimittajien välillä vaihtelevat 10–29 prosenttiyksikössä ja analytiikassa 17–27 prosenttiyksikössä. Havaintoja analytiikan seuraamisen keskittymisestä ensisijaisesti toimituksen johdon tehtäväksi on saatu aiemminkin (esim. Nalbantoglu 2016, 27; Mäki 2019, 36–37), joskin asiassa on huomattu vaihtelua mediatoittain ja yksittäisten toimitusten sisälläkin (esim. Heikura 2021, 51–55). *Sukupuolten* vertailussa naiset hyödyntävät miehiä todennäköisemmin sosiaalista mediaa sekä tietolähteenä (usein tai aina käyttäviä naisia 67 %, miehiä 52 %) että puffitarkoituksiin (usein tai aina käyttäviä naisia 55 %, miehiä 42 %). Yksi mahdollinen syy tälle voi olla se, että naiset käyttävät useimpia suosituimpia sosiaalisen median kanavia ylipäänsä miehiä useammin (Pönkä 2022).

län ja *työkokemuksen* mukaan peilattuna nuoruus ja vähäisempi kokemus johtavat suurempaan teknologian käyttöön. Alle 30-vuotiaat hyödyntävät analytiikkaa ja käyttävät somea puffitarkoituksiin enemmän kuin muut. Erityisen suuri ero on yli 60-vuotiaisiin – kun tarkastellaan käyttöä vähintään usein, erot ovat mainituissa kysymyksissä 47 ja 36 prosenttiyksikköä. Alle 10 vuotta työskennelleet taas erottuvat kaikissa kolmessa kategoriassa muista, erityisesti yli 30 vuotta työskennelleistä. Erot ovat noin 20–25 prosenttiyksikön luokkaa. Havainnot ovat odotettuja, kun muistetaan nuorten ylipäättään muita ikäryhmiä suurempi sosiaalisen median sovellusten käyttö (Pönkä 2022). *Median kattavuuden ja sijainnin* osalta paikallis- ja aluemediat maalla sekä Helsingin ulkopuolisissa kaupungeissa ovat somen ja analytiikan käytössä aktiivisempia kuin muut. Tätä voitaneen selittää sillä, että pääkaupungissa toimiviin ja/tai kansallisen tason medioihin mahtuu myös monenlaisia pieniä julkaisuja, joista osalla verkkotoimintaa ei välttämättä ole lainkaan. Niin ollen ei synny tässä kysytyjen teknologioiden tarvettakaan.

Lopuksi *mediatyyppin* pohjalta tehdyssä vertailussa huomataan, että Ylessä analytiikkaa ja sosiaalista mediaa käytetään enemmän kuin kaupallisessa ja erityisesti voittoa tavoittelemattomassa mediassa. Kun tarkastellaan käyttöä usein tai aina, ero voittoa tavoittelemattomaan mediaan on noin 10 prosenttiyksikköä somen hyödyntämisessä puffaukseen ja 30 prosenttiyksikköä muissa kahdessa väittämässä. Aiemmin on huomattu, että Ylessä somen ja analytiikan käyttö on otettu olennaiseksi osaksi yhtiön toimintaa (Niemi

2020), kun taas muissa mediatyypeissä näissä käytännöissä on varsin suurta vaihtelua niin mediatalojen välillä kuin niiden sisällä (Juntunen 2017, 21–22; 49). Tämän vuoksi teknologioiden käyttötapoja on syytä tarkentaa laadullisen tutkimuksen keinoin.

2.8.2 Teknologioiden käyttö toimituksessa

Teeman toisessa kysymyksessä vastaajilta kysyttiin eri teknologioiden käytöstä niissä toimituksissa, joissa he työskentelevät. Teknologioita esiteltiin kaksi, ja vastausvaihtoehdot olivat yksinkertaisesti ”kyllä” ja ”ei”. Vastaajien prosenttijakaumat luokittain näkyvät taulukosta 18.

Taulukko 18. Teknologian käyttö toimituksissa.

Käytetäänkö näitä teknologioita missään niistä toimituksista, joille työskentelet?	Kyllä (%)	Ei (%)	N
Uutisautomaatiota tai ”robottijournalismia”, jossa tietokoneohjelma tuottaa datasta automaattisesti uutistekstiä	12	88	371
Uutisten personointia, jossa tietokoneohjelma valitsee automaattisesti, mitä juttuja ihmisille näytetään ja miten näkyvästi	23	77	326

Ensi alkuun tuloksissa huomio kiinnittyy varsin pieneen vastaajamäärään. Se johtuu suuresta ”en tiedä” -vastausten osuudesta. Tästä voidaan päätellä, että tämäntyyppiset teknologiat eivät vielä ole monille journalistisen työn tekijöille kovinkaan tuttuja. Epätietoisia oli runsaasti erityisesti freelancereiden ja itsensäyöllistäjien joukossa. Uutisautomaativäittämässä hieman yli puolet epätietoisista kuului tähän ryhmään ja personointiväittämässäkin selvästi yli 40 %, kun freelancereiden ja itsensäyöllistäjien osuus koko vastaajajoukosta on 29 %. Ylipainotus on ymmärrettävää, kun otetaan huomioon heidän työsuhteisia löysempi kiinnittymisensä toimituksiin.

Vastauksista käy ilmi, että automatisoitu journalismi on vielä journalistisen työn tekijöiden mielestä varsin harvinaista Suomessa. Vain reilu kymmenes vastaajista kertoo, että uutisautomaatiota käytetään ainakin jossain niistä toimituksista, joissa he työskentelevät. Tulos on varsin odotettu. Vaikka Suomessa on tehty journalistisen automaation kokeiluja 2010-luvun alusta saakka (ensimmäisistä kokeiluista ks. Virranta 2013; Kivioja 2013; Kuusisto 2013, 15–18), ne ovat toistaiseksi tapahtuneet pitkälti suurissa mediataloissa ja

rajoittuneet pääosin urheilun sekä vaalien tulosjuttujen tekoon (Hakkarainen 2016; Mäkinen 2017; Vehkoo 2017; Liski 2018b). Viime vuosina uutisautomaation laajentamista muuallekin mediaan on yritetty lähinnä STT:n ja Ylen voimin (ks. YLE 2018; Lehmusjoki 2019; Paikkala 2020). Vaikka robottikokeiluiden tulokset ovat joiltain osin olleet varsin lupaavia (Liski 2018a), työtä on vielä jäljellä.

Uutisten personoinnistakin omissa toimituksissa mainitsee olevansa tietoinen vain hieman alle neljännes vastanneista. Personointi on uutisautomaatiikkaan verrattuna teknisesti helpompaa toteuttaa ja niin muodoin jossain määrin laajemmin levinyttä (ks. esim. Arola 2022c; Virranta 2021). Tätä taustaa vasten personoinnista kertovien vastaajien prosenttiosuus kuulostaa hieman alhaiselta, mikä saattaa osin viitata jo aiemmin mainittuun journalistien epätietoisuuteen kyseisen teknologian käytöstä.

2.8.2.1 Ryhmäkohtaiset vertailut

Ryhmäkohtaisissa vertailuissa tilastollisesti merkitsevimmät erot syntyvät vertailussa *mediatyypin* mukaan. Yleläiset raportoivat muita huomattavasti useammin niin uutisautomaation kuin personoinnin käytöstä toimituksissa. Ero kaupalliseen mediaan on molemmissa väittämässä yli 30 prosenttiyksikköä ja voittoa tavoittelemattomaan mediaan yli 40 prosenttiyksikköä. Tulos on järkeenkäyvä, kun muistetaan Ylen suuri rooli teknologian kehittämisessä suomalaisessa journalismissa. Toinen huomattava ero syntyy *toimituksellisen aseman* perusteella. Ehkä hieman yllättäenkin rivitoimittajat kertovat huomattavasti pomoja – erityisesti ylintä johtoa – todennäköisemmin automaation (rivitoimittajat 16 % vs. ylin johto 5 %) ja personoinnin (rivitoimittajat 33 % vs. ylin johto 8 %) käytöstä. Havainto osoittaa, kuinka mainittujen teknologioiden käyttö näkyy konkreettisimmin toimitusten ruohonjuuritason arjessa. Myös *journalistikoulutetut* ilmoittavat muunlaisen koulutuksen saaneita todennäköisemmin molempien teknologioiden käytöstä toimituksissa (uutisautomaatio: 15 % vs. 8 %, uutisten personointi: 28 % vs. 18 %). Muista syntyvistä tilastollisesti merkitsevistä eroista ei muodostu vastaavanlaisia kokonaisuuksia.

Yleisesti ottaen ryhmäkohtaisiin vertailuihin on syytä suhtautua tässä kysymyksessä hieman varauksellisesti. Niiden luotettavuutta heikentävät sekä edellä mainittu journalistisen työn tekijöiden mahdollinen epätietoisuus teknologioiden käytöstä että ennen kaikkea kysymyksen sanamuoto, jossa ei erotella sitä, missä toimituksessa mitään teknologioita käytetään.

3 YHTEENVETOA

Tutkimuksen tuloksia pääteemoittain tarkasteltaessa huomataan ensin, että suomalaisjournalistien *ammattiroolit* ovat pääosin ennallaan ja edelleen kokonaisuudessaan kohtuullisen yhtenäiset, vaikka vaihtelua onkin 2010-luvun aikana hieman tullut lisää. Vastaajien roolikäsityksissä korostuvat aiempaan tapaan pyrkimykset puolueettomaan ja neutraaliin tiedonvälitykseen sekä kriittisyyteen ja analyttisyyteen. Niiden lisäksi on tullut vahva halu taistella disinformaatiota vastaan. Puoluepoliittiseen vaikuttamiseen pyritään yhä pitämään etäisyyttä, mutta ei-puoluepoliittista aktiivisuutta ja kantaaottavuutta suvaitaan entistä paremmin erityisesti nuorten ja naisjournalistien parissa. Tätä voi pitää todennäköisenä journalismin kehityskulkuna jatkossa. Journalismin tulevaa muutossuuntaa voi povata siitäkin, että nuoret hyväksyvät myös viihteen ja ajanvietteen tarjoamisen journalismissa sekä mahdollisimman suurten yleisöjen tavoittelun muita todennäköisemmin. Suhtautuminen yleisöihin ja heidän mielihalujensa tyydyttämiseen on kuitenkin yleisesti ottaen vielä häilyvä.

Journalistisen työn tekijöiden *yleiset eettiset kannat* ovat hyvin yksituumaiset kuten aiemmassakin WJS-tutkimuksessa. Niitä määrittelee edelleen vahva luottamus ammatillisiin standardeihin, eli käytännössä Journalistin ohjeisiin. Muunlaiset ajattelutavat eivät saa vastaavaa tukea. Kuten ennenkin erilaisiin mahdollisesti *arveluttaviin eettisiin toimintatapoihin* suhtaudutaan ainakin ajatuksen tasolla valtaosin kielteisesti. Vain valtaapitävien valvontaan liittyviä toimenpiteitä ollaan laajemmin valmiita hyväksymään. Aiemman tutkimuksen tapaan nuoret journalistisen työn tekijät erottuvat muista sallivammilla asenteillaan.

Journalismiin vaikuttavat tekijät ovat myös pysyneet hyvin pitkälle samanlaisina kuin edellisessä WJS-kyselyssä. Vahvimmat vaikutteet ovat journalismin sisäisiä sääntöjä ja toimituksen sisäisiä tekijöitä, kuten journalistinen etiikka ja uutistyöhön käytössä olevat resurssit. Heikoimmat vaikutteet tulevat taas journalismin ulkopuolelta, kuten terroristiryhmät ja rikollisjärjestöt. Toimituksen sisäisten tekijöiden ja taloudellisten vaikutteiden merkitys on edelliseen WJS-kyselyyn verrattuna kasvanut ja henkilökohtaisten vaikutteiden merkitys vähentynyt. Ryhmäkohtaisessa tarkastelussa huomattavaa on erityisesti se, että naisille erittäin monet vaikutteet – niin toimitusten sisäiset kuin ulkoisetkin – ovat miehiä merkittävämpiä.

Journalistien arviot *oman työnsä varjopuolista* ovat nekin aiempaan tutkimukseen verrattuna pääosin ennallaan. Journalistien mukaan oma toimintaympäristö on pääosin rauhallinen. Ongelmia ei juuri esiinny, eikä erityisiin turvatoimenpiteisiin ole suuremmin tarvetta. On kuitenkin huomattava, että tuloksiin saattaa osaltaan vaikuttaa journalismissa yleinen kulttuuri, jossa ongelmista ei haluta puhua ulkopuolisille, vaan ne käsitellään yksityisesti tai omalla porukalla. Tähän viittaa sekin, että yleisimmin journalistit saavat apua ongelmiinsa toimituksen sisältä tai kollegoilta muussa mediassa. Koetut pulmat näyttävät kasaantuvan pienelle joukolle journalistisen työn tekijöitä, ja yleisimmät niistä liittyvät erilaisiin sanallisen häirinnän muotoihin kuten nettisolvaamiseen. Fyysiset uhat olivat hyvin harvinaisia. Kaikkiaan ongelmia kokivat yleisimmin paikallismedioiden edustajat, toimitusten ylin johto, alle 45-vuotiaat ja naiset. Apua ongelmiin saavat yleensä parhaiten ongelmia eniten kokeneet, mutta naisten osalla tämä sääntö ei toteutunut. Turvatoimenpiteissä korostuivat koronatartunnan välttely ja aiempaa huolellisempi faktantarkastus, mutta myös itesesensuuri on yllättävän yleistä. Naiset ja nuoret erottuvat tässä tarkastelussa varovaisuudellaan.

Ulkopuolisten journalisteihin kohdistama häirintä näkyy myös journalistien *tulevaisuuteen liittyvissä huolissa*: selvästi suurin huoli kohdistuu siihen, että työtä vahingoittavia tahoja ei rangaista. Moni on myös epävarma omasta henkisestä hyvinvoinnistaan työssä, ja jonkin verran huolta koetaan myös omasta fyysisestä hyvinvoinnista. Sen sijaan vain harva journalisti pelkää menettävänsä työnsä, eli pitkään vaikuttanut taloudellinen laskusuhdanne journalismissa näyttää vastausten perusteella taittuneen. Naiset, nuoret ja paikallismedioiden journalistit kokevat näissä asioissa suurinta huolta.

Journalismin murrosaika ei näytä vaikuttaneen suuresti journalistisen työn tekijöiden *käsityksiin omasta autonomiastaan*. Edellisen WJS-tutkimuksen tapaan valtaosa vastaajista arvioi voivansa yleisesti ottaen valita niin juttuaiheensa kuin niiden käsittelytavat vapaasti. Myös uutismedian autonomiaa ja vapautta suuri enemmistö piti tässä kyselyssä suurena, mikä ei ole kansainväliset lehdistönvapauskyselyt huomioon ottaen yllätys. Journalistisen työn tekijöiden näkemykset olivat tässä teemassa kauttaaltaan hyvin yhtenäiset.

Vastaajien näkemykset *tietoon ja tietämiseen liittyvistä kysymyksistä* ilmaisevat journalistisen työn tekijöiden vahvaa kannatusta faktapohjaiselle uutisoinnille ja disinformaation vastaiselle taistelulle. Muutoksessa näyttää olevan journalistien käsitys objektiivisuudesta, jonka mahdollisuutta yhtäältä epäillään varsin runsaasti ja jota toisaalta tulkitaan aiempaa joustavammin. Miehet uskovat naisia selvästi enemmän objektiivisuuden mahdollisuuteen. Objektiivisuusajattelun muuttumisesta huolimatta journalistisen työn tekijät vaikuttavat kaipaavan yhteisiä pelisääntöjä henkilökohtaisen ajattelun sijasta, mutta maailmalla esiin nousseeseen läpinäkyvyyteen suhtaudutaan yleisenä ratkaisumallina kokonaisuudessaan skeptisesti. Tässäkin tapauksessa miehet eroavat naisista olemalla valmiimpia vaistonvaraiseen henkilökohtaiseen ajatteluun.

Journalistisen työn tekijöiden *suhteesta alustoihin ja teknologioihin* nousee ensimmäisenä esiin moniosaamisen vaatimus: nykypäivän journalistien on hallittava julkaiseminen usealla eri alustalla ja monia eri teknologioita käyttäen. Keskimäärin vastaajat tuottavat tai editoivat sisältöä 4,5 alustalle, joista yleisimmät ovat verkkosivut, printti ja erilaiset sosiaalisen median alustat. Sosiaalisen median käytössä sisällöntuotantoon erottuvat aktiivisuudellaan muun muassa nuoret, naiset, toimituksen johto ja paikallismedian journalistisen työn tekijät. Sisällöntuotannon lisäksi sosiaalista mediaa käytetään yleisesti niin juttulähteenä kuin töiden puffaamiseenkin. Juttulähteenä ja puffikäytössä erottuvat etunenässä samat ryhmät kuin sisällöntuotannossakin ja lisäksi Yleisradiossa työskentelevät. Analytiikkatyökalujen käyttö on toimittajien vastausten perusteella toimituksissa jakautunut sosiaalisen median käyttöä enemmän. Yleisimmin näitä työkaluja käyttävät toimitusten johtoporras, alle 30-vuotiaat ja Yleisradiossa työskentelevät. Analytiikkatyökaluja harvinaisempaa teknologiaa toimituksissa ovat vastaajien mukaan ns. robottijournalismi ja uutisten personointi. Ylessä näiden työkalujen käyttö on vastaajien mukaan yleisintä.

Kokonaisuudessaan tulokset osoittavat, että monet suomalaisten journalistien perusarvoista ovat pysyneet varsin ennallaan. Se kertoo yhtäältä vaikiintuneesta journalistisesta kulttuurista ja toisaalta sen taustalla olevista vakaista yhteiskunnallisista oloista, jotka takaavat journalisteille kansainvälisesti katsottuna erittäin laajat toimintaoikeudet ja -vapaudet. Niiden pohjalta journalistisen työn tekijät ovat pystyneet pitämään kiinni omista perinteistään 2010-luvun myllerryksissäkin.

Vahvojen perusarvojen taustalla on kuitenkin tapahtunut myös merkittäviä muutoksia, joiden kehitystä on jatkossa syytä seurata tarkkaan. Ammatin potentiaalisista riskitekijöistä esiin nousevat erityisesti kolme asiaa. Ensinnäkin kasvaneet taloudelliset vaatimukset synnyttävät omanlaistaan huolta journalismin tulevaisuudesta. Toiseksi journalisteihin ulkopuolelta kohdistuva epäkunnioittava käytös ja häirintä näyttävät tulleen ikäväksi osaksi ammatin arkea. Kolmanneksi molempien näistä voi ajatella heijastuvan journalistien henkiseen ja fyysiseen työssäjaksamiseen, joka oli kyselyn perusteella jossain määrin huolestuttavalla tasolla (ks. myös Frantsi ym. 2022). Monet mainituista ongelmista näyttävät kohdistuvan varsin vahvasti tiettyihin journalistisen työn tekijöihin. Erityisesti naiset, nuoret ja paikallismedioiden journalistit vaikuttavat olevan muita haavoittuvaisemmassa asemassa.

Tämän tilastollisen tarkastelun tarkoituksena on ollut tarjota yleiskuva suomalaisten journalistisen työn tekijöiden käsityksistä työstään. Kuten raportista huomaa, tulokset herättävät monin paikoin uusia kysymyksiä, joihin olemme yrittäneet vastata syksyllä 2022 ja alkutalvesta 2023 tehdyillä laadullisilla ryhmähaastatteluilla. Niillä pyrittiin syventämään, taustoittamaan ja myös haastamaan tilastollisen analyysin tuottamia havaintoja. Näin pyrimme saamaan kattavamman kokonaiskuvan suomalaisten journalistien ammattikuvasta 2020-luvun alkupuolella. Näihin tuloksiin palaamme myöhemmin projektin muissa julkaisuissa. Saamaamme kuvaa täydentävät myöhemmin myös koko globaalissa WJS-hankkeessa tehtävät kansainväliset vertailut.

Lähteet

- Ahva, L. (2010). *Making News with Citizens*. Tampere: Tampere University Press.
- Ahva, L. & Pantti, M. (2015). Amatöörikuvien läheisyys kriisiuutisissa toimittajien ja yleisön tulkitsemana. *Media & viestintä* 38(1), 23–39. <https://doi.org/10.23983/mv.62106>.
- Ala-Fossi, M. (2020). Finland: Media welfare state in the digital era? *Journal of Digital Media & Policy* 11(2), 133–150.
- Arola, J. (2022a). Harvinainen käänne. *suomenlehdisto.fi*, 22.6. <https://suomenlehdisto.fi/journalistien-maara- uutismediassa-vaheni-pitkaan-mutta-viime-vuonna-lasku-loppui-rekrytointi-on-kuitenkin-vaikeutunut/> (luettu 9.11.2022).
- Arola, J. (2022b). Ääntä kohti. *suomenlehdistö.fi*, 14.4. <https://suomenlehdisto.fi/jenni-hirvinen-rakensi-podcast-studion-etela-saimaan-toimitukseen-ja-nyt-han-saa-rikospodcastistaan-palautetta-jopa-kadulla/> (luettu 9.11.2022).
- Arola, J. (2022c). Räättälöityä sisältöä. *suomenlehdisto.fi*, 15.9. <https://suomenlehdisto.fi/sanoma-kokeilee-paikallislehden-etusivun-personointia-alma-medialle-sisaltojen-raatalointi-tuo-miljoonia-sivulatauksia-kuukausittain/> (luettu 9.11.2022).
- Arola, J. (2021). Laajempi visio: Vielä vuosi sitten tuntui poikkeukselliselta, että sanomalehti rekrytoi. *suomenlehdisto.fi*, 23.9. <https://suomenlehdisto.fi/laajempi-visio-viela-vuosi-sitten-tuntui-poikkeukselliselta-etta-sanomalehti-rekrytoi/> (luettu 9.11.2022).
- Aromaa, J. (2021). Näin Yle Puhe muuttuu vuodenvaihteessa – podcastien suosio myllertää myös Ylen radiotarjontaa. *yle.fi*, 28.12. <https://yle.fi/uutiset/3-12213970> (luettu 9.11.2022).
- Binns, A. (2017). Fair game? Journalists' experiences of online abuse. *Journal of Applied Journalism & Media Studies* 6(2), 183–206. https://doi.org/10.1386/ajms.6.2.183_1.
- E2. (2016). *Provokaatioita ja vastakkainasetteluja – kuka innostuu, kuka vetäytyy?* Helsinki: E2. <https://www.e2.fi/media/julkaisut-ja-alustukset/provokaatioita-ja-vastakkainasetteluja.pdf> (luettu 9.11.2022).
- Erho, N. (2022). Yt-neuvottelut, ainainen väsymys ja täysin muuttunut työ. Salla Paajanen, Janne-Pekka Manninen ja Tiina Wesslin kertovat, miksi

- päättivät jättää vakityönsä media-alalla. *journalisti.fi*, 17.3. <https://journalisti.fi/artikkelit/2022/03/yt-neuvottelut-ainainen-vasymys-tunnistamattomaksi-muuttanut-rakas-tyo-salla-paajanen-janne-pekka-manninen-ja-tiina-wesslin-kertovat-miksi-paattivat-jattaa-vakityonsa-media-alalla-ja-mita-toi/> (luettu 9.11.2022).
- Erho, N. (2021). Toimitustyö pyörii, yhteydenpito haastateltaviin kärsii – miten korona on muuttanut journalismin tekemistä? *journalisti.fi*, 24.8. <https://journalisti.fi/uutiset/2021/08/toimitustyoy-pyorii-yhteydenpito-haastateltaviin-karsii-miten-korona-on-muuttanut-journalismin-tekemista/> (luettu 9.11.2022).
- Facebook (2014). Freelance-toimittajien keskusteluryhmä. <https://www.facebook.com/groups/805053682880214> (luettu 9.11.2022).
- Facebook (2013). Toimittajien ja valokuvaajien keikka- ja työpalsta. <https://www.facebook.com/groups/393391227426097> (luettu 9.11.2022).
- Frantsi, R., Iltanen, O., Rantanen, J., Feldt, T., & Villi, M. (2022). Psykologisten voimavara- ja riskitekijöiden profiilien yhteys digitalisaation ja työn intensifikaation kokemuksiin media-alalla. *Psykologia* 57(2), 122–139.
- Grundström, E. (2020). *Journalismin tukeminen koronakriisin aikana: Selvityshenkilön ehdotus*. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/d1994b90-6713-4a6a-85c2-e4648917a419/96f060b3-cfda-4ec1-ab0e-7656b1c20c45/RAPORTTI_20200428064239.pdf (luettu 9.11.2022).
- Grönlund, M., Ruotsalainen, J., Hujanen, J., & Lehtisaari, K. (2021). *Uusi kenttä, uudet pelaajat: Paikallismedian johdon näkemyksiä journalismin ja viestinnän rajankäynnistä sekä tulevaisuudesta*. SSKH Notat 1/2021. Helsinki: Svenska social- och kommunalhögskolan, Helsingfors universitet. <https://blogs.helsinki.fi/journalismin-notkuvat-rajat/files/2021/04/Uusi-kentta-uudet-pelaajat---Paikallismedian-johdon-nakemyksia-journalismin-ja-viestinnan-rajankaynnista-seka-tulevaisuudesta.pdf> (luettu 9.11.2022).
- Grönvall, J. (2015). De-coupling of journalism and democracy: Empirical insights from discussions with leading Nordic media executives. *Journalism* 16(8), 1027–1044.
- Haapalainen, M. (2019). Ylen painostuskysely: Joka viides kohtaa säännöllisesti vihapuhetta. *journalisti.fi*, 18.12.

- <https://journalisti.fi/uutiset/2019/12/ylen-painostuskysely-joka-vii-des-kohtaa-snnllisesti-vihapuhetta/> (luettu 9.11.2022).
- Haavisto, I. (2018). *Härmä sulaa: Suomalaisten maahanmuuttoasenteet pehmenevät, mutta muutos on hidas*. EVA-analyysi no. 68, 18.3. https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2019/03/eva_analyysi_no_68-1.pdf (luettu 9.11.2022).
- Haavisto, I. (2014). *Neljäs Suomi: EVAn arvo- ja asennetutkimus 2014*. Helsinki: Taloustieto. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2014/03/Neljas-Suomi.pdf> (luettu 9.11.2022).
- Hakkarainen, S. (2016). Yle testaa Voitto-uutisrobotia – Voitto tarjoilee NHL-uutiset nanosekunnissa. *yle.fi*, 27.12. <https://yle.fi/uutiset/3-9374633> (luettu 9.11.2022).
- Hanitzsch, T. (2011). Populist disseminators, detached watchdogs, critical change agents and opportunist facilitators: Professional milieus, the journalistic field and autonomy in 18 countries. *International Communication Gazette* 73(6), 477–494. <https://doi.org/10.1177/1748048511412279>.
- Harju, A., Koljonen, K., & Heinonen, A. (2017). *Yhteistä uuteen alkuun: Toimitajien kertomuksia mediatyön murroksesta*. Tampere: Tampere University Press. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/101499/Yy-teista_uuteen_alkuun.pdf?sequence=1 (luettu 9.11.2022).
- Heikkilä, H., & Väliverronen, J. (2019). Media accountability in the era of fake news: Journalistic boundary work and its problems in Finland. Teoksessa Eberwein, T., Fengler, S. & Karmasin, M. (toim.) *Media Accountability in the Era of Post-Truth Politics: European Challenges and Perspectives*. London: Routledge, 55–68.
- Heikura, K. (2021). *Verkkoajan analytiikka kansallisissa uutistoimistoissa*. Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, journalistiikka. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/76677/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202106183874.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Hellman, H. (2022). Lehdistön alueelliset valtiat: Sanomalehdistön kilpailu ja keskittyminen merkityksellisillä markkinoilla. *Media & viestintä* 45(3), 1–29. <https://doi.org/10.23983/mv.122138>.

- Hiltunen, I. (2022). *External Interference in Finnish Professional Journalism*. Väitöskirja, Tampereen yliopisto, journalistiikka. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2486-5>.
- Hiltunen, I. (2020). Ulkoinen vaikuttaminen ja sen vastakeinot suomalaisessa journalismissa. *Media & Viestintä* 43(3), 176–205. <https://doi.org/10.23983/mv.98406>.
- Hiltunen, I. (2019). Experiences of external interference among Finnish journalists: Prevalence, methods and implications. *Nordicom Review* 40(1), 3–21. <https://doi.org/10.2478/nor-2018-0016>.
- Hiltunen, I., Suuronen, A., & Pöyhtäri, R. (2022). Journalistien painostus ja uhkailu Suomessa: yleisyys ja vaikutukset. *Media & Viestintä* 45(2), 46–71. <https://doi.org/10.23983/mv.120278>.
- Hiltunen, I., & Suuronen, A. (2019). *Kysely häirinnästä ja painostuksesta ohjelmatyötä tekeville yleisille – raportti Yleisradion vaikuttamis- ja painostuskyselyn tuloksista*. 18.12. Helsinki: Yle. https://drive.google.com/file/d/1AyZRG_X9R5CeHUP0LpI66GiDo0C-9pOU/view (luettu 9.11.2022).
- Honkonen, J. & Lankinen, J. (2012). *Huonoja uutisia*. Helsinki: Into Kustannus.
- Honkonen, M. (2020). True crime on journalismin periaatteilla tehtyä viihdettä, joka tuo mediayhtiöille yleisöjä ja rahaa. Tekeekö se roistoista ja murhaajista tähtiä uhrien kustannuksella? *Journalisti.fi*, 24.9. <https://journalisti.fi/artikkelit/2020/09/true-crime-on-journalismin-periaatteilla-tehty-viihdett-joka-tuo-mediayhtiille-yleisj-ja-rahaa-te-keek-se-roistoista-ja-murhaajista-thti-uhrien-kustann/> (luettu 9.11.2022).
- Honkonen, M. (2019). Yli tuhat kolmekymppistä katosi. *journalisti.fi*, 28.3. <https://journalisti.fi/artikkelit/2019/03/yli-tuhat-kolmekymppist-katosi/> (luettu 9.11.2022).
- Horsma-aho, T. (2019). Toimittaja Johanna Vehkoo saa poikkeuksellista tukea oikeusprosessiin – Journalistiliitto ostaa Ville Rannan pilakuvan Junes Lokasta lähes 8000 eurolla. *aamulehti.fi*, 17.4. <https://www.aamulehti.fi/uutiset/art-2000007424239.html> (luettu 9.11.2022).
- Hovden, J. F., & Väliverronen, J. (2021). Nordic journalists' conceptual roles and perceived influences: A European and inter-Nordic comparison.

- Nordicom Review* 42(1), 141–161. <https://doi.org/10.2478/nor-2021-0034>.
- JOKES (2020). Tukirahasto. <https://www.jokes-saatio.fi/journalistien-tukirahasto/> (luettu 9.11.2022).
- JSN (2018). Vastuullisen journalismin kampanja käynnistyi. *jsn.fi*, 12.3. <https://www.jsn.fi/uutiset/vastuullisen-journalismin-kampanja-kaynnistyi/> (luettu 9.11.2022).
- JSN (2014). Journalistin ohjeet. <https://jsn.fi/journalistin-ohjeet/> (luettu 9.11.2022).
- Juntunen, L. (2017). *Kulttuurien törmäys? Journalismin etiikka sosiaalisen median aikakaudella*. Viestinnän raportteja 1/2017. Helsinki: Viestinnän tutkimuskeskus CRC, sosiaalitieteiden laitos, Helsingin yliopisto. <https://blogs.helsinki.fi/crc-centre/files/2017/02/kulttuurientormays.pdf> (luettu 9.11.2022).
- Kantola, A. (2012). From gardeners to revolutionaries: The rise of the liquid ethos in political journalism. *Journalism* 14(5), 606–626. <https://doi.org/10.1177/1464884912454504>.
- Kantola, A. (toim.) (2011). *Hetken hallitsijat*. Helsinki: Gaudeamus.
- Kivioja, P. (2018). *Iltapäivälehtien evoluutio median murroksessa: Hiipuva printti, nouseva digitaalinen mahti ja ansaintamallin uusi asento*. Väitöskirja, Tampereen yliopisto, journalistiikka. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/104618/978-952-03-0904-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (luettu 9.11.2022).
- Kivioja, P. (2013). Cheek sanoi ”Aah!” – lue koko avautuminen! *suomenkuvalehti.fi*, 18.12. <https://suomenkuvalehti.fi/mediasekaantuja/cheek-sanoi-aah-lue-koko-avautuminen/> (luettu 9.11.2022).
- Kokkonen, S.-M., & Korpela, A. (2021). Urjalan Sanomat kertoo kokeneensa painostusta kunnan suunnalta – kunnanjohtaja kiistää väitteet. *aamulehti.fi*, 13.12. <https://www.aamulehti.fi/pirkanmaa/art-2000008470595.html> (luettu 9.11.2022).
- Koljonen, K. (2013). *Kriisi journalismissa: Kansakunnan katastrofit ja muuttuva professio*. Väitöskirja, Tampereen yliopisto, tiedotusoppi. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/68196/978-951-44-9187-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

- Korkiakoski, M. (2021). TrustCast. Jakso 3: Mitä on informaatioidankäynti? – Vieraana Jessikka Aro, Yle. <https://www.supla.fi/episode/56bd491d-069b-56de-80ef-c3f5d6cd55ae> (luettu 9.11.2022).
- Kuusisto, O. (2013). *Next Media Hyperlocal -tuloskooste 2013*. http://virtual.vtt.fi/virtual/nextmedia/uutiskoosteet/Next_Media_hyperlocal_2013.pdf (luettu 9.11.2022).
- Lassila-Merisalo, M. (2012). Objektiivinen joukkotiedotus, osa 243. *suomenlehdisto.fi*, 16.5. <https://suomenlehdisto.fi/objektiivinen-joukkotiedotus-osa-243/> (luettu 9.11.2022).
- Lauk, E., Harro-Loit, H. & Väliverronen, J. (2014). Media accountability through the eyes of journalists: Feedback, responsiveness, interaction. Teoksessa Fengler, S., Eberwein, T., Mazzoleni, G. & Porlezza, C. (toim.). *Journalists and Media Accountability: An International Study of News People in the Digital Age*. New York: Peter Lang, 83–98.
- Lee-Wright, P., Phillips, A., & Witschge, T. (2012). "Conclusions." Kirjassa Lee-Wright, P., Phillips, A., & Witschge, T. (toim.) *Changing Journalism*. London: Routledge, 149–153.
- Lehmusjoki, P. (2019). STT ja Yle käynnistävät yhteistyön uutisrobotiikassa. *stt.fi*, 14.10. <https://stt.fi/stt-ja-yle-kaynnistavat-yhteistyon-uutisrobotiikassa/> (luettu 9.11.2022).
- Lehtinen, A. P. (2016). *Journalismin objektiivisuus: pragmatismen tietokäsitys ja relativismin haaste moniarvoisessa maailmassa*. Väitöskirja, Helsingin yliopisto, viestintä. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-1076-3> (luettu 9.11.2022).
- Lindeberg, A. (2019). *So you have a podcast? What broadcasters and newspapers are doing with new forms of audio*. Reuters Institute Fellowship Paper, University of Oxford. <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2019-08/Lindberg%20-%20so%20you%20have%20a%20podcast.pdf>.
- Liski, J. (2018a). Suomalaistutkimus: Yleisöllä on vaikeuksia erottaa uutisrobotin tekstejä ihmisen tekemistä. *suomenlehdisto.fi*, 25.1. <https://suomenlehdisto.fi/suomalaistutkimus-yleisolla-on-vaikeuksia-erottaa-uutisrobotin-teksteja-ihmisen-tekemista/> (luettu 9.11.2022).
- Liski, J. (2018b). Koneellinen uutisena haastelee poikkeuksia. *suomenlehdisto.fi*, 2.3. <https://journalisti.fi/artikkelit/2018/03/koneellinen-uutisnen-haastelee-poikkeuksia/> (luettu 9.11.2022).

- Löfgren Nilsson, M., & Örnebring, H. (2016). Journalism under threat: Intimidation and harassment of Swedish journalists. *Journalism Practice* 10(7), 880–890. <https://doi.org/10.1080/17512786.2016.1164614>.
- Manninen, V., Mäntyoja, M., Villi, M., & Uskali, T. (2022). *Yleisradion audio-on-demand (AOD): tarjonta ja julkinen palvelu*. Helsinki: Yleisradio. <https://drive.google.com/file/d/1cPGVufgEf-ZNqNTGJO-GuvjUZAJQ7XyZt/view?usp=sharing> (luettu 9.11.2022).
- Mansikka, O. (2019). Extrauutiset, Kansalainen, Nykysuomi... Suomeen on syntynyt useita ”vaihtoehtomedioita”, joiden otsikot näkyvät somessa varsinkin vaalien alla – selvitimme niiden taustat. *hs.fi*, 18.3. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006039242.html> (luettu 9.11.2022).
- Marttinen, M. (2022). JSN saanut kymmenkunta kantelua Marin-uutisoinnista – ”On tärkeää ottaa kantaa, onko media toiminut oikein vai väärin”. *journalisti.fi*, 22.8. <https://journalisti.fi/uutiset/2022/08/jsn-saanut-kymmenkunta-kantelua-marin-uutisoinnista-on-tarkeaa-ottaa-kantaa-onko-media-toiminut-oikein-vai-vaarin/> (luettu 17.11.2022).
- Marttinen, M., & Honkonen, M. (2020). Etätyöt jatkuvat toimituksissa – maskien käyttöä suositellaan työtehtävissä – ”Minulle ei ole osunut yhtään tiukkaa paikkaa, että olisin joutunut maskia pitämään”, sanoo Ylen kuvaaja Rinna Härkönen. *journalisti.fi*, 14.8. <https://journalisti.fi/uutiset/2020/08/ettyt-jatkuvat-toimituksissa-maskien-kytt-suositellaan-tytehtviss-minulle-ei-ole-osunut-yhtn-tiukkaa-paikkaa-ett-o/> (luettu 9.11.2022).
- Mattila, M. (2022). Sanna Marinin bileuutisoinnista riittää opittavaa, vaikka JSN antoi vapauttavia – asiantuntija: ”Media onnistui korkeintaan tyydyttävästi”. *yle.fi*, 11.11. <https://yle.fi/a/74-20004453> (luettu 17.11.2022).
- Metelinen, S. (2022). *Olen suomalainen: identiteettipolitiikan jalansija Suomessa on rajallinen*. EVA-analyysi no. 113, 12.10. <https://www.eva.fi/wp-content/uploads/2022/10/eva-analyysi-no-113.pdf> (luettu 9.11.2022).
- Mäki, Elise (2019). *Sitä saa, mitä mittaa: Analytiikan käytön vaikutuksia journalismiin ja toimitustyöhön viidessä suomalaisessa mediassa*. Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, journalistiikka. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/105619/1557734477.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

- Mäkinen, E. (2017). HS kokeilee tänään ensi kertaa artikkeleiden tuottamista ohjelmallisesti – ohjelma auttaa toimittajaa kertomaan uutisen nopeammin. *hs.fi*, 31.1. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005068920.html> (luettu 9.11.2022).
- Mäntylä, J. (2008). *Journalistin etiikka*. Helsinki: Gaudeamus.
- Nalbantoglu, M. (2016). *Klikkien ja ihanteiden välissä: Helsingin Sanomien esimiestoimittajien ammatti-ideologia ja analytiikan käyttö arjen työssä*. Pro gradu -tutkielma, Tampereen yliopisto, journalistiikka. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98888/GRADU-1461934156.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Newman, N., & Gallo, N. (2019). *News Podcasts and the Opportunities for Publishers*. University of Oxford: Reuters Institute for the Study of Journalism. https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/2019-12/Newman_Gallo_podcasts_FINAL_WEB_0.pdf.
- Niemi, L. (2020). "Ilman sosiaalista mediaa meitä ei ole oikein olemassa" – Tar- kastelussa Ylen omien verkkoalustojen ja sosiaalisen median alustojen suhde. Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, journalistiikka. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/71014/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-202007025197.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Nikunen, K. (2011). *Enemmän vähemmällä: laman ja teknologisen murroksen vaikutukset suomalaisissa toimituksissa 2009–2010*. Tampere: Tampe- reen yliopisto, journalismin tutkimusyksikkö. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/65750/enemman_va- hemmalla_2011.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Oller Alonso, M., Shapiro, I., Andresen, K., Anika, M., De Maio, M., Hamada, B., Hanusch, F., Hollings, J., Kolbeins, G. H., Hughes, S., Manda, L. Z., Mbozi, P., & Spyridou, L.-P. (2019). *Defining the Worlds of Journalism Study Sample*. WJS3 Working Paper. [https://worldsofjourna- lism.org/wp-content/uploads/2020/01/WJS3_Definitions wor- king_paper.pdf](https://worldsofjourna- lism.org/wp-content/uploads/2020/01/WJS3_Definitions_wor- king_paper.pdf) (luettu 9.11.2022).
- Ovaska, L. (2021). *Toimittajien yleisökäsitys mitattavan journalismin aikakau- della: Yleisöanalytiikka Helsingin Sanomien toimituksessa*. Pro gradu -tut- kielma, Tampereen yliopisto, journalistiikka. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/132955/Ovaska- Liisa.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

- Paaso, M. (2021). *Yksityinen ja julkinen toimittaja: Suomalaisten toimittajien vaikutelman hallinta sosiaalisessa mediassa*. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto, journalistiikka. JYU Dissertations 455.
- Paikkala, M. (2020). STT välittää Ylen robotin tuottamat otteluraportit asiakkaidensa käyttöön. *stt.fi*, 2.9. <https://stt.fi/voitto-robotin-raportit-sttn-kautta/> (luettu 9.11.2022).
- Pettersson, M. (2020). Koronavuoden sankarit. *journalisti.fi*, 17.12. <https://journalisti.fi/nakokulmat/2020/12/koronavuoden-sankarit/> (luettu 9.11.2022).
- Piispa, M., Ojajärvi, A., & Kiilakoski, T. (2020). *Tulevaisuususkko hukassa? Nuoret ilmastoaktivistit ja keskustelu tulevaisuudesta*. Helsinki: Sitra. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2020/11/tulevaisuususkko-hukassa.pdf> (luettu 17.10.2022).
- Pohjola, T. (2020a). Koronavirus rajoittaa toimittajien työmatkoja ulkomaille – Ylellä ollaan varovaisia myös kotimaassa. *journalisti.fi*, 5.3. <https://journalisti.fi/uutiset/2020/03/koronavirus-rajoittaa-toimittajien-tymatkoja-ulkomaille-ylell-ollaan-varovaisia-mys-kotimaassa/> (luettu 9.11.2022).
- Pohjola, T. (2020b). Koronavirus pani uusiksi juttuaiheet ja toimitusten työtavat. *journalisti.fi*, 26.3. <https://journalisti.fi/artikkelit/2020/03/koronavirus-pani-uusiksi-juttuaiheet-ja-toimitusten-tytavat/> (luettu 9.11.2022).
- Pohjola, T. (2019). Maalittaminen halutaan kriminalisoida, mutta asia etenee hitaasti. *journalisti.fi*, 14.11. <https://journalisti.fi/artikkelit/2019/11/maalittaminen-halutaan-kriminalisoida-mutta-asia-etenee-hitaasti/> (luettu 9.11.2022).
- Pönkä, H. (2022). Sosiaalisen median katsaus 07/22: Somebuumi jatkuu, mutta minne nuoret menevät? *innowise.fi*, 8.7. <https://www.innowise.fi/fi/sosiaalisen-median-kaytto-suomessa-somekatsaus-07-2022/> (luettu 9.11.2022).
- Pöppönen, H. (2010). Elinkeinoelämä haluaa selvittää toimittajien puoluekannat. *hs.fi*, 11.10. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000004761782.html> (luettu 9.11.2022).
- Pöyhtäri, R., Haara, P., & Raittila, P. (2013). *Vihapuhe sananvapautta kaventamassa*. Tampere: Tampere University Press.

- Pöyhtäri, R., Väliiverronen, J., & Ahva, L. (2016). Suomalaisen journalistin it-seymmärrys muutosten keskellä. *Media & Viestintä* 39(1), 1–23. <https://doi.org/10.23983/mv.61434>.
- Pöyhtäri, R., Väliiverronen, J., & Ahva, L. (2014). *Mistä on suomalainen toimittaja tehty? Worlds of Journalism -surveyyn tuloksia Suomesta*. Tampere: Tampereen yliopisto, tutkimuskeskus COMET. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9506-9>.
- RadioMedia (2020). *Podcast, podcast: Tutkimus podcastien kuuntelusta helmikuussa 2020*. <https://radiomedia.fi/wp-content/uploads/2021/06/podcasttutkimus-2020.pdf> (luettu 9.11.2022).
- Raittila, P. ym. (2008). *Jokelan koulusurmat mediassa*. Tampere: Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitoksen julkaisuja sarja A 105. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/65340/978-951-44-7376-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Rantanen, J., Koivula, M., Hiltunen, P., Niemi, L., Saari, T., Tammelin, M., Parviainen, T., & Villi, M. (2020). *Mediatyöntekijöiden kokemuksia työstä digitaalisessa toimintaympäristössä*. Tampere: Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteiden tiedekunta, Työelämän tutkimuskeskus, työraportteja 109/2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/120374/978-952-03-1549-8.pdf?sequence=5>.
- Reinboth, S. (2021). Oikeus vaientamisen välikappaleena. *lakimiesuutiset.fi*, 15.12. <https://lakimiesuutiset.fi/oikeus-vaientamisen-valikappaleena/> (luettu 9.11.2022).
- Reunanen, E., & Koljonen, K. (2018). Not partisans, but participants: The quantity and quality of journalistic interventionism in Finnish journalists' professional ethos. *Journalism Studies* 19(5), 726–744. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2016.1204940>.
- Reunanen, E., & Koljonen, K. (2014). *Toimittajan sanansijat*. Tampere: Tampere University Press. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/97897/toimittajan_sanansijat_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Riives, A., Murumaa-Mengel, M., & Ivask, S. (2021). Estonian male journalists' experiences with abusive online communication. *Sociální studia / Social Studies* 18(2), 31–47. <https://doi.org/10.5817/SOC2021-2-31>.

- Ross, K., & de Bruin, M. (2004). *Gender and Newsroom Cultures: Identities at Work*. Cresskill, NJ: Hampton Press.
- RSF (2022). Finland. <https://rsf.org/en/country/finland> (luettu 9.11.2022).
- Ruostetsaari, I. (2014). *Vallan sisäpiirissä*. Tampere: Vastapaino.
- Räinä, J. (2022). Mitä seuraa, kun alueen ykköslehti lopetetaan ja uutisseuranta kuihtuu? Tutkija arvelee, että kun uutisointi vähenee, kansalaiset vieraantuvat hallinnosta ja politiikasta. *journalisti.fi*, 14.10. <https://journalisti.fi/artikkelit/2022/10/mita-seuraa-kun-alueen-ykkoslehti-lopetetaan-ja-uutisseuranta-kuihtuu-tutkija-arvelee-etta-kun-uutisointi-vaheenee-kansalaiset-vieraantuvat-hallinnosta-ja-politiikasta/> (luettu 9.11.2022).
- Saarinen, A. (2021). Kyselytutkimuksiin vastataan entistä laiskemmin – se voi heikentää tutkimuksen edustavuutta ja jopa politiikkasuositusten luotettavuutta. *MustRead.fi*, 24.5. <https://www.mustread.fi/artikkelit/kyselytutkimuksiin-vastataan-entista-laiskemmin-se-voi-heikentaa-tutkimuksen-edustavuutta-ja-jopa-politiikkasuositusten-luotettavuutta/> (luettu 9.11.2022).
- Salminen, E. (1988). Sitoutumattomuuden ja laajenevan informaation aika 1950–1980. Kirjassa Tommila, P. (toim.) *Suomen lehdistön historia 3. Sanomalehdistö sodan murroksesta 1980-luvulle*. Kuopio: Kustannuskiila, 141–305.
- Siirilä, M., & Varjonen, T. (2020). Ilmajoki-lehden päätoimittajan ero on herättänyt keskustelua sananvapaudesta – onko paikallislehtien painostaminen maan tapa? *yle.fi*, 17.6. <https://yle.fi/uutiset/3-11401818> (luettu 9.11.2022).
- Simola, K. (2018). Palkitut paikallislehdet aktiivisia verkossa. *suomenlehdisto.fi*, 1.11. <https://suomenlehdisto.fi/palkitut-paikallislehdet-aktiivisia-verkossa/> (luettu 9.11.2022).
- SJL (2022). Jäsenmäärän kehitys. <https://journalistiliitto.fi/fi/liitto/tietoa-ja-senistamme/jasentilastoja/jasenmaaran-kehitys/> (luettu 9.11.2022).
- SJL (2021). Freelancereiden työmarkkinatutkimus 2020. https://journalistiliitto.fi/wp-content/uploads/2021/10/220404705_free_rapo_2021.pdf (luettu 9.11.2022).

- SJL (2019). Freelancereiden työmarkkinatutkimus 2018. <https://journalisti-liitto.fi/wp-content/uploads/2019/10/Freelancerit-tyomarkkinatutkimus-tulokset-2019.pdf> (luettu 9.11.2022).
- Strömbäck, J. (2005). In search of a standard: Four models of democracy and their normative implications for journalism, *Journalism Studies* 6(3), 331–345. <https://doi.org/10.1080/14616700500131950>.
- STT (2008). Verkkolehtien määrä kasvoi tusinalla. *ts.fi*, 14.1. <https://www.ts.fi/uutiset/1074252947> (luettu 9.11.2022).
- STT (n.d.) Tyylikirja. <https://stt.fi/tyylikirja/esittely/> (luettu 9.11.2022).
- Taloustoimittajat (2002). Pörssieettinen suositus. *taloustoimittajat.fi*, 21.3. <http://taloustoimittajat.fi/fi/porssieettinen-suositus/> (luettu 9.11.2022).
- Tuomasjukka, T. (2022). ”Vanhojen missio sekoittuu maalaisjärkeen”, sanoo objektiivisen journalismin ajatukseen kriittisesti suhtautuva Hanna Hantula. *suomenlehdisto.fi*, 12.10. <https://suomenlehdisto.fi/vanhojen-missio-sekoittuu-maalaisjarkeen-sanoo-objektiivisen-journalismin-ajatukseen-kriittisesti-suhtautuva-hanna-hantula/> (luettu 9.11.2022).
- Uusivirta, M. (2022). Korona tuo yhä kävijöitä ja toimii sisäänheittäjänä sisältöön: ”En ole huolissani, jos koronauutisointi jää pois, suorastaan toivon sitä”. *suomenlehdisto.fi*, 3.2. <https://suomenlehdisto.fi/korona-tuo-yha-kavijoita-ja-toimii-sisaanheittajana-muuhun-sisaltoon-en-ole-huolissani-jos-koronauutisointi-jaa-pois-suorastaan-toivon-sita/> (luettu 9.11.2022).
- Vainikka, E., Noppari, E., Heinonen, A., & Huhtamäki, J. (2013). *Twitteriä ja uutispäivittelyä – toimittajana sosiaalisessa mediassa*. Tampere: Tampereen yliopisto, tutkimuskeskus COMET. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/68122/twitteriä_ja_uutispäivittelyä_toimittajana_2013.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Vehkoo, J. (2020a). *Journalistin verkkovihaopas*. <https://www.jokes-saatio.fi/journalistin-verkkovihaopas/> (luettu 9.11.2022).
- Vehkoo, J. (2020b). Freet yrittävät löytää uusia tapoja tehdä töitä pandemian aikana. *journalisti.fi*, 26.3. <https://journalisti.fi/artikkelit/2020/03/freet-yrittvt-lyt-uusia-tapoja-tehd-tit-pandemian-aikana/> (luettu 9.11.2022).

- Vehkoo, J. (2017). Uutisrobotit tulivat vihdoin Suomeen. *journalisti.fi*, 24.3. <https://journalisti.fi/artikkelit/2017/03/uutisrobotit-tulivat-vihdoin-suomeen/> (luettu 9.11.2022).
- Vihma, A., Hartikainen, J., Ikäheimo, H.-P., & Seuri, O. (2018). *Totuuden jälkeen: Miten media selviää algoritmien ja paskapuheen aikana*. Helsinki: Teos.
- Virranta, R. (2022). Uutismedia ei enää sula niin kuin pari vuotta sitten. *suomenlehdisto.fi*, 16.6. https://suomenlehdisto.fi/uutismedia-ei-enaasula-niin-kuin-pari-vuotta-sitten/?fbclid=IwAR1X1VE3pSRTvUeS-QiB0i-JuX84LZ4sz86u_hn2h_157mXB_4h2Sf4QRDC8 (luettu 9.11.2022).
- Virranta, R. (2021). Mediatalo Keski-suomalainen personoi tilaajauutiskirjeensä: ”Haluamme testata, onko uutiskirje Suomessa oikeasti toimiva väline”. *suomenlehdisto.fi*, 16.9. <https://suomenlehdisto.fi/mediatalo-keski-suomalainen-personoi-tilaajauutiskirjeensa-haluamme-testata-onko-uutiskirje-suomessa-oikeasti-toimiva-valine/> (luettu 9.11.2022).
- Virranta, R. (2013). Suomessa kehitetään omaa uutisrobotia. *suomenlehdisto.fi*, 23.1. <https://suomenlehdisto.fi/uutisnena-paivystaa/> (luettu 9.11.2022).
- Väliverronen, J. (2022a). Political Journalism Content in a New Era: The Case of Finnish Newspapers, 1995–2015. *European Journal of Communication* 37(4), 373–392. <https://doi.org/10.1177/02673231211072662>.
- Väliverronen, J. (2022b). Boundaries in Motion? Finnish Political Journalists’ External and Internal Boundary Work in a Time of Change. *Journalism Studies* 23(9), 1037–1055. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2022.2065340>.
- Väliverronen, J., Ahva, L., & Pöyhtäri, R. (2016). *The Worlds of Journalism Study Country Report: Journalists in Finland*. https://epub.ub.uni-muenchen.de/30116/1/Country_report_Finland.pdf (luettu 9.11.2022).
- Weinberger, D. (2009). Transparency is the new objectivity. *Joho the Blog*, 19.7. <https://www.hyperorg.com/blogger/2009/07/19/transparency-is-the-new-objectivity/> (luettu 9.11.2022).
- Wiik, J. (2009). Identities under construction: Professional journalism in a phase of destabilization. *International Review of Sociology* 19(2): 351–365. <https://doi.org/10.1080/03906700902833676>.

- WJS (2022a). The Worlds of Journalism Study. <https://worldsofjournalism.org/#1568220036153-600f5fea-8bdf> (luettu 9.11.2022).
- WJS (2022b). Conceptual background. <https://worldsofjournalism.org/conceptual-framework/> (luettu 9.11.2022).
- WJS (2022c). Background. <https://worldsofjournalism.org/background-and-conceptual-framework/> (luettu 9.11.2022).
- WNYC Studios (2021). On the media: When Black journalists are barred from covering Black Lives Matter protests. *wnycstudios.org*, 23.7. <https://www.wnycstudios.org/podcasts/otm/segments/black-journalist-was-barred-covering-blm-protests-on-the-media> (luettu 9.11.2022).
- YLE (2021). Ylen ohjelmatoiminnan ja sisältöjen eettiset ohjeet (OTS). *yle.fi*, 4.11. <https://yle.fi/aihe/s/ylen-ots> (luettu 9.11.2022).
- YLE (2020). Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan journalistiset periaatteet. *yle.fi*, 24.8. <https://yle.fi/uutiset/3-11405388> (luettu 9.11.2022).
- YLE (2018). Voitto-robotti avataan kaikkien käyttöön. *yle.fi*, 21.3. <https://yle.fi/uutiset/3-10125596> (luettu 9.11.2022).
- YLE Uutiset (2010). Journalistiliitto ei osallistu toimittajien puoluekantojen kyselyyn. *yle.fi*, 27.11. <https://yle.fi/uutiset/3-5677050> (luettu 9.11.2022).

Kirjoittajat

Jari Väliverronen, YTM, projektitutkija, Kieli- ja viestintätieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto, ORCID ID: 0000-0002-5198-6493

Reeta Pöyhtäri, YTT, yliopistotutkija, Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta, Tampereen yliopisto, ORCID ID: 0000-0002-1919-7005
(Vuonna 2021: tutkijatohtori, Kieli- ja viestintätieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto)

Mikko Villi, TaT, professori, Kieli- ja viestintätieteiden laitos, Jyväskylän yliopisto, ORCID ID: 0000-0001-6935-9386